

İÇİNDEKİLER

Sayfa

YARATICI MARKSİZM-LENİNİZM BELGESİ. Gustav Husak (ÇSC): Esinlendirici bir örnek; Herbert Mies (FAC): Sosyalizmin çekici gü- cü; Harialos Florakis (Yunanistan): Tarihsel dönüm noktası; Ra- jezwara Rao (Hindistan): Açık amaçlar, gerçekçi yol; George Havi (Lübnan): Günün istemlerine yanıt vererek; Jorge del Prado (Peru): Yaratıcılık ve barış manifestosu; Amath Dansokhó (Senegal): Ey- lem kılavuzu	3
• Afrika ve Asya ülkelerindeki açlık: Sorunlar çözüm bekliyor	32
<i>Roland Bauer (DAC)</i> Kişisel görüşmelerin sonuçları değerlendirildi	51
• Bunalımdan demokratik çıkış yolu	53
<i>Prof. Jörg Huffschmid (FAC)</i> Askersel sanayinin sivil sanayiye dönüştürülmesi kimi tehlikeye atıyor?	56
• «Yıldızlar Savaşı» tehlikesinin bilincinde olmak	64
• Sosyalizmin gerçekleri. Teknik devrim işçi için tehdit değil nimettir	72
<i>Kerim Mrue (Lübnan)</i> Lübnan yurtseverlerinin direnişinin dersleri	83
	1

ÖZEL SAYFALAR

● TKP Merkez Komitesi'nin bildirisi	90
● TKP Merkez Komitesi'nin açıklaması	92
● TKP Merkez Komitesi'nin açıklaması	94
● Türkiye Komünist Partisi ile İran Tudeh Partisi'nin ortak açıklaması	97
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Mustafa Suphi ve yoldaşlarını anma toplantısına mesajı	99
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne mesajı	101
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın İrlanda Komünist Partisi 19. Ulusal Kongresi'ne mesajı	104
● TKP MK Genel Sekreteri Haydar Kutlu yoldaşın Küba Komünist Partisi 3. Kongresi'ne mesajı	105

«BARIŞ VE SOSYALİZM SORUNLARI» – «YENİ ÇAĞ» dergisinin Yazı

Kurulu ve Yazı Konseyi'nde aşağıdaki ülkeler komünist ve işçi partilerinin temsilcileri bulunmaktadır: ABD, Arjantin, Avusturya, Belçika, Bolivya, Brezilya, Bulgaristan, Büyük Britanya, Cezayir, Çekoslovakya, Danimarka, Demokratik Alman Cumhuriyeti, Ekvador, Endonezya, Federal Almanya Cumhuriyeti, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Hindistan, Honduras, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Jamayka, Japonya, Kanada, Kıbrıs, Kolombiya, Kosta-Rika, Küba, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Meksika, Mısır, Moğolistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Salvador, Senegal, Sovyetler Birliği, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Şili, Türkiye, Uruguay, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yunanistan.

SON REDAKSIYON TARİHİ: 29 Aralık 1985

YAZIŞMA	BOX 16367	Stredisko pro rozsirovani tisku –
ADRESLERİMİZ:	S 10327	Yeni Çağ
	Stockholm	Czechoslovakia
	ISVEÇ	Praha 6, Thakurova 3

Yaratıcı Marksizm-Leninizm Belgesi

KARDEŞ PARTİLER YÖNETİCİLERİNİN SBKP PROGRAMI'NIN YENİDEN KALEME ALINMIŞ BİÇİMİYLE İLGİLİ TASARI ÜZERİNE GÖRÜŞLERİ

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarının yayınlanmasından sonra, «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi uluslararası komünist hareketinin birçok tanınmış liderine başvurarak, bu belge hakkında görüş ve düşüncelerini şu soruları yanıtlayarak bildirmelerini rica etti:

- SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarını nasıl değerlendiriyorsunuz ve sizce bu belgenin önemi nedir?*
- Partinizin öne koyduğu ve çözmekte olduğu ödevler açısından SBKP Programı'nın yeni biçimindeki hangi somut saptamalar en çok dikkatinizi çekiyor?*

Aşağıda bu sorulara verilen yanıtlar yer alıyor.

ESİNLENDİRİCİ BİR ÖRNEK

Gustav Husak

*Çekoslovakya Komünist Partisi MK Genel Sekreteri,
Çekoslovakya Cumhurbaşkanı*

Çekoslovakya komünistleri SBKP Programı'nın yeni biçimiyle ilgili tasarını, Sovyetler Birliği'nde sosyalist toplumu yetkinleştirme ve komünist toplumu kurma, barış ve toplumsal ilerleme için bu savaşım programını büyük bir ilgiyle karşıladılar. Lenin'in partisinin 27. Kongre'nin onayına sunacağı bu temel teorik ve politik belge, partinin hem bugünkü hem de

gelecekteki faaliyetlerinin belirleyici doğrultularını saptamış bulunuyor. Bu belgede Sovyet toplumunun gelişmesinin ana amaçları ve bu amaçlara ulaşmanın yolları, kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçiş çağında, iki dünya sisteminin yarışması, dünyadaki tüm ilerici güçlerin emperyalizme karşı, demokrasi ve sosyal ilerleme uğrunda savaşımlarında SBKP'nin temel ödevleri belirlenmiş bulunuyor.

Program'ın yeni biçimi Marksizm-Leninizm'i yaratıcılıkla geliştirme ve zenginleştirmenin bir örneğidir. Belge, Sovyetler Birliği'nin iç ve uluslararası durumunu, dünyadaki sınıfsal güçlerin yerelinde meydana gelen değişimleri ve bunların gelişme dinamiğini gerçekçi, tarihsel sorumluluğun bilinciyle değerlendiriyor. Partinin barış ve insanlık yararına olan programatik hedeflerine ulaşma savaşımında Sovyet komünistlerinin strateji ve taktiğinin geliştirilmesinin hareket noktasını, Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin ve tüm uluslararası komünist hareketinin uzun yıllar birikmiş olan deneyiminin derinlemesine çözümlenmesi, yenilikçi sonuçlar çıkarılması, genelleştirilmesi oluşturuyor.

Bu belge, SBKP'nin politikasındaki sürekliliğin devrimci algılanmasından hareket ederek, Sovyet toplumunda sosyal-ekonomik dönüşümlerin yapılmasına, onun gelişmesinde niteliksel yeni bir aşamaya ulaşılmasının, SSCB'nin uluslararası rolü ve saygınlığının daha da artırılmasının sağlanmasına yönelik cesur bir stratejinin gerçekleştirilmesini amaçlıyor. Bu strateji dünya sosyalist sisteminin, uluslararası işçi sınıfının çıkarlarına, antiemperyalist savaşımın ödevlerine, tüm insanlığın istemlerine tamamen uygun düşüyor.

Dünya komünistleri, SBKP Programı'nın yeni biçimini değerlendirirken, elbette bunu, kendi partilerinin programatik belgeleriyle karşılaştırıyorlar. Bu belgenin incelenmesi onlara kendi politik doğrultularını ayrıntılandırmalarına ve derinleştirmelerine yardım ediyor.

Çekoslovakya komünistleri, SBKP'nin programatik belgesinde ifade edilen görüşleri ve belirlenen hedefleri paylaşıyorlar. Dünya sürecinin değerlendirilmesinde tam bir görüş birliği içindeyiz. Reel sosyalizmin dünyadaki rolü ve misyonunu, ortak enternasyonal ödevleri ve komünist hareketin perspektiflerini de aynı görüş açısından görüyoruz. ÇKP ile SBKP, ÇSC ile SSCB arasında, kardeş ülkeler halkları arasındaki enternasyonalist dayanışma da bu görüş, çıkar ve amaç birliği temelinde dayanıyor.

ÇKP, kendi politikasını saptarken ve uygularken Lenin'in partisinin deneyimine her zaman büyük bir önem vermiştir, bu deneyimi ülkemiz koşullarına yaratıcılıkla uygulamaya özen göstermiştir ve göstermektedir. Böyle bir yaklaşımın doğruluğu bugün çok daha açık görülüyor, çünkü SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarı Sovyet

komünistlerinin günümüzdeki deneyimini genelleştiriyor ve bunları SSCB'nin sosyal-ekonomik gelişmesini hızlandırma hedefine yöneltiyor.

Bu deneyim ve programatik saptamalar bizim için şu açıdan da olağanüstü önem taşıyor: Biz de bugün ÇSC'de yaşamsal önem taşıyan bir ödevi, yani bilimsel-teknik ilerleme tempolarının artırılması temeli üzerinde sosyal-ekonomik gelişmenin dinamiğini hızlandırma ödevini çözüyoruz. İşte bu hızlandırmayı biz, gelişmiş sosyalizmi kurma yolunda ilerlemenin temel koşulu sayıyoruz.

Bu yılın Mart ayında toplanacak olan ÇKP'nin 8. Kongresi önemli ve birçok açıdan da yeni olan ödevleri çözüme bağlayacaktır. Kongre, toplumumuzun 1990 yılına kadarki perspektiflerini belirleyecektir. Bizim planlarımızı, ekonominin her bakımdan entansifleştirilmesine, yönetim ve planlamanın mükemmelleştirilmesine, ekonomik mekanizmanın daha verimli işletilmesine, sosyalist demokrasinin derinleştirilmesine, insan faktörünün rolünün tam olarak gerçekleşmesine dayanmaktadır. Biz, tüm çalışan insanların mutluluğu için, insanların maddi ve manevi gereksinimlerinin daha tam karşılanması için sosyalizmin üstünlüklerinden çok daha verimli yararlanılmasının yolunu işte burada görüyoruz. SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarıda yer alan fikirlerin zenginliği bizim için deneyim ve esin kaynağı oluyor.

SBKP'nin programatik belgesi, sosyalist topluluk üyesi ülkelerin aralarındaki yeni tip ilişkileri güçlendirmede sıkı sıkıya bağlı kaldıkları sosyalist enternasyonalizm ilkesini sağlam temellere oturtuyor ve geliştiriyor. Çekoslovakya komünistleri bu ilkeyi tamamıyla paylaşıyorlar. Onlar, her zaman kardeş sosyalist devletlerle yeni tip ilişkilerin, özellikle Sovyetler Birliği ile işbirliğinin derinleştirilmesini ülkenin sosyalist gelişmesinin değişmez, önemi giderek artan faktörü saymış ve sayıyorlar. Komünistler ve tüm halkımız cumhuriyetimizin sosyalist topluluğa üyeliğini Çekoslovakya'nın bağımsızlığının ve güvenliğinin en sağlam garantisi olarak görüyor.

SBKP Programı'nın yeni biçiminde yer alan dünya sosyalist sisteminin rolü ve perspektiflerine ilişkin görüş ve saptamalar ilkesel önem taşıyor. Biz, kardeş partilerin dayanışmasına güvenle dayanabilmenin, Varşova Antlaşması Örgütü'ne dahil olmanın ve EYK üyeliğimizin ülkemizde sosyalizm kuruculuğunun başarısı için ne denli büyük rol oynadığını kendi deneyimizden çok iyi biliyoruz. Sosyalist topluluğun sürekli gelişmesi, elbette yeni, çok daha etkin işbirliği biçimlerinin aranıp bulunmasına, karmaşık sorunların ertelemeden çözüme kavuşturulmasına, çeşitli güçlük ve engellerin aşılmasına bağlıdır. Emperyalist devletler sosyalist ülkelere ayırıcı bir tutumla yaklaşıyorlar. O nedenle biz, her şeyden önce sosyalist devletleri birleştiren, onların birbirlerine daha da yakınlaşmasına, birliğin güçlenmesine yardım eden ne varsa, bunların en başa alınmasını önemli sayıyoruz.

Gelişmenin bugünkü aşamasında gerek iç gereksinimler, gerekse uluslararası görevler açısından sosyalist ülkeler ve bir bütün olarak sosyalist topluluk için sosyalist ekonomik bütünleşmede, özellikle bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması alanında niteliksel yeni bir üst aşamaya ulaşılmasının sağlanması belirleyici önem taşıyor. Bunun için ÇSC, Ekonomik Yardımlaşma Konseyi (EYK)'nin Aralık 1985'te Moskova'da yapılan olağanüstü toplantısının sonuçlarını selamlıyor. Bu toplantıda EYK üyesi ülkelerin bilimsel-teknik gelişmesiyle ilgili olarak kabul edilen kapsamlı program sosyalist devletlerin ulusal çıkarlarına tamamen uygun düşmekte, tüm topluluğun gücünü artırmakta ve pekiştirmekte, emperyalizmin düşmanca eylemleri karşısında topluluğun teknik ve ekonomik güvenliğini garanti altına almakta, onu kapitalist dünyada süregiden ekonomik bunalımlara ve öteki olumsuz süreçlere karşı korumaktadır.

SBKP Programı'nın yeni biçimi, kalıcı bir barış için savaşım konusundaki Leninci anlayışı yaratıcılıkla geliştiriyor. Belge, günümüzün temel sorusuna, yani nükleer yıkım nasıl önlenabilir ve toplumsal düzenleri farklı olan devletlerin barış içinde yaşamaları nasıl sağlanabilir sorusuna köklü yanıt getiriyor. Programatik belgede, tüm insanlığı ve uygarlığı tehdit eden bir nükleer dünya savaşını önlemek için her şeyi yapma kararlılığı açık ve kesin ifadesini buluyor. Belgenin tüm dünya halkları için, dünya görüşü, politik düşünce ve dini inancı farklı olan tüm insanlar için çekici ve seferber edici gücü de buradan kaynaklanıyor.

Çekoslovakya, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi devletlerin uluslararası ilişkilerde iyiye dönüşü sağlamayı başta gelen bir amaç sayan uyumlu politikasının somut olarak gerçekleştirilmesine her zaman aktif katılmıştır ve bundan böyle de katılacaktır. Biz, Sovyetler Birliği'nin uzayın militarizasyonunu önlemeye, yeryüzünde nükleer silahlarda esaslı bir indirim sağlamaya, uluslararası güvenliğin yakıcı sorunlarının çözümüne yönelik tüm yapıcı öneri ve adımlarını tamamiyle destekliyoruz. Kanımıza göre, bugünkü karmaşık durumda, Varşova Antlaşması Örgütü üyesi ülkelerin Sofya'da yapılan Politik Danışma Komitesi toplantısında ve bu ülkelerin yüksek düzey yöneticilerinin Prag'daki buluşması sırasında açıklanan ortak barışçı girişimleri gerçekleştirmek için sosyalist devletlerin eylem birliği yapmaları çok daha gerekli oluyor.

Çekoslovakya halkı, çatışma politikasına son vermek, yumuşama sürecine yeniden dönülmesini sağlamak için Sovyetler Birliği'nin gösterdiği ardıcıl çabaları derin bir memnuniyetle karşılıyor. Sovyetler Birliği'nin bu yöndeki iyi niyetli çabaları SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov'un Cenevre'deki Sovyet-Amerikan zirve görüşmelerindeki tutumunda bir kez daha ifadesini buldu. Biz, eğer ABD tarafı da sorunlara aynı sorumluluk duygusuyla yaklaşır, çılgınca silahlanmanın kısır döngüsünden kurtulmanın, uluslararası ilişkilerde iyiye dönüşü sağlamanın, dünyada güvenliği gerçekleştirmenin reel olanaklarının yaratılabileceğine inanıyoruz.

O nedenle biz, geleceğe iyimserlikle bakıyoruz. Tüm güçlülere ve engellere rağmen, sağduyunun, halkların barış uğrındaki sarsılmaz iradesinin üstün geleceğine inanıyoruz. Böylesi gerçekçi yaklaşım Sovyetler Birliği'nin, tüm sosyalist topluluğun artan uluslararası saygınlığı temelinde, gelişmiş kapitalist ülkelerde, gelişmekte olan ülkelerde barışsever ve sağduyu sahibi güçlerin durmadan artmakta olduğu olgusuna dayanıyor. Halkımız, ÇSC'nin politik, ekonomik ve savunma gücünü artırma ve pekiştirmede ne kadar daha aktif davranırsak, barışçı yaşama bizim katkımızın da o denli daha büyük olacağını bilincindedir.

SBKP'nin 27. Kongresi'ne sunulacak olan öteki belgeler de – 1986–1990 yıllarında ve 2000 yılına kadarki dönemde SSCB'nin ekonomik ve sosyal gelişmesinin temel doğrultuları üstüne tasarı ile SBKP Tüzüğü'nde yapılacak değişikliklerle ilgili tasarı – bizim için değerli kaynak oluyor. SBKP'nin 27. Kongre hazırlıkları ve bu belgelerin tartışılması bu Kongrenin Sovyet komünistlerinin çalışmalarında, kardeş Sovyet halkının yaşamında önemli bir aşama olacağını gösteriyor. Kongre'nin sonuçları ise, hepimiz için yeni esin kaynağı olacak, ulusal ve sosyal kurtuluş için, barış ve sosyalizm için, komünist ülkelerin etkusu için savaşanların gücüne güç katacaktır.

SOSYALİZMİN ÇEKİCİ GÜCÜ

Herbert Mies

Alman Komünist Partisi Başkanı

Biz, dünyanın kapitalist kesimindeki halkların, bu arada Federal Almanya Cumhuriyeti (FAC) halkının yeni yeni sorunlar ve görevlerle, önemli problemlerle karşı karşıya kaldığı bir zamanda yaşıyoruz. İnsanlar, içinde buldukları günlük çalışma ve kaygılardan biraz olsun sıyrılıp dünyada olup bitenlere baktıklarında, bu muazzam nükleer silah potansiyeli ve gidgide artan çevre tahribatı karşısında insanlığın kendi varlığını nasıl sürdürebileceği sorusu üzerinde çok daha derin düşünmeye başlıyorlar. Onlar, yığınsal işsizlik, eski ve yeni yoksulluk, yeryüzünün birçok yerinde varolan açlık gibi büyük sorunlara çözüm yolları aramaya yöneliyorlar. Bununla ilgili olarak pekçok insanın önüne insanlığın ve kendi halkının geleceğinin, kendi kaderinin ne olacağı sorusu, eskisine kıyasla çok daha yakıcı bir biçimde çıkıyor.

İşte böyle bir ortamda SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarı yayınlandı. Bu belgede Lenin'in partisi sosyalizmi yetkinleştirme ve komünist toplumu kurmanın görevlerini ve yollarını belirliyor, dünyanın büyük sorunları üstüne ve bunların çözümüne ilişkin öneriler

getiriyor, değerlendirmeler yapıyor. Tek başına bu olgu bile, SBKP'nin bu belgesinin tartışılmasına uluslararası bir önem, üstelik tarihsel bir önem kazandırıyor.

Bugün sermayenin egemen olduğu ülkelerde pekçok insanı gelecek konusunda endişe ve korku sarmışken, tasarıda böyle bir korkunun izine bile raslamak mümkün değil. Tersine, belge geleceğe olan sarsılmaz güveni, Sovyet halkının yeni çabalar harçayarak çok daha aydın bir geleceğe ulaşacağına derin inancını simgeliyor. Kapitalizme özgü olan perspektifsizlik, parti belgesinin ruhuna tamamen yabancı bir şey oluyor. Sovyet yurttaşlarının önünde toplumsal gelişmenin, çok daha iyi çalışma ve yaşama koşullarını yaratmanın açık ve esinlendirici tablosu serilmiş bulunuyor.

Başta ABD olmak üzere, emperyalist devletlerdeki en gerici çevreler kendi çatışma politikalarıyla, askersel üstünlük sağlama yetenileriyle dünyada gerginlikleri körüklerken, SBKP barış programıyla ortaya çıkıyor. O, yeryüzünde silahlanma yarışı nasıl durdurulur, uzayın militarizasyonu nasıl önlenir, insanlığı toptan yokedebilecek nükleer savaş tehlikesi, bir daha çıkmamak üzere, nasıl ortadan kaldırılabilir sorularına yapıcı ve inandırıcı yanıtlar veriyor. Tasarı şunu belgeliyor: SBKP ve Sovyet halkı insanlığın önünde barışçı bir geleceğin yolunu açmaya, sosyalizmin savşsız ve silahsız bir dünya idealini gerçekleştirmeye kesin kararlıdır.

Yeni programatik belge, komünist topluma doğru ilerlemenin, insanlığın kendi varlığını sürdürmesi ve gelişmesine ilişkin yakıcı sorunlara çözüm bulmanın yollarını aydınlatıyor, barışı güçlendirmenin açık ve yapıcı perspektifini gösteriyor. Bu belgenin, sadece Sovyet halkı için değil, tüm dünya halkları için, uluslararası komünist ve işçi hareketi için, bütün demokrasi güçleri için önemi de işte buradan kaynaklanıyor.

Gelişmiş kapitalist ülkelerde, birçok kurtulmuş genç ülkede ve öteki gelişmekte olan devletlerde emperyalizmin ve kapitalizmin alternatifini sorunu, derinleşen bunalımlardan çıkış, ekonomik bağımlılıktan kurtulma, geriliği giderme yolları gibi sorunların ortaya çıktığı günümüz koşullarında SBKP Programı'nın yeni biçimi, sosyalizm yolunda ilerleyen halkların ve ülkelerin önünde ne denli geniş toplumsal ufuklar açıldığını gösteriyor.

Gelecek karşısında korku değil, geleceğe güven; çaresizlik değil, kapsamlı hedefler; çatışma değil, barış politikası; işte tasarı'nın ruhunu ve içeriğini bunlar belirtiyor. Sosyalizmle emperyalizm arasındaki tarihsel kavga açısından bu, günümüzün büyük sorunlarını çözmede sosyalizmin çok daha üstün ve yetenekli olduğunu gösteriyor. Sovyet yurttaşları yığınsal işsizlikle karşılaşmayacaklarını, tersine, çalışma ve yaşama koşullarının sürekli iyileşeceğini biliyorlar. Onlar, sosyal alanlarla ilgili sistemin daha da güçleneceğini biliyorlar. Onlar, bilimsel-teknik ilerlemenin lânet

edilecek bir şey değil, tersine, bunun yaşam düzeyinin daha da yükselmesinin bir koşulu ve aracı olduğunu çok iyi biliyorlar. Onlar, parti ve devlet yönetiminin barışı koruma ve güçlendirme yönündeki politik doğrultuyu ardıcılıkla sürdüreceğinden emindirler.

SBKP Programı'nın yeni biçimi, sosyalizmin çekici gücünü, onun kapitalizm karşısındaki üstünlük ve yeteneklerini çok daha tam olarak göstermek için etkili bir politik-ideolojik taarruza geçmemize olanak sağlıyor. Bu belge, cesaret verici perspektiflerle birlikte, sosyalist ülkeleri gerçekleştirmeye savaşımına yeni yeni insanları çekme olanaklarını da genişletiyor.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin programatik saptamaları tüm insanlığı yakından ilgilendiren sorunlara yanıtlar, çözümler getiriyor. Burada söz konusu olan, barışı güvence altına alma, çevreyi koruma, enerji, hammadde, gıda, nüfus artışı, uzayın ve okyanusların barışçıl amaçlarla kullanılması, birçok kurtulmuş ülkenin mevcut ekonomik geriliği aşması, salgın hastalıklarının kökünün kazınması gibi global sorunları çözme olanaklarıdır. Tasarıda, günümüzün bu temel sorunlarına yeni bir yaklaşımın, yani şimdiye kadar yararlı olduğu ve somut olarak gerçekleştirilebildiği görülmüş olanları da içeren ve vurgulayan bir yaklaşımın gerekliliği görüşü ağır basıyor.

SBKP Programı'nın yeni biçiminde, kapitalizmin analizi yapılırken, kapitalizmin bunalımının ve güç kullanımına dayalı emperyalist yayımları politikanın yarattığı tehlikelere sadece işaret edilmekle sınırlı kalmadığı olgusu bizim, FAC komünistlerinin dikkatini özellikle çekmektedir. Tasarı, gerçek demokrasi ve sosyal haklar uğrunda, barışı güçlendirmek ve toplumsal ilerlemeyi sağlamak için savaşımında emekçilerde, uluslararası işçi hareketinde, aynı zamanda demokratik ve barış hareketlerinde beliren olanakları da temellendiriyor. Bu önemli saptamalar, AKP'nin politikasıyla da tam bir uyum gösteriyor. Bilindiği gibi partimiz 7. Plenumunda (Ekim 1985) barışa, FAC emekçilerinin demokratik ve sosyal haklarına yönelik tehlikelerin artmış olmasıyla birlikte, barışı koruma, emekçilerin çıkarlarını savunma olanaklarının genişlediğini de ülkemiz insanlarına anlatmayı, göstermeyi önemli bir görev olarak öne koydu.

SBKP Programı'nın yeni biçiminde yer alan «önümüzdeki 15 yıl içinde halkın gereksinimlerini karşılamaya yönelik olan kaynakların iki kat artırılmasının sağlanması öngörülmektedir» perspektifi, demokratik güçlerin bunalımdan çıkış ve silahlanma yarışının durdurulması için yürüttüğü savaşımı önemli ölçüde etkileyecektir. Böyle bir amaç, çok daha çekici ve etkili olacaktır, çünkü FAC'da sosyal hak ve hizmetlerin kısıtlanmasını, reel gelirlerin azalmasını ve yığınsal işsizliğin artmasını da beraberinde getiren ekonomik bunalımın ve silahlanma yarışının tüm yükü emekçi halkın omuzlarına bindirilmektedir. Sovyetler Birliği'nin bütün yurttaşlarının

refah düzeyini yükseltmek gibi geniş kapsamlı ödevler öne koymas bizi, ekonomik bunalımların, yığınsal işsizliğin ve sosyal alanlardaki kısıtlamaların toplumsal gelişmenin kaçınılmaz olayları olmadığını kanıtlayan güçlü argümanlarla silahlandırıyor.

SBKP'nin programatik belgesinde, iki sosyal-politik dünya sistemi arasındaki tarihsel yarışmanın çağımızın ayırdedici özelliğini oluşturduğunu kaydediliyor. Bu yarışmada, ekonomik gelişmenin ve bilimsel-teknik gelişmenin sorunlarını insanların refah ve mutluluğu yararına çözmeyi hangi sistemin başarabileceği söz konusudur. Başka bir deyişle, yaşamın tüm alanlarını iyileştirmek için ekonomik ve sosyal politikaların birlikte, bir bütün olarak uygulanması söz konusudur. Bunu başarabilen sistem, bununla kendi gücünü, kendi tarihsel üstünlüğünü kanıtlamış olacaktır. Tasarıda saptanan ve gösterilen perspektifler, bu planda partimize, demokratik ve toplumsal ilerleme yolunda dönüşümlerin yapılması, sonuçta sosyalizme yolun açılması gerekliliğini işçi sınıfına ve öteki emekçi katmanlara kavratma çabalarımıza değerli bir destek olmaktadır.

FAC'da, toplumsal «alternatif model»lere, «sosyal ütopya»lara ilgi git-gide artıyor. Bunlarda, kapitalist bunalımdan çıkış yolları arama çabaları, insancıl ve adaletli toplumsal ilişki arayışları yansımaları buluyor. SBKP'nin gerçekçi bir doğrultuyu ve komünist hedeflere, yeni toplumun ülkülerine doğru ilerlemenin aşamalarını göstermesi bu tür daha iyi sosyal düzen arayışlarını etkilemesin olamaz.

SBKP Programı'nın yeni biçimi birçok alanda sosyalizmin çekiciliğini artırıyor; barışsever güç olarak sosyalizmin saygınlığını yükseltiyor; sosyal ve politik sorunları çözmeye yetenekli bir düzen olarak sosyalizmi daha çekici hale getiriyor; gerçek bir demokrasinin ve özgürlüğün halk yararına serpilip gelişmesini sağlayan ve insanlığın yaşamsal sorunlarına yenilikçi bir anlayışla yaklaşan bir toplum olarak sosyalizmin üstünlüğünü gözler önüne seriyor. Bu belge, ülkemizde de bugünü ve geleceği düşünerek çözümler arayan herkesi aktif eyleme esinlendiriyor ve sevk ediyor.

TARİHSEL DÖNÜM NOKTASI

Harilaos Florakis

Yunanistan Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Dünyanın çeşitli ülkelerindeki komünistler, onların dostları ve düşmanları, elbette her biri kendi görüş açısından bakarak, SBKP'nin 27. Kongresi'nin alışıldandan çok daha farklı olacağını kabul ediyor. Dünya kamuoyunun dikkatinin şimdi Moskova'ya çevrilmiş olduğunu söylersek, hiç

te abartma yapmış olmayız. Bu, sadece Sovyetler Birliği'nin yaptığı yeni barışçı ve gerçekten devrimci girişimleriyle değil, aynı zamanda Sovyet insanların tartıştığı ve ülkenin sosyal-ekonomik gelişmesini hızlandırmak, toplum yaşamının her yanını yetkinleştirmek amacıyla uyguladığı yeni stratejik doğrultuyla açıklanabilir. Burada söz konusu olan, SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarıda belirtilen niteliksel yeni bir durumu, Lenin'in deyimiyle «tam sosyalizmi» sağlayacak dönüşümlerdir.

O nedenle, SBKP 27. Kongresi'nin tarihsel önemde bir Kongre olması beklemek doğal ve anlaşılır bir şeydir. Sovyet yoldaşlarımız, üretimi entansifleştirme ve bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırma doğrultusunu, tarihteki yeri bakımından, SSCB'ni sanayileştirme politikasıyla karşılaştıran haklılardır. SBKP Programı'nın yeni biçimi, insanlığın geleceği açısından önemli bir dönemi kapsayan 2.000 yılına kadarki dönemde sosyalizmin gelişme perspektifini, çağdaş dünyanın ilerleme yollarını ortaya koyuyor. O nedenle biz, bu belgeyi, haklı olarak, çağımızın belgesi diye niteliyoruz.

Programatik belgeyi değerlendirirken, onun kimi karakteristik çizgilerine dikkati çekmek istiyorum. Belge *bilimseldir*. Tasarı, sosyalist toplumun yasallıklarının ve uluslararası gelişmelerin nesnel eğilimlerinin derinlemesine bilinmesine dayanıyor. Belge *gerçekçidir*. Çünkü, varolan sorunlara ve çelişiklere, her türlü sübjektif değerlendirme ve durumu toz pembe gösterme eğilimlerinden uzak, ölçülü ve akıllıca bir tutumla yaklaşıyor. *Cesaretti* ve *yenilikçi* bir çizgi belirliyor. Tasarıda, 2.000 yılına kadar ülkenin ekonomik potansiyelinin, bu alanda köklü niteliksel dönüşümlere gidilerek, iki kat artırılması, emekçilerin devlet ve toplum işlerinin yönetimine çok daha geniş ve tam katılımını sağlamak yoluyla halkın sosyalist özyönetiminin geliştirilmesi gibi gerçekten cesur, ama aynı zamanda temellendirilmiş amaçlar öne konuyor. SBKP, yönetim aygıtının çalışmalarındaki eksikliklere ve kötü uygulamalara kararlılıkla karşı çıkıyor.

Tasarı, sözün tam anlamıyla, *hümanist* bir çizgiye sahiptir. SBKP'nin sosyalizmi yetkinleştirme planları «her şey insan için» belgisinin ruhunu taşıyor. Buna, «ve insanla birlikte» belgisini eklemek gerekiyor, çünkü Sovyet komünistleri öne konan görevlerin başarıyla yerine getirilmesini insan faktörüne, geniş halk yığınlarının aktifliğine, yaratıcılığına ve sorumluluk duygusuna bağlıyorlar. Belgenin çok önemli bir çizgisini de *enternasyonalizm* oluşturuyor.

SBKP Programı'nın yeni biçiminin, uluslararası önemi çağımızın temel içeriği, günümüzün büyük sorunları ve anlaşmazlıkları, dünyadaki güçler oranı üstüne analiz ve değerlendirmelerden, sosyalist toplumun geçtiği yolun analizinden kaynaklanıyor. Belgede kapitalizmin bunalımının, dün-

ya devrimci sürecinin itici güçlerinin, uluslararası komünist hareketinin, demokratik ve barış hareketlerinin nitelemesi yapılıyor.

Sovyetler Birliği'nde sosyalizmi yetkinleştirmenin büyük uluslararası etkisini de vurgulayalım. Bu yolda atılan her adım, kapitalist sistemin bunalımının ağırlığını omuzlarında taşıyan sömürülen yığınlar için yeni toplum düzeninin çekici gücünü artırıyor. Bununla birlikte, bilindiği gibi, emperyalizm, sosyalist dünyanın karşılaştığı her ciddi zorluğu ya da her hangi başarısızlığı kapitalist ülkelerin komünist ve işçi hareketlerine karşı kullanıyor. Bu bağlamda Sovyet insanlarının her yeni sosyal kazanımının, SBKP'nin programatik belgesinde sosyalist demokrasiyi geliştirmek için öngörülen önlemlerin tüm dünya emekçilerinde ne denli büyük ilgi ve yankı uyandıracacağı açıktır. Sovyetler Birliği'nde ve öteki sosyalist ülkelerde emek üretkenliğinin önemli ölçüde artırılması ise, emperyalizmi gemleme, barışı savunma uğrunda ortak savaşıma büyük katkıda bulunacaktır.

Yunanistan Komünist Partisi, SBKP'nin belgesindeki şu temel tezi tamamiyle paylaşıyor ve kendi savaşımı açısından çok önemli sayıyor: SBKP, sosyalist toplumun yetkinleştirilmesini ve adım adım komünizme doğru gidilmesini çok önemli bir uluslararası görev sayıyor. Bu görevin yerine getirilmesi dünya sosyalist sisteminin, uluslararası işçi sınıfının, tüm insanlığın çıkarlarına uygun düşen yanıtlar getirecektir. SBKP 27. Kongresi'nin alacağı kararların ve bu kararları yaşama geçirmek için yürütülecek çalışmaların Yunanistan komünistlerinin eylemlerine de büyük destek olacağına kesin inanıyoruz.

SBKP'nin programatik belgesinde tüm dünyadaki milyonlarca insanın umutları, özlemleri ve çıkarları dile getiriliyor. Bununla ilgili olarak belgenin bazı yönleri üzerinde durmak istiyorum.

Tasarı, kapitalist dünyada açlığın, azgelişmişliğin, salgın hastalıkları ve okuma-yazma bilmezliğinin acısını çeken geniş yığınlara çıkış yolunu gösteriyor. Bu yol, barış içinde yanyana yaşama, silahlanmayı durdurma ve tam silahsızlanma yoludur. Silahlanma yarışının durdurulması ise, muazzam kaynakların askersel alandan barışçı kuruculuk alanlarına, gelişmekte olan ülkelerdeki büyük zorlukların aşılması amaçlarına aktarılmasını sağlayabilir. Bu, insanlık için yaşamsal önem taşıyan evrensel (global) sorunların tüm devletlerin ortak çabalarıyla çözümünü büyük ölçüde kolaylaştırabilir. Kapitalist dünyadaki dengesiz gelişmenin derinleştiği sanayice gelişmiş ülkeler ile pek çok kurtulmuş ülkenin üretim düzeyleri arasındaki uçurumun genişlediği, gelişmekte olan ülkelerin bağımlılığı ve dış borçlarının arttığı, emperyalist tekellerin azgın talanının sürdüğü koşullarda SBKP'nin belgesi, dünyada adaletli bir ekonomik düzenin yaratılması amacıyla uluslararası ilişkilerin eşit haklılık ve demokratik temel üzerinde yeniden düzenlenmesinin yolunu gösteriyor.

Tasarıda, sosyalist ülkeler topluluğu içinde oluşmakta olan yeni tip

uluslararası ilişkilerin nitelemesi de yapılıyor. Bu ilişkiler, ülkelerin gelişme düzeylerinin eşitlenmesine, karşılıklı yarar ve eşit haklılık temelinde dayanıyor. Bu toplulukta hiç kimsenin özel hakları ve ayrıcalıkları yoktur ve olamaz. Sosyalist devletler arasında ekonomik ve politik gelişme düzeyi bakımından, tarihsel ve kültürel gelenekler açısından farklılıklara büyük bir dikkat veriliyor, her ülkenin çözmekte olduğu ödevlerin karmaşıklığına işaret ediliyor. Belgede belirtildiği gibi, bütün bunlar, ortak çıkarlara zarar verebilecek görüş ayrılıklarına zemin yaratmamak için çok büyük ciddiyet ve dikkati, çok yönlü işbirliğini gerekli kılıyor.

Sovyetler Birliği canlı, gelişen bir sosyalist toplumdur. Bu toplum, sosyalizme özgü antagonist olmayan çelişkileri dinamik bir biçimde ve başarıyla çözmektedir. Bu toplumun, Batılı sovyetologlar ve emperyalist propaganda tarafından çizilmeye çalışılan kemikleşmiş, katı modellerden uzaktan hiç bir ilişkisi yoktur. Partinin programatik belgesinde belirlenen hedeflere ulaşılmasıyla SSCB'de sosyalist toplumun gelişmesi niteliksel daha yüksek bir aşamaya girecektir. SBKP Programı'nın yeni biçiminde, «yaşamın tüm alanlarında köklü gelişmelerin gerekliliği», «Sovyetler Birliği'nde toplum yaşamının tüm alanlarında niteliksel dönüşümlerin sağlanması», «üretimin entansifleştirilmesine doğru kesin bir dönüş», «ekonominin yeni teknik ve teknoloji temelinde yeniden kuruluşu» gibi görevler sık sık vurgulanıyor. Bunların çözümü, önümüzdeki dönemde Sovyet insanların büyük çaba göstermelerini gerektiriyor. Komünizmin ilkelerini uygulamaya geçişte aceleciliğin başarısızlıkla sonuçlanacağına işaret ediliyor. Bununla birlikte «olgunlaşan dönüşümlerin gerçekleştirilmesinde gecikmelere de asla izin verilmeyeceği» vurgulanıyor. Tasarıda belirtildiği gibi, 70'li yıllarda ve 80'li yılların başında gözlenen bu tür gecikmeler kimi olumsuz eğilimlere ve güçlüklerle yol açmıştır. Leninci parti, sosyalizmin ruhuna yabancı olan bu tür olumsuz olaylara kararlılıkla karşı çıkmaktadır.

SBKP'nin programatik belgesi, kapitalist ülkeler emekçilerine üretim alanındaki bilimsel-teknik devrimin, üretimin yenibaştan düzenlenmesine ve modernizasyonuna ilişkin geniş kapsamlı planların işsizlik yaratmadan, sağlık, eğitim ve öteki sosyal alanlardaki harcamalardan kısıtlama yapmadan, yani geleceğe güvensizlik ve yoksulluk yaratmadan gerçekleştirilebileceğini gösteriyor. Sovyetler Birliği'nde köklü teknolojik yenilenme ve ekonomik dönüşümleri gerçekleştirme yönünde muazzam çalışmalar öngörülüyor. Emekçilerin hakları daha da genişletiliyor. Sovyet insanlarının refah düzeyini önemli ölçüde artıracak olan bir sosyal politika öngörülüyor.

Sermayenin egemen olduğu ülkelerde otoriter ve gerici eğilimlerin güçlenmesine yol açan kapitalist sistemin derin bunalımının sürdüğü koşullarda SBKP Programı'nın yeni biçimi yığınların önüne halkın sosyalist özyönetimine ilişkin demokratik bir perspektifi açıyor. Bu temel Marksist-

Leninist saptamayı özellikle vurgulamak gerekiyor. Belgede, toplumun ve devletin sadece emekçilerin çıkarları doğrultusunda yönetilmesi değil, aynı zamanda toplumu ve devleti yönetme işinin, yasal olarak, adım adım emekçilerin doğrudan öz davasına dönüştürülmesi görüşü vurgulanıyor. Kendi yurttaşlık iradesini ortaya koymak ve bunu pratik olarak gerçekleştirmek için bütün olanaklara sahip olan Sovyet insanların kişisel özgürlüklerinin daha da zenginleştirilmesi de söz konusu oluyor. Halk Temsilcileri Sovyetleri'nin çalışmalarının iyileştirilmesi, çalışmalarda açıklık ve yetkili organların düzenli olarak hesap vermelerinin daha tam sağlanması, halk denetiminin güçlendirilmesi, işletmelerin yönetilmesinde emekçi kolektiflerinin rolünün artırılması öngörülüyor. Bu somut önlem ve istemlerin yaşama geçirilmesi sosyalizmin, demokrasiyi somutta gerçekleştirmeye yetenekli olan bu toplumsal sistemin tüm dünya emekçileri arasındaki saygınlığının ve etkisinin daha da artmasını sağlayacaktır.

Sovyetler Birliği Komünist Partisi'nin, kapitalizmin bunalımına, işçi sınıfının yapısı ve rolüne, antitekel ve savaş karşıtı savaşıma, sosyalist olmayan dünyadaki yığınsal demokratik hareketlere ilişkin değerlendirmeleri ve çıkardığı sonuçlar bizim için, doğrudan kapitalist ülkede çalışan komünistler için özel bir önem taşıyor. Belgede haklı belirtildiği gibi, bugün çeşitli politik görüşlerden insanlar toplumun militaristleştirilmesine, saldırı ve savaş politikasına son verilmesini, ırk ayırımının ve ulusal ezginin ortadan kaldırılmasını, kadın haklarının çiğnenmesine, genç kuşağın durumunun kötüleşmesine, rüşvetçiliğe, ahlak bozukluklarına, tekelin doğal kaynakları vahşice sömürmesine ve çevreyi tahrip etmesine son verilmesini istiyor. Tasarıda şöyle deniyor: «Bu hareketler, objektif olarak, emperyalizmin gerici çevrelerinin politikasına karşı yönelmekte, sosyal ilerleme savaşımının ana selinde birleşmektedir.» Böyle bir değerlendirme, kanımıza göre, komünistleri dikkatini emperyalizme ve kapitalist sömürüye karşı savaşanların cephesini objektif olarak genişleten hareketlerin çeşitliliği üzerine çekmektedir.

SBKP'nin belgesinde açıklanan komünizme geçiş, ekonomiyi yönetmedeki iyileştirmeler, halkın sosyalist özyönetiminin gelişmesine vb. ilişkin görüşler komünistlerin sosyalist toplum hakkındaki bilgilerini zenginleştirmekte ve onların teorik ufkunu genişletmektedir. Yeni olayların incelenmesi ve genelleştirilmesi temelinde Marksist-Leninist teorinin bundan böyle de yaratıcılıkla geliştirilmesi konusunda tasarıda yer alan saptama, kanımıza göre, bütün komünist hareket için geçerlidir. Partinin, bilim alanındaki cesur atımları, görüş ve fikirler arasındaki yarışmayı, verimli tartışmaları her bakımdan desteklediğine ilişkin saptama da bizim için önemlidir. Biz, dogmatizme ve revizyonizme karşı, burjuva ideolojisinin işçi hareketine her türlü etki yapmasına karşı ileride de ardıcıl savaşım verilmesi gerektiği görüşünü paylaşıyoruz.

SBKP Programı'nın yeni biçiminde ele alınan kadro politikası, ilkesel

bakımdan Sovyet gerçekleriyle ilgili de olsa, bize göre, çok daha genel bir önem taşıyor. İlkesellik, politik olgunluk ve yüksek moral, bilgili ve yetenekli olma, girişimcilik, yeni olanı hemen kavrayabilme, katılığa ve iradeciliğe kesin karşı koyma, bütün bunlar komünist kadroların onur ve benliğini belirleyen niteliklerdir.

Leninci partinin programatik belgesi, ülkemiz komünistlerinin ve dünyanın öteki ülkelerindeki komünistlerin karşılıklı işbirliğini güçlendirme yönündeki çabalarına uygun düşmektedir. Bu bakımdan tasarının şu saptaması ilkesel önem taşıyor: «SBKP, kardeş partilerle ilişkilerinde devrimci dayanışmayı organik olarak içinde taşıyan ve her partiye tam bağımsızlık ve eşit haklılık tanıyan proleter enternasyonalizmi ilkelerine sıkı sıkıya bağlı kalmaktadır.» Komünist hareketin birliğini pekiştirirken biz, kimi ayrı konularda varolan görüş farklılıklarının komünist partilerin enternasyonalist işbirliğine, onların ortak eylemlerine bir engel teşkil etmemesi gerektiği görüşünü paylaşıyoruz.

İnsanlığın yaşamındaki bu kritik aşamada, SBKP Programı'nın yeniden, kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarının komünist hareketin teori ve pratiğine önemli katkılarda bulunduğu kanısındayım. Bu belge, hangi ülkede olursa olsun her komünist için, bütün sol güçler için, barış ve sosyal ilerleme savaşımının sorunlarını incelemede ve başarıyla çözmeye yararlı bir kılavuz olacaktır.

AÇIK AMAÇLAR, GERÇEKÇİ YOL

Rajeswara Rao

Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi Genel Sekreteri

SBKP'nin 27. Kongresi'ne sunulacak olan parti programının yeni biçimi tüm komünistler için, emperyalizme karşı savaşanlar için, dünyamızın tüm demokratları ve barış savaşçıları için büyük ideolojik ve politik önemi olan bir belgedir. İnsanlığın mutlu geleceğine sarsılmaz inancı simgeleyen bu belge, nükleer yıkım tehlikesinden kurtulmuş bir dünyanın yaratılması olanaklarını, iki toplumsal sistem – sosyalizm ve kapitalizm – arasında tarihsel yarışmanın perspektiflerini gösteriyor. Kapitalist toplum halkların önünde duran yaşamsal önemdeki sorunları çözmeye yeteneğinden yoksundur. Pek çok ülke, çeşitli yollardan, peş peşe yeni toplumsal düzene geçiyor.

Bu süreçte, dünyanın ilk sosyalist ülkesi olan Sovyetler Birliği, öteki sosyalist ülkeler toplum yaşamının bütün alanlarında kapitalizmi geride bırakarak, belirleyici bir rol oynayacaktır. Tasarıda gösterildiği gibi, SSCB'-

de gelişmiş sosyalizm sistemi, komünizme adım adım geçiş yolunda daha da güçlenecektir.

Açık, gerçekçi ve esinlendirici değerlendirmeler ve sonuçlar belgenin en değerli yanlarını oluşturuyor. Hindistan komünistleri, belgede çağımızın temel içeriğinin kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçiş çağı olarak nitelenmesini paylaşıyorlar. İki sosyal-politik dünya sistemi arasındaki tarihsel yarışma, sosyalist ve ulusal kurtuluş devrimleri, sömürgeciliğin çöküşü, toplumsal gelişmenin başlıca itici güçlerinin – dünya sosyalizmi, işçi ve komünist hareketi, kurtulmuş devletler halkları, demokratik yığın hareketleri – emperyalizme karşı onun saldırı ve zulüm politikasına karşı, demokrasi ve toplumsal ilerleme için savaşımı çağımızın ayırıcı çizgilerini oluşturuyor.

Belgede şuna işaret ediliyor: Bu güçlerin sürekli olarak çoğalması ve bunlar arasındaki eylem ve işbirliği halkların barış, özgürlük ve mutlu bir yaşam özlemlerinin gerçekleşmesinin başlıca güvencesidir. İnsanlığın sosyalizme ve komünizme doğru ilerlemesi, bu yoldaki tüm güçlüklerle, karmaşıklıklara ve çelişiklere karşın, asla durdurulamaz.»

SBKP'nin programatik belgesinde, tüm insanlık ve onun geleceği açısından ilkesel önem taşıyan savaş ve barış sorunu derinlemesine ele alınıyor. Lenin'in partisi bu sorunun, toplumsal düzenlerine bakmaksızın, tüm ülkelerin işbirliği temelinde çözümünü öneriyor. Bilindiği gibi, İkinci Dünya Savaşı arifesinde Sovyetler Birliği ve uluslararası komünist hareketi tüm dünyayı faşizm tehlikesi karşısında uyanık olmaya çağırıyordu. Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin Anayurdu, sayısız kurbanlar pahasına, insanlığı Hitler barbarlığından kurtardı. Bugün insanlığı nükleer yıkımdan kurtarmak için tüm barışsever güçleri seferber etme görevi SSCB'nin, sosyalist ülkeler topluluğu ve uluslararası komünist hareketinin omuzlarına düşüyor. Komünistler, bugün de ilk sosyalist devletin. bu kilit sorunu ortaya koymuş olmasından ve tüm insanlığın mutlu geleceği açısından çözüme kavuşturmayı önermesinden onur duyuyorlar.

Sovyetler Birliği barış adına, 20. yüzyılın ikinci yarısında çok daha keskinleşen evrensel sorunlara halkların çıkarına uygun düşen yanıtlar bulmak için tüm ülkeleri işbirliğine çağırıyor. SBKP Programı'nın yeni biçiminde vurgulandığı gibi, bu sorunların çözümü tüm devletlerin ortak çabalarını gerektirmektedir. Ve eğer güç ve kaynakların silahlanma yönünde harcanmasına son verilmesi sağlanırsa, bu sorunların çözümü de önemli ölçüde kolaylaşmış olacaktır.

Leninci partinin uluslararası güvenliği sağlama yönünde yükselttiği somut öneriler, bugünkü olağanüstü karmaşık uluslararası koşullarda serinletici bir rüzgar esintisine benziyor. Bu girişimler sosyalizm, demokrasi, ulusal kurtuluş güçlerine, barış hareketlerine yol gösterici birer kılavuz oluyor, onlara güven veriyor.

Hindistan, 1947'de bağımsızlığını kazandıktan sonra, kapitalizme özgü tüm hastalıkları – işsizlik, pahalılık, yoksulluk, yaygın yolsuzluk – içinde taşıyan taşıyan kapitalist gelişme yoluna koyuldu. İktidardaki Ulusal Kongre Partisi ülkeyi bu yoldan götürüyor.

Bununla birlikte, Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist devletlerin yardım ve desteğine dayanarak Hindistan sanayice geliyor, ABD ve öteki emperyalist devletlerin komplolarına başarıyla karşı koyuyor. Ülkemiz de Sovyetler Birliği gibi büyük bir devlettir. Dil, din, ulus ve ırk farklılıkları Hindistan'ın ayırdedici özelliğini oluşturuyor. Kapitalist yolda gittiği için de Hindistan'da dil, din ve mezhep temeline dayalı kavgalar, çatışmalar kızışıyor, bu da ülkede huzur, birlik ve beraberliğe zarar veriyor. Bu bakımdan Sovyetler Birliği'nin çeşitli uluslar ve halklar arasında sarsılmaz bir birliği oluşturma deneyimi bizim için esinlendirici bir örnek oluyor. SBKP Programı'nın yeni biçiminin, Sovyet halkının birliğinin pekiştirilmesine, sosyalist ulus ve halkların birbirlerine daha da yakınlaşmasının sağlanmasına ilişkin bölümü HKP'nin çalışmaları açısından büyük pratik önem taşıyor.

Belgenin sömürge sisteminin çöküşü ve 100'den fazla bağımsız devletin kuruluşuyla ilgili bölümü de eğitici ve öğreticidir. Çünkü, burada söz konusu olan, bu ülkelerin önünde duran sosyal gelişmenin sorunlarıdır, emperyalizmin komplolarına karşı kendi bağımsızlıklarını savunmak ve güçlendirmek için savaşımdır. SSCB, sadece sosyalizme açılan yolda radikal dönüşümler doğrultusunu izleyerek ilerleyen sosyalist yönelimli ülkelere çokyönlü yardım etmekle kalmıyor. Sovyetler Birliği kapitalist gelişme yolundan giden ülkelere de yardım ediyor ve böylece bu ülkelerin kendi bağımsızlıklarını güçlendirme çabalarına, emekçilerin çıkarları doğrultusundaki reformlarını gerçekleştirebilmelerine katkıda bulunuyor. Programın yeni biçiminde yer alan şu cümleler bizi sevindiriyor, ulusal kurtuluş davasının zaferine olan inancımızı güçlendiriyor:

«SBKP, Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkelerinin emperyalizme ve uluslararası tekellerin baskısına karşı, kendi kaynaklarını egemence kullanma haklarına sahip olabilmek için yürüttükleri haklı savaşımı destekliyor ...»

Sovyetler Birliği, emperyalizmin gerici güçlerinin saldırılarını geri püskürtken, özgürlüklerini, bağımsızlıklarını ve ulusal onurlarını savunan devlet ve halkların yanında yer alıyor»

Burada, ülkemizi çok yakından ve doğrudan ilgilendiren bir konum dile getiriliyor. Sovyetler Birliği, ülkemizi en kritik durumlarda, Amerikan emperyalizminin doğrudan tehditlerine ülkemizin karşı koyduğu durumlarda her zaman desteklemiştir. Toplumsal sistemlerinin farklılığına karşın, SSCB ile Hindistan arasında sıkı dostluk ilişkileri kurulmuş bulunmaktadır.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarıdaki,

dünya barışının korunmasında Bağlantısızlar Hareketi'nin rolüne ve özgürlük için savaşılan halklarla dayanışmaya ilişkin saptamalar da dikkati çekiyor. Biz bunları, Bağlantısızlar Hareketi'nin antiemperyalist politikasını güçlendirme, emperyalist güçlerin bu hareketi zayıflatmaya yönelik girişimlerini boşa çıkarma uğrunda partimizin harcadığı çabalara da büyük bir destek olarak görüyoruz. Şunu özellikle vurgulamak istiyorum: Hindistan komünistleri SBKP'nin belgesini, gerek kendi partileri, gerekse Hindistan'ın kapitalist yoldan sosyalizm yoluna koyulmasını, – ki, ancak bu yoldan Hindistan halkının çektiği acılara son verilebilir ve ona mutlu bir yaşam sağlanabilir – isteyen ve bu uğurda çaba harcayan öteki toplumsal politik güçlere ideolojik ve teorik bir yardım olarak görüyor ve benimsiyorlar.

Leninci partinin, Sovyetler Birliği'nde sosyalist toplumu yetkinleştirmek ve adım adım komünizme geçişi sağlamak için öne koyduğu görevler, bizim için sevinç kaynağı oluyor. İşsizliği, yoksulluğu, enfasyonu ve cahilliği tamamen ortadan kaldırmış olan, insanlara onurlu bir yaşam sağlamış bulunan Sovyetler Birliği'nin bu önlemleri Hindistan halkı için büyük bir esin kaynağı oluyor. Bilimsel-teknik ilerlemenin hızlandırılması temlinde ekonomide önemli bir büyümenin sağlanmasıyla SSCB'de ağır fiziksel ve az kalifiye emeğin payının önemli ölçüde azalması sağlanacak, daha yüksek bir yaşam düzeyine ulaşılacaktır.

HKP, sürekli bir aydınlatma çalışması yürüterek, Hindistan halkının geniş kesimlerine Sovyetler Birliği'nin ve öteki sosyalist ülkelerin elde ettiği başarılarını tanıtabilmekten onur duyuyor. Bizim yürüttüğümüz propaganda ve somut gerçeklerin etkisi sayesinde sosyalizm ülküsü Hindistan halkının çeşitli kesimlerinin bilincinde geniş bir yaygınlık kazanmıştır. *Komünistlerin önemli katkısı sayesinde Hindistan Anayasasında bu ülkünün yer almış olmasından biz gurur ve sevinç duyuyoruz.*

İktidar partisi de içinde, ülkemizdeki burjuva partileri bile, sosyalizme taraftarlıktan söz ediyorlar, çünkü bu görüş yığınlar için çok daha çekici oluyor. Ne ki, yığınları aldatmak için bu ülkünün içeriğini boşaltma çabaları da sürüyor. Bununla birlikte, kapitalist ezgi ve sömürüye nasıl son verilebileceği, adaletli bir sosyal düzenin nasıl kurulabileceği konuları Hindistan toplumunun kimi çevreleri için henüz açıklık kazanmış değildir. Buna karşın, bugünkü koşullarda partimiz, insanlığın üçte birinin yaşadığı büyük bir ülkeler grubunda reel, canlı sosyalizmin emekçilere mutlu bir yaşam sağladığını, aynı zamanda dünya kapitalist sisteminin nasıl iç çelişkiler içinde bocaladığını ve işsizlik, enflasyon ve yoksulluk gibi çok çetin sorunlarla karşı karşıya bulunduğunu göstererek, sosyalist ülküleri çok daha kolaylıkla propaganda edebiliyor.

Sonuç olarak şunu vurgulamak istiyorum ki, SBKP Programı'nın yeni biçimi üstüne tasarı uluslararası komünist hareketinin ilkesel, Marksist-

Leninist temel üzerinde daha da güçlenip pekişmesine önemli katkılarda bulunuyor, barış ve toplumsal ilerleme savaşımında başarıyla ilerlemesine yardım ediyor.

GÜNÜN İSTEMLERİNE YANIT VEREREK

George Havi

Lübnan Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

Her komünist partisi, her devrimci örgüt için onun Programı konusunun ne kadar büyük bir önem taşıdığı, kendiliğinden anlaşılır. Çünkü söz konusu olan, devrimci savaşımın koskoca bir aşamasının istemlerine uygun bir strateji ve taktiğin temellerinin belirlenmesidir. Dünya komünist hareketinde büyük saygınlığı olan, devrimci dönüşümler ve sosyalizm kuruluşu alanında herkesçe bilinen zengin deneyime sahip bulunan SBKP gibi bir partinin program belgesinin taşıdığı önem açıkça ortadadır. Kapitalizmden sosyalizme geçiş çağının ruhunu kendinde simgeleyen, günümüz dünyasında ilerici konuları savunan ve insanlığın yazgısının belirlenmesinde giderek daha büyük rol oynayan ilk sosyalist ülke Sovyetler Birliği'ni bu parti yönetmektedir.

Yalnız bu bakımdan bile, SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarısı dünyamızın dört bir yanında büyük bir ilgi uyandırdı. Bu belgeyi okumak insanı günümüzde dünyanın durumu ve geleceğiyle ilgili sorunları, görüş ve konuları derinlemesine düşünmeye zorluyor. Tasarının tarihsel önemi her şeyden önce, onun Marksizm-Leninizm'in devrimci teorisine dayanarak, günümüzün ivedi sorunlarına yanıt getirmesinde ve Sovyet toplumunun ve uluslararası durumun bugünkü gelişme aşamasının özelliklerini dikkate alarak bunların çözümü için pratik yolları göstermesinde yatmaktadır.

İç açıdan ele alındığında, SBKP'nin program belgesinde belirtildiği gibi, bu aşamanın özünü, ülkenin sosyal-ekonomik gelişmesini hızlandırma temelinde sosyalizmi planlı bir biçimde ve her bakımdan yetkinleştirme, Sovyet toplumunu komünizme doğru daha da ilerletme görevleri belirliyor.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi SBKP'nin bugünkü ekonomik stratejisini belirliyor. Bu strateji, ülkenin üretim potansiyelinin nitel bakımdan köklü bir şekilde yenilenmesi temelinde 2.000 yılına kadar iki katına çıkarılmasına yönelik bulunuyor. Tasarı, insanların yaşama ve çalışma koşullarının sürekli iyileştirilmesini sosyal politika alanında en önemli görev olarak belirliyor. Toplumun politik sistemini geliştirme ala-

nındaki stratejik hattı ise halk demokrasisinin mükemmelleştirilmesi oluşturuyor.

Belirlenen perspektiflerin önemi iç konularla sınırlı değildir ve yalnız onlarla ölçülmemektedir. Sovyetler Birliği'nin her başarısı, sosyalizmin, ulusal kurtuluş ve sosyal ilerleme güçlerinin dünya arenasındaki konularının güçlenmesiyle sıkı sıkıya bağlıdır ve iki sistem arasında dünya çapında süregiden kavganın gidişatı üzerinde etki yapmaktadır. SSCB'deki her iç değişiklik, tüm dünyanın çehresinin değiştirilmesine yardımcı olan birer etmen olarak ortaya çıkmaktadır.

Dünya çapındaki gelişmeler açısından bugünkü aşamanın özellikleri, savaş ve barış konusunda görüldüğü gibi, sorunların ivedi ve güncel olmasıdır. SBKP'nin programatik belgesi dünya barışının savunulmasını, insanlığın önünde duran temel görev olarak ele almaktadır.

Dünya çapında ilerleme güçleriyle gerici güçleri arasında süregiden savaşımın analizi gösteriyor ki, sosyalist topluluğun oluşması ve sosyalizmin gücünün artması sonucunda güçler orantısında köklü değişiklikler olmuştur. Kapitalizmin genel bunalımı derinleşiyor, onun egemenlik alanı giderek daralıyor. Bu düzenin tarih tarafından çökmeye mahkum edildiği giderek daha açık bir biçimde görülüyor. Günümüzün karakteristik niteliklerinden biri, sosyalist olmayan dünyada demokratik yığın hareketlerindeki yükseliştir.

Dünya çapındaki gelişmenin eğiliminin analizi ışığında savaş ve barış sorunu yalnız insanlığın varolması ve yok olmasına ilişkin derin hümanist bir sorun olarak değil, aynı zamanda günümüz koşullarında devrimin temel sorunu, komünistlerin birincil çalışma alanı olarak ortaya çıkıyor. *SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarıda* haklı olarak belirtildiği gibi, dünya barışının korunması partinin ülke içindeki geniş boyutlu tarihsel görevlerinin çözümü için elverişli dış koşullar yaratıyor. Dünya barışının korunması, aynı zamanda, emperyalizmin artık askersel-stratejik üstünlüğünü yitirdiği ve tarihin tekerleğini geriye çevirecek durumda olmadığı, bugünkü uluslararası arenadaki yeni durumun özelliklerini belirleyen etmenlerin güçlenmesi ve gelişmesi demektir.

Barış sorunu devrimciler için olağanüstü önemde bir sorundur, sosyalist topluluk, uluslararası işçi ve ulusal-kurtuluş hareketleri için temel sorundur. «Sosyal ilerleme güçleriyle ulusal kurtuluş güçleri arasındaki bağlaşıklık, insanlığın daha iyi geleceği için güvencedir» biçimindeki savaşkan devrimci belge temelinde komünist partileri ile devrimci ve kurtuluş hareketleriyle enternasyonalist dayanışma, SBKP'nin uluslararası politikasının ana amaçları arasında yer alıyor.

Bilimsel teori temelinde devrimci savaşım yürüten biz Marksist-Leninstler için SBKP belgesinde uygulanan toplumsal gelişme eğilimlerini çö-

zümleme metodolojisi özel bir önem taşıyor. Yeni olan herşeyin üzerinde titizlikle ve dikkatle durulması, komünistlerin önünde duran görevlerin işçi sınıfının ve emekçilerin çıkarları doğrultusundaki pratik çözümüne devrimci cesaretle yaklaşılması, bu metodolojinin karakteristik özellikleridir. Devrim sürecine eşlik eden kazanımların ve hataların değerlendirilmesindeki iyimserlik, açıklık ve içtenlik, bu metodolojiye özgü unsurlardır. Bu metodoloji, Marksizm-Leninizm ilkelerinin yaratıcılıkla uygulanmasına, Marksizm-Leninizm'in açıkladığı toplumsal gelişme genel yasallıklarının kavranmasına, her ülkenin somut koşulları ve özellikleri ışığında uygulanan devrimci deneyimin benimsenmesine ve ortaya çıkan sorunlardan ders çıkarılmasına dayanıyor. Bu metodolojinin başta gelen istemi, bizim anlayışımıza göre, devrimci hareketin gelişme sürecine ayak uydurması ve bu gelişmenin getirdiği yeni unsurlara göre kendisini sürekli yenilemesi zorunluluğudur.

Açıkça söyleyeyim ki, belgede, Lübnan Komünist Partisi'nin çözmekte olduğu görevlerden hareketle, benim dikkatimi herşeyden önce bizim ülkemizdeki duruma ve Filistin halkının meşru haklarına ilişkin bölüm çektii. Bu, dar usulal ya da dar parti çıkarları açısından yaklaşımın bir belirtisi değildir. Günümüz dünyasının politik gerçeklerine uymak istemeyen emperyalizmin politikasını değerlendiren tasarıda şöyle deniyor: «Vietnam'a karşı kanlı savaş, Küba'ya karşı yıllar boyu süren abluka, Filistin halkının meşru haklarının çiğnenmesi, Lübnan'a saldırı, savunmasız Grenada'nın silahlı işgali, Nikaragua'ya karşı saldırı eylemleri, bütün bunlar emperyalizm tarihinde en kara sayfalar olarak kalacak olan sayısız cinayetlerden yalnız birkaçıdır».

Bu, Lübnan ve Filistin halklarının, yazgılarını bizzat belirleme hakkını savunan öteki kardeş Arap halklarının çektiği acılar konusunda dünya emperyalizminin ve onun beslemesi siyonizmin taşıdığı sorumluluğa işaret ediyor. Böylece belge, bölgemizde ve dünyamızdaki genel durum açısından Lübnan'daki durumun taşıdığı önemi vurguluyor. Bu aynı zamanda, ilerici ve yurtsever güçlerin ülkenin İsrail'in işgalinden tamamen kurtarılması için, Lübnan'ın bütünlüğünün ve onun Arap ülkesi olma niteliğinin korunması için, her çeşit dinsel yaklaşımların etkisini ortadan kaldıracak biçimde, bunalıma demokratik, ulusal çözüm sağlamak için yürütüğü savaşının artan önemine işaret ediyor. Söz konusu olan, ayrıca bütün Arap devrimcilerinin ve yurtseverlerinin kendi ulusal sorunlarına, özellikle Filistin sorununa adil bir çözüm bulma uğrındaki savaşımıdır. Bu da biz komünistlere, Arap ve Lübnan devrimci güçlerine tarihsel sorumluluklarını bütün derinliğiyle kavramaları görevini yüklüyor.

Tasarının, çağımızın başlıca devrimci sınıfı olan işçi sınıfına ve komünist hareketin dünya devrimci sürecinde oynadığı öncü role ilişkin sap-tamaları da bizim dikkatimizi çekti. Bizim deneyimiz şunu gösteriyor:

Gelişme sürecinin beraberinde getirdiği değişiklikler ve yenilikler, komünist partisine kendi öncülük rolünün teorik bir saptama olarak kalması, devrimci bir şekilde pratikte gerçekleşmesi için sürekli çaba gösterme görevini yüklüyor.

Lübnan'daki devrim sürecinin bugünkü aşamasında bu gerçeğin önemi daha da artıyor. Arap ulusal-kurtuluş hareketinin başarıları, işçi sınıfının başlıca devrimci güç olarak hareketin tam merkezinde yerini alabilme yeteneğine, komünist partisinin devrimci güçlerle yurtsever çevreler arasındaki bağlaşıklığın içinde öncülük rolünü yerine getirebilme becerisine bağlıdır. Böyle bir bağlaşıklık, bu hareketin yeni bir aşamaya yükselmesine yardımcı olmaktadır. Bunun için de bugünkü bunalımın etmenlerini gidermek ve ulusal-demokratik devrimin görevlerinin yerine getirilmesini sağlayacak koşulları yaratmak gerekmektedir. Bu bağlamda bizim için tasarıda yer alan kurtulmuş ülkelerdeki devrimci-demokratik partilerle ilişkilerin derinleştirilmesine ilişkin saptamanın özel bir önemi vardır.

Günümüz koşullarında, genel demokratik savaşımda işçi sınıfının rolü artmaktadır. Bu, komünistlerin ulusal-kurtuluş hareketinin öncüsü olma gibi, hiç te kolay olmayan misyonu yerine getirmek için daha büyük çaba harcamalarını gerektiriyor. Lübnan Komünist Partisi'nin bu rolü en açık biçimde, Lübnan Ulusal Direniş Cephesi'nin kurulmasına çözümlenici katkısında görüldü. Biz bu cephenin savaşımını geliştirmeye, bunun nitel bakımdan yükselmesine öncelik vermeye devam ediyoruz.

Lübnan'da partimizin, öteki ilerici ve yurtsever güçlerin, Lübnanlıların ezici çoğunluğunun yürütmekte olduğu savaşımın temel konusu, demokrasi sorunudur. LKP, işçi sınıfını ve geniş halk katmanlarını seferber ederek, demokrasi savaşımına aktif bir biçimde katılmayı görev biliyor. Bunun sonucunda, yığınların çıkışlarında, süregiden kavganın demokratik özü giderek daha açık bir biçimde ortaya çıkacaktır. İsrail'in saldırılarına ve emperyalizmin müdahalelerine içerde faşist öğelerin din temelindeki planlarına başarıyla karşı koymayı, biz ulusal-demokratik hareketi geliştirme yolunda atılmış, ulusal-demokratik devrimin ve sosyalizm savaşımının önünde yeni perspektifler açan önemli bir adım sayıyoruz.

Partimiz çalışmalarını zor ve özgün koşullarda yürütüyor. Bu nedenle Lübnan komünistleri SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarıda yer alan şu görüşlere büyük önem veriyorlar: «Sosyalist olmayan dünyadaki komünist ve işçi partileri karmaşık ve çelişkili koşullarda eylem yürütmektedir. Bu partilerin savaşım koşulları ve savaşım biçimleri geniş bir yelpaze oluşturuyor. Ama bu, hareket olanaklarını daraltmıyor, tersine, genişletiyor. Onların eylem biçimlerinin çeşitliliği komünistlere ulusal özellikleri ve somut-tarihsel ortamı, halkın değişik sosyal grup ve katmanlarının çıkarlarını daha iyi gözönünde tutma olanağı veriyor.» Belgede daha sonra şöyle deniyor: «SBKP öteki ülkeler-

deki komünist partilerinin sorunlarını ve deneyimlerini dikkatle incelemektedir. SBKP, bu partilerin kendi strateji ve taktiklerini yetkinleştirme çabalarını anlayışla karşılamaktadır.»

Yeni program belgesini biz, dünya devrim sürecinin gelişmesi için temel önkoşul olarak uluslararası komünist ve işçi hareketinin birliğini güçlendirmede bir çıkış noktası ve güçlü bir temel olarak görüyoruz. Ve komünist partilerinin hareketini, ortak çalışmalarını, Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde güçlendirmek için, Lenin'in partisiyle dostluk ve içten, yoldaşça işbirliği ilişkilerini geliştirmek için bütün olanaklardan yararlanmaya çalışıyoruz.

YARATICILIK VE BARIŞ MANİFESTOSU

Jorge del Prado

Peru Komünist Partisi MK Genel Sekreteri

İnsanlık İkinci Dünya Savaşı'ndan ve Alman faşizminin yenilgisinden bu yana tarihinin en dramatik dönemini yaşıyor. ABD emperyalizminin, kapitalist sistemin uyguladığı politika yüzünden gezegenimizin üzerine önceki ikisine oranla kıyaslanamayacak kadar daha korkunç ve daha yıkıcı yeni bir dünya savaşının reel tehlikesi çökmüş bulunuyor. Ama aynı zamanda, insanlık, yaşamı ve ilerlemeyi korumak için çok büyük güce ve kaynaklara sahiptir, uygarlığın yeni, daha yüksek hedeflere doğru ilerlemesini sağlayabilecek durumdadır. Bu güç, 1917 yılında Rusya'daki Ekim Devrimi ile doğan reel sosyalizmde, bu devrimin dolaylı ya da dolaysız etkisiyle dünyada olumlu politik gelişmelere yol açan etmenlerde simgeleniyor. Son kırk yıl boyunca, dünya sosyalist sisteminin oluşmasıyla bu güçler sürekli bir yükseliş gösteriyorlar ve çözümleyici rol oynuyorlar.

Bilindiği gibi, dünya politikasındaki iki hat arasında süregiden savaşım yeni bir şey değildir. Bu, çağımızın temel çelişkinin ifadesidir. Bu temel çelişkiye yeni yeni önemli çelişkiler ekleniyor ve onun etrafında günümüzün en büyük ve en önemli politik olayları yoğunlaşıyor. SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimini değerlendirirken, bunun uluslararası önemi üzerinde düşünürken, bu önemi belirleyen unsurun, her şeyden önce söz konusu temel çelişkinin genel ve tarihsel karakterinin net ve bilimsel olarak titizlikle açıklanması olduğu sonucuna varıyorum. Belirleyici temel çelişki son zamanlarda son derece sertleşti. Bu nedenle, yeryüzünde bütün insanların ideolojik görüşlerinde ve politik konularındaki farka bakmaksızın, nükleer yıkım tehlikesinden kurtulmak için sava-

şıma atılması gerektiği çizgiye gelinmiştir. SBKP'nin belgesi bunu açıklıyor ve buna çağırıyor.

Belgede, «Bugün insanlığın önünde duran en ivedi sorun, savaş ve barış sorunudur» deniyor. Savaş tehlikesinin belirmesinden ve artmış olmasından, yeni bir dünya savaşının patlak vermesi durumunda korkunç yıkım gücüne sahip nükleer silahların kullanılması olasılığından sorumlu olan emperyalizmdir. SBKP'nin belgesinde belirtildiği gibi, böyle bir savaş «sonuç olarak ne yenen ne de yenilen tarafın olmayacağı, ama dünya uygarlığının yokolabileceği global askersel çatışma olur.» Şöyle ki, tarihin yokolmaya mahkum ettiği sermaye dünyasıyla, giderek güçlenen sosyalizm dünyası arasındaki çelişkinin sertleşmesi, iki toplumsal-politik sistem arasındaki kavganın sınırlarını aşıyor ve bütün insanlığı, onun varlığını tehdit eden bir çelişki, gezegenimizde yaşam ile ölüm arasında kavga biçimini alıyor.

Çıkış yolu nedir? SBKP MK Genel Sekreteri M. S. Gorbaçov'un Cenevre'de belirttiği gibi, durmak gerekiyor, yeryüzünde silahlanma yarışını durdurmak, uzaya yayılmasını önlemek gerekiyor.

Nükleer ölüm tehlikesinin bütün ülkelerin, ideolojilerine bakmaksızın, bütün insanların üzerine çöktüğü koşullarda, barış içinde yanyana yaşama ilkeleri özel önem kazanıyor. SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçiminde belirtildiği gibi, «Sert çelişkilerle dolu dünyada, yükselen yıkım tehlikesi karşısında biricik akılcı, kabul edilebilir çıkış yolu, değişik toplumsal düzeni olan devletlerin barış içinde yanyana yaşamasıdır.» Bu, yalnız savaşların olmaması demek değil, aynı zamanda bilim ve teknik alandaki kazanımların, kültürel değerlerin bütün halkların yararına geniş çapta değiş tokuşunun yapıldığı, iyi komşuluk ve işbirliğine dayalı uluslararası bir uygulamadır.

İki sosyal sistem arasındaki çelişki aslında burjuva dünya görüşü ile Marksist-Leninist dünya görüşü arasındaki ideolojik savaşımın ifadesini bulduğu için, uluslararası gerginliklerin hızla artmasının sorumluluğunu eşit ölçüde «süper devletlere», ABD ile SSCB'ye yüklemek isteyen, birçok insan vardır. SBKP'nin yeni program belgesinde bu gibi uydurmalat kesinlikle reddediliyor. Bu bağlamda iki soruna açıklık getiriliyor. Birincisi, hem bugün dünyadaki tehlikeli durumun ortaya çıkması, hem de kapitalizmin genel bunalımının patlak verdiği Birinci Dünya Savaşı'ndan ve sosyalizm çağını açan Büyük Ekim Sosyalist Devrimi'nin etkisinden bu yana halkların sosyal ilerlemesi konusunda iki sistemin karşıt konumlar da yer aldığı sorunu. İkincisi, iki sosyal sistemden hangisinin toplumsal gelişmenin nesnel gereksinimlerinin temsilcisi ve gerçek hümanizmin taşıyıcısı olduğu sorunu. Kanımızca, bu iki sorunun açıkça ortaya konması ve argümanlı bir biçimde açıklanması, tasarının önemli bir unsuru dur ve belgeye uluslararası alanda büyük önem kazandırmaktadır.

SBKP'nin belgesinde savaş sınırında yürüme politikası ile barış içinde yanyana yaşama politikası arasında, savaş ile barış arasındaki antagözizm ortaya konuyor. Bu çelişkinin nasıl, insanlığın yararına mı, yoksa zararına mı çözüldüğü gösteriliyor. Bütün savaş sonrası dönemde dünya sosyalist sisteminin emperyalizmin gerici güçlerine karşı, onun dünya egemenliği heveslerine karşı, nükleer militarizme karşı zorlu savaşımı sürüyor. Güçlü ulusal-kurtuluş hareketi sömürge sisteminin yeniden geriye getirilmesi eğilimlerine karşı koyuyor, yığınların demokratik hareketi de emekçilerin haklı savaşımını boğma çabalarına karşı duruyor. Bilimsel-teknik devrimin insanlığın yokedilmesi için değil, onun ilerlemesi, insanların genliği, mutluluğu için kullanılması uğrunda savaşım güçlenmiş bulunuyor.

Her benzeri durumda tekelci sermaye nerede olursa olsun tüm olumsuz, yıkıcı, gerici eğilim ve güçleri açık ya da gizli bir biçimde teşvik edegelmiştir. Olumlu, ilerici olan her şey ise Sovyetler Birliği'nin, bütün sosyalist topluluğun doğrudan ya da dolaylı, kararlı desteğini görmüştür, görmektedir. Günümüzde toplumsal güçlerin nesnel kutuplaşması süreci devam ediyor. İlerleme, ulusal ve sosyal kurtuluş ülküleri, sosyalizm ülküleri yeni yeni toplumsal katmanları sarmakta, bu arada son zamanlara kadar en iyi durumda ikircim gösterenleri de kapsamaktadır. Bütün insanlığın çıkarları için savaşımında, bağlaşıklık oluşturmaktadır. Bu da savaşım ek ivme ve güç kazandırmaktadır.

Kapitalist sistemin emperyalizm aşamasında tarihe ve hümanizme ters düşen özü yalnız onun yıkıcı eylemlerinde değil, aynı zamanda ideolojisinin derin bunalımında da ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık, reel sosyalizmin geride bıraktığı yol, Marksist-Leninist öngörülerini doğrulamaktadır. Yaşamda gerçekleşen bu öngörüler, şimdiki çağın, kapitalizmden sosyalizme ve komünizme geçiş çağı olduğunu ortaya koymaktadır.

SBKP Programı'nın yeni biçiminde Sovyet toplumunun ve aynı zamanda tüm sosyalist sistemin gelişmesi çözümleniyor. Leninci partinin politikasının, onun temel sorunların ve ulusal kurtuluş alanında, sosyalist toplumun altyapısını ve üstyapısını yaratma alanında bu sorunları çözmek zorunda kaldığı sorunların çözümüne yaratıcı yaklaşımının sürekliliği belirtilmekte ve bunun zenginleştirildiği gösterilmektedir.

Çağımızı tarihsel açıdan ele alan belge sosyalizme (ki bugün artık toplumsal sistem durumuna gelmiştir) doğru ilerlemenin sınıfsal içerik taşıdığı yolundaki Marksist-Leninist ilkeyi doğruluyor. Belgede, «Çağımızın ana devrimci sınıfı, işçi sınıfı olmuştur, öyle de kalmaktadır» deniyor. Ve devamla şu belirtiliyor: Genellikle «bilimsel-teknik devrim» olarak nitelenen bilim ve teknolojinin gelişmesi, işçi sınıfının rolünün bilimsel-teknik uzmanlara geçtiği anlamına gelmiyor. Tersine, modern üretici

güçlerin ayrılmaz parçası olan bu uzmanlar proletaryanın bünyesine katılıyor, onun saflarını dolduruyor.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarı çağrımızın sorunlarının çok yönlü analizi, yapıcı, Marksist-Leninist yaklaşımı ve zengin teorik içeriği ile ayırdediliyor.

Yeni belgenin uluslararası çaptaki önemi şudur: Sosyalizm ve komünizm kuruculuğunun görevlerini belirlerken bu belge, öteki ülkeler için de önemi olan en değişik, çok yönlü deneyimi genelleştiriyor, bizim Marksist-Leninist öğretimizi zenginleştiriyor.

Bu bağlamda, SBKP'nin, Peru'nun özgül sorunlarıyla ilgili kimi görüşlerine değinmek istiyorum. En başta, artık çoktan biçimsel politik bağımsızlığına kavuşmuş, ama emperyalizmin ekonomik bağımlılığına düşen eski sömürgelerden söz edelim. Bizim ülkemizde önce İngiliz tekelci sermayesi egemendi. Ardından ABD emperyalizmi geldi. ABD emperyalizmi bugün ülkemizin en küçük bağımsız gelişme olanaklarını bile donduruyor. Peru, çok büyük ve değişik doğal zenginliklere sahip olmasına, onu bir dizi öteki Latin Amerika ülkesi gibi Asya ve Afrika devletlerinin ezici çoğunluğundan ayıran orta düzeyde bir kapitalist gelişme düzeyine ulaşmış olmasına karşın, ülkemizin emperyalizme olan bağımlılığı artıyor.

Yenisömürgecilik belirtilerinin birçoğu Peru için tipiktir. En başta, söz konusu olan sanayinin gelişmesinin, aynı zamanda yerli sermayenin uluslararası tekellere tamamen bağımlı olmasıdır. Bu nedenle, Peru burjuvazisinin antiemperyalist devrimin başını çekebileceğini düşünmek yanlış olur. Bizim ülkemizde ulusal kurtuluş ve demokrasi için, bu arada burjuva demokrasisindeki olumlu unsurlar için yürütülen politik savaşımda öncülük rolü gerçekten de işçi sınıfına aittir.

Başka bir sorun da, muazzam dış borçlardır. Eğer Peru gelecekte de borçlarını tanımayı sürdürür ve Uluslararası Para Fonu'nun dayatmalarına boyun eğerse, dış borçlar ülkenin ekonomik geleceğini fiilen ipotek altına alacaktır.

Halkın tüm katmanlarına, bu arada bağımlı burjuvaziye de zarar veren dış borçlanma çok geniş antiemperyalist hareketin doğmasına yolaçıyor. Bu hareket yalnız Peru'nun yeni ekonomik politika uygulamasını ve ekonomik ilişkilerde yeni bir yaklaşımı benimsemesini değil, aynı zamanda bilimsel-teknik ilerlemenin sağlanmasını, ulusal geleneklerin canlandırılmasını ve genel olarak kültürün geliştirilmesini istiyor. Bu güçlü hareket bütün sol güçleri birleştiriyor. «Sol güçler birliği» blokunda işçi sınıfı ve onun partisi Peru Komünist Partisi köylülükle ve en yoksul kent katmanlarıyla bağlaşıklık içinde savaşım yürütüyor.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçiminde kapitalist olmayan gelişme yolu olasılığına ilişkin tez, Peru'daki bugünkü somut durum

açısından büyük önem taşıyor. Böyle bir gelişmeyi biz ulusal kurtuluş ile sosyalizm arasında bir ara aşama olarak görüyoruz. Ülkemizdeki anti-emperyalist hareket, bir dizi kurtulmuş Arap devletinde olduğu gibi, devrimci-demokratik nitelik kazanabilir. Ama bu, ekonomik gelişme düzeyi, sınıfsal güçler orantısı ve aynı zamanda Peru'da çok belirgin nitelik taşımayan ideolojik özellikler bakımından farklılık gösterecektir. Bunda son zamanlarda belirli bir aktiflik kazanan burjuva-demokratik kurumlara birlikte ülkenin biçimsel bağımsızlık gelenekleri etkisini gösterecektir.

Peru'daki bugünkü gerçekler antiemperyalist savaşımın derinleşmesine yol açtı ve bu savaşımı daha üst düzeye yükseltti. Sol güçler hükümet erkinin karşısına bir alternatif olarak çıkıyor. Ülkemizin yazgısı ile genel barışın korunması ve ilerleme güçlerinin etkinleşmesi arasında, sosyalist topluluğun uluslararası arenada dengeyi sağlamış ve askersel dengeyi barışın hizmetine sokmuş olması arasındaki bağıntı giderek daha açık ortaya çıkıyor. Emperyalizmin dış borçlarını ödemek istemeyen devletlere yaptığı baskıya karşı koyabilmek için uluslararası ekonomik ilişkileri, kültürel ve teknik değişimi güçlendirmeye duyulan somut gereksinim açıkça belirliyor. Aynı biçimde, yenisömürgecilik zincirinin bir halkası olan teknolojik bağımlılığı gidermek için ulusal ekonominin geleneksel kollarını olduğu gibi geleneksel olmayan kollarını da geliştirmek gerekiyor.

Değinilen bu konuları ben, en önemli konular olarak görüyorum. Ama SBKP'nin belgesinin içeriği öylesine zengin ki, Peru Komünist Partisi'nin ülkenin ulusal ve sosyal kurtuluşu için yürüttüğü savaşım açısından özel ilgi konusu olan belgedeki görüşleri sıralamak bile, adeta olanaksızdır.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimi, ele alınan konuların önemi, bilimsel içeriği bakımından, reel sosyalizmin doğuşundan dünya çapındaki gelişmenin bugünkü eşi görülmemiş dönüşümler aşamasına dek geçtiği yolun genelleştirilen sonuçları açısından, Marksizm-Leninizm'in teorik ve politik hazinesine klasik bir belge olarak girecektir. Bu belge, «Komünist Partisi Manifestosu» tarafından başlatılan bilimsel komünist düşünce geleneğini gerektirdiği biçimde sürdürüyor.

EYLEM KILAVUZU

Amath Dansokho

Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi MK Genel Sekreteri

Herşeyden önce belirtmek isterim ki, SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarımı, Lenin'in partisinin, emperyalizme karşı, barış, ulusal bağımsızlık ve sosyal-politik dönüşümler için savaşımında, teori ve pratik açısından oynadığı öncü rolünü bir kez daha ortaya koyu-

yor. Çağımızın gereksinimlerine yanıt veren bu belge, 20. yüzyılın son yıllarının komünist manifestosu olarak nitelenebilir.

Biz, SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarının tartışıldığı sıralarda Sovyetler Birliği'nde bulunma mutluluğuna sahip olduk. Politik, ekonomik, sosyal ve kültürel yaşamın değişik alanlarında çalışan emekçilerle, komünistlerle görüştük. Ve tasarının son derece geniş destek gördüğüne tanık olduk. Bu tasarının en başta, kuşkusuz, 27. Kongre'lerinde belgeyi görüşecek olan komünistler için bir eylem kılavuzudur. Bununla birlikte bu belge dünyanın öteki ülkelerinde de geniş yankı buluyor. Dünya demokratik kamuoyu haklı olarak SBKP'nin saptadığı program doğrultularının yaşama geçirilmesinin, yalnız Sovyet toplumunun değil, aynı zamanda bütün insanlığın gelişmesinde önemli bir aşama olacağı kanısındadır.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarının, ona uluslararası çapta önem veren başlıca niteliği, perspektifi tam belirlemesidir. Tasarıda, «Parti politikasının, ekonomik ve sosyal stratejisini, örgütsel ve ideolojik çalışma görevlerini komünizm perspektifiyle sürekli kıyaslamaktadır» deniyor. Lenin'in partisinin planlarının yaşama geçirilmesi, büyük Sovyet ülkesini, sosyalizmin tam ve kesin zafere ulaştığı bu devleti, komünizm yolunda daha da ileriye götürecektir. Gelişmiş sosyalizmin yetkinleştirilmesi, SSCB'nin ve sosyalist topluluk üyesi öteki ülkelerin gücünü ve saygınlığını artırarak, aynı zamanda bütün devrimci hareket için yeni bir ivme rolü oynuyor. Bu, yüce sosyalizm ülkülerinin yaygınlaşması ve güçlenmesinin önemli bir etmeni, dünyadaki güçler oranısının emperyalizme karşı, barış, demokrasi ve sosyal ilerleme için savaşanlar yararına değişmesinde önemli bir faktördür.

Yukarıda SBKP'nin program belgesinin, 20. yüzyılın son yıllarının komünist manifestosu olduğunu söyledik. Ama kanımızca bu belge aynı zamanda bir barış manifestosudur. Halkların barış ve güvenlik özlemini dile getiren ve emperyalizmin başlattığı ve tırmandırdığı silahlanma yarışından duyulan derin kaygıyı yansıtan tasarının, Sovyetler Birliği ve sosyalist topluluk üyesi öteki ülkelerin girişken barış politikasıyla, dünya barışının korunmasının günümüzün temel sorunu olduğu görüşüyle tam uyum içindedir.

Bugün partimizin önünde duran politik ve ideolojik görevlerin ışığında, ulusal ve uluslararası koşulları gözönüne alarak SBKP'nin program belgesini inceleyen Senegal komünistlerinin dikkatini, belgenin bir dizi yönü çekti.

Belgede, «Sosyalist topluluk, çağımızın en saygın gücüdür ve bu topluluk olmadan dünya politikasının hiç bir sorunu çözülemez» deniyor. Bu sonuç, Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi'nin günümüz koşullarında sosyalist topluluğa verdiği değere tamamen uygundur. Bu rolü anımsat-

mak, sırf bir ilkenin ilanı ya da herhangi bir saygı belirtme değildir. Tersine, bununla politik bir konum ifade edilmektedir. Ve kanımızca bu konumu, burjuva ideologlarının ve revizyonistlerin, reel sosyalizmin kimi büyüme güçlüklerini spekülasyon konusu yaparak, reel sosyalizmin tarihsel kazanımlarının yadsınmaz, teşvik edici etkisi konusunda kuşku yaratmaya çalıştığı günümüz koşullarında, özellikle vurgulamak gerekir. Emperyalizmin sosyalizm ülkelerindeki gerçek durumu çarpıtmaya çalışırken kullandığı ideolojik savaş araçlarının çok geniş bir yelpazeyi oluşturması da, sosyalist topluluğun dünya çapındaki gelişmede oynadığı rolün ve saygınlığın açık bir göstergesidir.

Gerçekçilik ve halkımızın ulusal çıkarlarına bağlılık sosyalist topluluk ülkeleriyle yakınlaşma gereğini dayatıyor. SBEP Başkanı Seydou Cissokho partinin 2. Kongresi'nin (1984) kürsüsünden ülke hükümetini sosyalist devletlerle nihayet karşılıklı yarara dayalı işbirliği ilişkileri kurmaya çağırırken, tam da bu noktadan hareket ediyordu. Deneyimin gösterdiği gibi, bugün gelişmekte olan ülkeleri ilgilendiren hiçbir önemli sorun, sosyalist topluluğun dünyamızdaki rolü gözönüne alınmadan, bu olgudan gerekli politik sonuçlar çıkarılmadan, uzun vadeli bir çözüme kavuşturulamaz. Söz konusu olan, ülkenin ulusal bağımsızlığının savunulması ve güçlenmesine, Senegal toplumunun bağımsız ekonomik ve barışçı demokratik gelişmesine ilişkin sorunlardır. Cenevre'de yapılan Sovyet-Amerikan zirve görüşmesinin sonuçları, sınırlı bir nitelikte olsa da, bu bakımdan oldukça ilginçtir. Bu sonuçlar, bugün sosyalist topluluğun ve onun temsil ettiği çıkarların gözden uzak tutulamayacağını gösteriyor. Şunu da belirtelim ki, karşılaştıkları büyük zorluklara karşın, Senegal komünistleri geleceğe iyimserlikle bakıyorlar.

İşçi sınıfının, günümüzün başlıca devrimci sınıfı olarak kaldığını vurgulayan SBKP belgesindeki görüş, dikkate değer bir unsurdur. Bu görüş, ilk bakışta her komüniste kendiliğinden anlaşılır bir gerçek gibi görülebilir. Oysa, işçi sınıfının tarihsel çöküş aşamasına geldiğini, yokolma aşamasına girdiğini iddia eden değişik «teoriler»i anımsarsak, böyle bir anımsatmanın önemi açıkça ortaya çıkıyor. Tasarıda yer alan bu görüş, bizim gibi partiler için özel bir önem taşıyor. Senegal'da ve öteki gelişmekte olan ülkelerde, ulusal işçi sınıfının sayıca göreceli az olmasına, ideolojik ve örgütsel bakımdan zayıf olmasına dayanarak, işçi sınıfının günümüzdeki sosyal-politik süreçlerde oynadığı tarihsel rolü tamamen yadsıyanların sayısı hiç de az değildir. Senegal burjuvazisinin, bu hareketin önemini kabul ederek, işçi hareketini yalıtılmak için, hiçbir zaman çaba harcamaktan geri durmadığını da bu arada belirtmek gerekir.

Senegal işçi sınıfının nesnel durumunu analiz eden partimiz, onun bugün misyonunu tam olarak yerine getirmesini engelleyen olumsuz etmenlere işaret etmiş ve aynı zamanda onun tarihsel öncülük rolünü açıkça ortaya koymuştur. SBEP 2. Kongre'sinin ana tezi de budur.

SBKP'nin belgesinde, «uluslararası komünist hareketinin işçi hareketinin, dünya devrimci sürecindeki bütün güçlerin öncüsü» olduğu ve uluslararası komünist hareketinin «günümüzün en etkin ideolojik ve politik gücü olarak ortaya çıktığı» belirtiliyor. Böylece, hareketimizin dünya çapındaki gelişme üzerindeki etkisinin sözde zayıflamakta olduğunu, bu hareketin geri dönmez bir «bunalımın» darbeleri altına girdiğini ve öncü konumlarını sözde başka sosyal-politik güçlere kapırdığını iddia eden burjuva ukalalara kesin bir yanıt veriliyor.

Kanımızca, şunun vurgulanması da özellikle önemli ve günceldir: «İşçi sınıfının devrimci partileri toplumsal gelişmenin bilimsel teorisi olan Marksizm-Leninizm'i kılavuz edinmekte ve ilkesel bir sınıfsal politika yürütmektedir». Bu görüş de yalnız sosyalizm kuruculuğunun somut görevlerini yerine getiren komünistlerle ilgili değildir. Teorik ve politik planda bu görüş, SBKP'nin belgesinde belirtildiği gibi, çalışmalarını komünizm perspektifiyle bağlayan herkes için geçerlidir.

Biz, SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarıda yer alan, sosyalizmin elde ettiği tarihsel kazanımlar ve henüz kulanılmamış büyük olanaklar temelinde yetkinleştirilmesine, ileriye doğru adım atılmasını engelleyen herşeyin bir yana itilmesine ilişkin görüşleri de bu açıdan değerlendiriyoruz. Tasarıda şu önemli görüş açıkça gözleniyor: Komünizm, bir propaganda sorunu değildir, ekonominin, toplumsal ilişkilerin, politik kurumların ve toplumun yönetici gücü olarak biz-zat partinin çalışmalarının nitel bakımdan yenibaştan düzenlenmesi için yürütülen somut ve sürekli çabaların sonucunun ifadesidir.

Yeni toplumu kurmak, yığınların yaratıcı enerjisini, toplumun ilerideki gelişmesinin temelini oluşturacak çok yönlü görevlerin çözümüne en iyi ve en geniş çapta seferber etmeye olanak veren çözümleri bulmayı ve gerçekleştirmeyi gerektiriyor. İnsan faktörünün önemini vurgulayan tasarı, bu gereği açıkça dile getiriyor: «Toplumsal yaşamın bütün alanlarında yığınların yaratıcı çalışmalarını geliştirmenin yeni yollarını bulmadan, sosyalist toplumu etkin işlev göremez». Sorun yalnız etkinlik sorunu değildir. Belgede soyut değil, somut tarihsel açıdan ele alınan bütün sosyalist demokrasi sorunu, buna bağlıdır.

Kendisine sosyalist parti diyen Senegal'daki iktidar partisi, demokrasiden dem vuruyor, demokrasiyi savaş bayrağı yapmaya çalışarak hiç sıklımadan reel sosyalizm ülkelerine akıl hocalığına kalkışıyor. Bu bağlamda, demokrasi ile sosyalizm arasındaki organik bütünselliğin anımsatılması, bizim açımızdan çok büyük önem taşıyor. SBKP belgesinde gösterildiği gibi, sosyalist demokrasi burjuva demokrasisinden kıyaslanmayacak kadar daha canlı ve zengindir.

Lenin'in partisinin program belgesinde, ulusal-kurtuluş hareketi alanında komünistler, bütün devrimci güçler için büyük ilgi kaynağı olan

sorunlara da değiniliyor. Örneğin, tasarıda şöyle deniyor: «Giderek yeni yeni halklar kapitalizme güven duymaktan vazgeçiyor, kendi gelişmesinin perspektiflerini kapitalizme bağlamak istemiyorlar . . . ». Bu tarihsel eğilim, V. İ. Lenin'in ulusal-kurtuluş hareketinin gelişmesi üstüne görüşlerini doğrulayarak, bugün Afrika'da, bilimsel sosyalizmi paylaşan yeni yeni örgütlerin ve sosyalist yönelimli devletlerin belirlediği bu anakarada ifadesini buluyor. Bu eğilim, SBEK 2. Kongre'sinde tamamen dikkate alındı. Kongre sosyalist yönelimli ulusal-demokratik devrimin bugünkü aşamada bizim savaşımız için bir perspektif olduğunu belirtmekle kalmayıp, bu perspektifin Senegal koşullarındaki somut içeriğini de saptadı.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarı Afrika halklarının ve «üçüncü dünya»nın öteki ülkelerinin tarihsel savaşım perspektifine açıklık getirmekle sınırlı kalmıyor. Tasarıda bu yol üzerindeki güçlüklerle de değiniliyor. Bunlar arasında en başta sömürücü kapitalizm dünyasının, belgede belirtildiği gibi, yıldızının parlak olduğu dönemde geride bırakmakla birlikte, hâlâ güçlü ve tehlikeli olması geliyor. Bunun yanı sıra, gelişmekte olan ülkelerde dönüşümler sürecini ardıcıl bir biçimde yönetebilecek tek güç olarak işçi sınıfı, henüz gençtir. Büyümekte olsa da, sınıf olarak ideolojik, örgütsel ve politik bakımdan yeterince gelişmemiştir ve öteki ilerici toplumsal katmanlar tarafından, kendilerini peşinden sürükleyebilecek bir güç olarak kabul edilmiş değildir.

Başka sorunları da dikkate almak gerekiyor. Tarihsel nedenlerden ötürü hâlâ dünya kapitalist pazarıyla sıkı bağlarla bağlı olan devletler bugün sosyalist yönelim deneyimi elde ediyorlar. Onların bu durumu, seçtikleri ideolojik ve politik yolun gerektirdiği köklü toplumsal-politik gelişmelerin hızı üzerinde olumsuz etki yapıyor. Bu devletlerin sosyalist topluluk ülkelerinden görmekte olduğu çok yönlü büyük yardım ve destek, kuşkusuz sömürgecilik döneminden devralınan olumsuz etmenlerin etkisini önemli ölçüde sınırlama olanağı sağlıyor. Ama bu yardım her zaman en kapsamlı ve en rasyonel biçimde kullanılmıyor ve deneyimin gösterdiği gibi, bu durum yeni güçlüklerle yolaçıyor. Bundan başka kültür alanında gerikalmışlık ve değişik sınıf ve toplumsal katmanların, bu arada işçilerin tutumu üzerinde patriarkal yapının ve değerlerin büyük etkisi (bu nedenlerle işçilerin sınıf bilinci önemli ölçüde geri kalmaktadır) söz konusudur. SBKP'nin belgesinde sözü edilen sosyalist yönelim yolunda gelişmenin güçlüklerinin temelinde yatan etmenler toplamı, işte bunlardır.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle tasarı bütün olarak ele alındığında, yaratıcı Marksizm-Leninizm'in olanaklarını bir kez daha ortaya koymakta, Ekim Devrimi'yle doğan hareketin olağanüstü yaşam gücünü yeniden kanıtlamaktadır. Kapitalizmin derinleşen bunalımı karşısında, nükleer felaket ve sosyal yıkımdan başka önerecek başka bir şeyleri olmayanlara belge şunu gösteriyor: Dünyanın geleceği komünizmdir.

Afrika ve Asya ülkelerindeki açlık: Sorunlar çözüm bekliyor

ULUSLARARASI SEMPOZYUM

Afrika'daki görülmedik kuraklık ve bu kıtada geniş boyutlar alan açlık sonucu 1984–1985 yıllarında meydana gelen acı olaylar, dünya kamuoyunun dikkat merkezi haline geldi. Hemen hemen bütün dünya, sömürgeci bağımlılıktan ya da yenisömürgeci hakimiyetten yeni kurtulan ülkelerde çözülmemiş bir durumda olan gıda sorunu üzerine daha çok konuşmaya başladı. Kimi Afrika ülkelerinde ürün düşüklüğünü giderme yönünde atılan adımların etkili olduğuna ve yağmurun yağmasından sonra tarımın durumunda bir iyileşme olduğuna ilişkin teskin edici haberler gelmesine karşın, bunalımın üstesinden gelindiği söylenemez. Benzeri olmayan bir bilimsel ve teknolojik ilerlemeye tanık olan bir çağda, göze çarpcı ve böylesine ağır bir evrensel sorun olan açlığa son vermek için, gelişmekte olan ülkelerin kendi halklarının göstereceği muazzam çabalara ve dünya topluluğunun desteğine ihtiyaç vardır.

Sovyetler Birliği, Demokratik Alman Cumhuriyeti ve Etiyopya'dan Prag'a davet edilen konuklarla birlikte, kardeş partilerin «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisindeki temsilcileri, Afrika ve Asya'daki açlık sorununun çeşitli yönlerini tartışılar. Sempozyum, bu bölgede gıda maddeleri sağlama durumunu, açlığın ortaya çıkış nedenlerini, bu felakette savaşımındaki somut deneyimleri, gıda sorununu çözüme ulaştırmanın yol ve araçlarını, böylesi bunalımların üstesinden gelinmesinde uluslararası çabaların rolünü ve kimi öteki konuları ele aldı.

Aşağıda tartışmaların bir özetini yayınlıyoruz.

Gıda sorunu, yiyecek yetersizliği, gelişmekte olan ülkelerin en kritik sosyal-ekonomik sorunlarından biridir. Sayısız olgu bunu doğrulamaktadır: Gelişmekte olan dünyada bir milyardan fazla insan açlık çekmekte, kötü ya da az beslenmektedir. Dünyanın bu bölgelerinde kişi başına düşen kalori miktarı, sanayileşmiş kapitalist ülkelerdeki düzeyden 1,5 kat, aynı şekilde kişi başına düşen protein miktarı ise 2–3 kat daha düşüktür. Ve aradaki fark giderek artmaktadır. Sempozyumda, bu bölgelerdeki ülkelerin çoğundaki göze çarpcı mülkiyet ve sosyal eşitsizlikler nedeniyle, mutlak fiziki gıda eksikliğinin, özellikle nüfusun en yoksul kesimlerinde olmak üzere, milyonlarca insanın kronik açlığı anlamına geldiği belirtildi. BM Gıda ve Tarım Örgütü, (FAO)'nun kimi değerlendirmelerinde şunlar belirtiliyor: 1970'lerin başında açlıktan etkilenen insanların toplam sayısı 400 milyonken, bu sayı 1980'de yarım milyara tırmandı. 1980'lerin orta-

larında bu rakam 600 milyon ile 700 milyon arasında değişiyor. Burada açlıkla kastedilen onun en uç noktasıdır, ki bu, organizmaya ancak açlıktan ölümün eşliğinde bir yaşam için yeterli olacak bir enerji ihtiyacının kritik düzeyi ile belirlenir.

Afrika kıtasında kimi kardeş partilerin temsilcileri, geçen birkaç yıl içinde Afrika kıtasındaki gıda durumuna dikkat çektiler. Doğal nedenler de içinde, değişik nedenlerle, 1980'li yılların ortalarında, Sahel (!), Etiyopya, Sudan ve Afrika'nın güneyindeki kimi ülkelerde son derece karmaşık bir durum ortaya çıktı. Örneğin, BM istatistiklerine göre, Sahel'de, gıda açısından kendine yeterlilik, 1960'daki %98'lik düzeyinden 1973'te %65'e ve geçtiğimiz yıl %55'e düştü. 10 çocuktan 4'ünde, 10 hamile kadından 6'sında kronik kötü beslenmenin neden olduğu anemi (kansızlık) vardır.

Sempozyumda kritik düzeye gelmiş olan protein yetersizliğine ve kalori açığına özellikle dikkat çekildi. Her Afrikalı başına düşen yıllık ortalama temel gıda maddesi miktarı 1970'de 200 kiloyken, 15 yıl sonra bu miktar 180 kiloya düştü. Açlık onulmaz bir felaket düzeyine ulaşmamış olmakla birlikte, «gizli» bir biçimde böyle bir olasılık sürekli olarak varlığını sürdürmektedir. Gelişmekte olan ülkelerde, kötü beslenme, nüfusun geniş kesimlerinin hergünkü yaşamlarında değişmeden süren yığınsal bir olay halindedir. Açlığın iki temel biçimi – kronik, «gizli» ve «açık» (şiddetli bir açlık olduğu zaman) – Ekonomi Doktoru Larisa Knyajinskaya (SSBC Bilimler Akademisi'ne bağlı Uluslararası İşçi Sınıfı Hareketi Enstitüsü) tarafından ele alındı.

İlk biçimi, yoksulluğun, son derece düşük bir satın alma gücünün neden olduğu kronik açlık, «görünmeyen» bir bunalım halinde ortaya çıkıyor, adarda gelen birkaç kuşaktan yüz milyonlarca insanın sürekli biçimde fiziki anlamda gıdadan yoksun kalması ile kendini gösteriyor. Kronik açlık, Asya ve Afrika ülkelerinde, insanın yaşamını sürdürmesi için gerekli olan en gerekli gıda maddelerine yeterince sahip olmayan nüfusun geniş kesiminin yaşam biçiminin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Kötü beslenme, kent ve kırdaki büyük bir kısmı ya da sürekli işsizler ordusunun, çelişkili gibi görünse de, üreticilerin kendisinin de, toprağa hasret ve topraksız köylülerin, küçük çiftçilerin, tarım emekçilerinin ve bunların ailelerinin kaderi olmuştur. Açlık, gelişmekte olan ülkelerin halklarına onulmaz zararlar vermektedir; bu ülkelerdeki yüksek ölüm oranının (özellikle yeni doğan bebeklerde), insan ömrünün kısalığının ve insanlardaki ciddi hastalıkların başlıca nedenlerinden biridir.

Sürekli yığınsal açlık ve kötü beslenme nedeniyle, işgücü kaynaklarının (toplumun ana üretim güçleri) yeniden üretimi, Marks'ın sözleriyle söy-

(!) Çad'ın Batısında Moritanya ve Senegal'den, Afrika'nın doğusunda Sudan'a kadar uzanan çöl ve yarıçöl halindeki kuşak. (Not Red.)

lersek, ancak «sakat bir şekilde» ⁽²⁾ gerçekleşir. Açlık, insanların, artan ölçüde insan faktörünün yüksek niteliğini talep eden modern üretim süreçlerine etkin biçimde katılma yeteneğini zayıf düşürür. Gizli açlık, sömürücü toplumlarda varolan toplumsal nedenlerden kaynaklanmaktadır.

Larisa Knyajinskaya, burjuva yığınsal iletişim araçlarının kronik-toplumsal-açlık üzerine haberleri görmezden gelmesinin çok anlamlı olduğunu belirtti. Bunlar, hastanın iyi olması, doğal felaketler, ya da politik darbe durumlarında ortaya çıkan büyük tahribattan kaynaklanan yerel açlık olaylarını istedikleri gibi ele alıyor ve sansasyon yaratıyorlar.

Açlığın ikinci biçimi, «açık» açlık açısından durum nedir?

Bağımsızlık yılları sırasında, birçok gelişmekte olan ülke, hasat kayıplarının yıkıcı etkilerin (bu yığınsal açlığın doğrudan nedenidir) başlıca, hükümetin aldığı özel önlemler (yedek gıda stoklarının kullanıma sokulması, gıda malları ithalinin artırılması, devlete ait gıda dağıtım ağının yaratılması vb.) ve acil durumlardaki uluslararası yardımlar sayesinde bir ölçüde hafiflettiler. Yine de, yığınsal açlığın ortaya çıkmasına sık sık tanık olundu. Bu olaylar onulmaz kayıplara neden olmaya devam etti. Bu yılın ikinci yarısında, gelişmekte olan dünyada gıda açısından kritik durumlar çok olmuştur. Hava koşulları nedeniyle ortaya çıkan gıda açıklarının kapitalist dünyadaki ekonomik düşüşle çakıştığı 1972-1974 yıllarındaki özellikle keskin ve geniş boyutlu gıda bunalımı sırasında, açlıktan ve beraberinde getirdiği hastalıklardan, değişik değerlendirmelere göre, 30 ile 40 milyon arasında insan can verdi. Birçok gelişmekte olan ülkede (Hindistan, Bangladeş, Uganda, Kenya, Kuzeybatı Brezilya, Meksika ve kimi öteki ülkeler) ürünün az oluşu nedeniyle 1970'lerin sonu 1980'lerin başında beliren açlık olayları ve Afrika'da 80'li yılların ortalarında, şimdiye kadar görülmemiş uzunlukta ve ciddiyetteki kuraklık nedeniyle beliren korkunç durum, bu bölgelere açlık tehlikesinin yeniden geri geldiğini söylemek için yeterli neden oluşturuyor. Daha önce gelişmekte olan ülkelerdeki gıda bunalımının merkezi Güney Asya iken, şimdi merkez Afrika kıtasına kaymıştır.

GIDA KONUSUNDAKİ ZORLUKLARIN NEDENLERİ

Sempozyumda gıda bunalımlarının nedenleri analiz edildi. Konuşmacılar, «gizli» ya da «açık» açlığın, genel olarak şunlarla bağlı olduğunda görüşbirliğine vardılar: Birinci olarak, sömürgecilğin mirası olan geri kalmışlık ve az gelişmişlik; ikinci olarak, yenisömürgeci sömürü; üçüncü olarak, gelişmekte olan ülkelerin, özellikle kapitalist yoldan yürüyenlerin kendilerinin iç süreçleri ve dördüncü olarak, iklim etmeni.

⁽²⁾ K. Marks ve F. Engels, yapıtlar, c. 23, s. 184 (Rusça), («Paranın sermayeye dönüşmesi»nden).

Birçok konuşmacı, açlığın sosyal-ekonomik nedenlerinin, çoğu Afrika ve Asya ülkelerinin bağımsızlığını kazanmasından önceki çağa kadar uzandığını vurguladı. Bu ülkeleri gerikalmış durumda tutan sömürgeciler ve daha sonra da yenisömürgeciler bu felaketi sürekli kıldılar ve böylece de bugüne kadar üstesinden gelinmesini engellediler. Hindistan Komünist Partisi Ulusal Konseyi üyesi *Unni Krishnan*, ülkesine ilişkin kimi veriler sıraladı: Bu altkıtada 1770 ile 1900 yılları arasında, milyonlarca cana kıyan 25 büyük açlık krizi meydana geldi. 1943'te Bengal'da açlıktan 3,5 milyon kişi öldü. İngiliz egemenliğinin ağır mirası, Hindistan'da yirminci yüzyılın hemen hemen tüm ilk yarısında aynı düzeyde kalan tahıl üretiminde kendini gösterdi: 1700–1900'de 67 milyon ton olan tahıl üretimi, sömürgeciler ülkeden ayrılırken (1947) 66 milyon tondur.

Emperyalizmin Afrika ve Asya ülkelerine yönelik politikası, yerel işgücünün değişmez bir biçimde maden sanayiine ve dışsattım ürünleri tarımına doğru akışı getirdi. Lesoto Komünist Partisi'nden *Sam Moeti* kendi ülkesinden örnek verdi. Daha bağımsızlığını kazanmadan önce bile, bu politika Lesoto'da yerel tarımsal üründe bir düşüşe neden oldu. Çalışabilir erkeklerin yığınsal bir biçimde komşu Güney Afrika'ya göçmeleri nedeniyle, toprağı kadınlar işlemek zorunda kaldı. İşgücü kaynaklarındaki bu azalma, gıda üretiminde de düşüşü getirdi.

Sempozyumda, bu ülkelerin kapitalist merkezlere bağımlılıklarının bunların bunalımlarla dolu kapitalist dünya ekonomisine dahil olmalarının ve bu ülkelerin işgücü ve doğal kaynaklarının sürekli sömürülmesinin bugüne kadar sosyal-ekonomik gerikalmışlığın ve gıda sorununun üstesinden gelinmesini engellediği belirtildi. Buradaki başlıca engellerden biri, uluslarötesi şirketler aracılığıyla emperyalizmin sanayileşmiş kapitalist ülkeler ile gelişmekte olan ülkeler arasında gıda üretimi konusunda bir işbölümü dayatmasıdır. Yaklaşık 100 kadar uluslarötesi tekel, pratikte tüm tarım alanındaki sermayenin faaliyetini, onlarca ülkenin tarımını denetlemektedir. Bunun sonucu olarak, çoğunlukla yetiştirilen ürünler, yerel nüfusun değil, kapitalist dünya pazarının istediği ürünler olmaktadır. Açlık sorununda bir uzman olan Amerikalı Albert L. Huebner, bunu şöyle ifade ediyor: «Genel kanı, Afrika'nın gıda malları sağlamada bağımlı durumda, ancak yığınsal, sonu gelmeyen yardımlarla hayatta kalabilecek bir durumda olduğudur. Gerçekte ise bu bölge, ilerlemiş ulusların günlük tüketim maddelerinin (et, sebze, çay, kahve, kakao, şeker ve hatta yemek masasındaki taze çiçekler) devamlı sağlandığı zengin bir kaynaktır». (3)

Dahası var. Tarım alanındaki büyük sermaye, yerel tarımın yapısını etkiliyor, ve reklam yoluyla, kapitalist ülkelere getirilen ancak her zaman besleyici ve yararlı olmayan gıda maddeleri için olan talebin biçimlen-

(3) «*International Herald Tribune*», 19 Temmuz 1985.

mesine etkide bulunuyor. Burada söz konusu olan, özel olarak işlemeden geçirilmiş ve bu nedenle de oldukça pahalı ürünlerdir. Bir başka deyişle, kapitalist pazarın, tekellerin öncelikleri, kurtulmuş ülkelerin ezici çoğunluğunun halklarının ihtiyaçları açısından belirleyici oluyor. Konuşmacılar, gelişmekte olan ülkelerdeki ağır gıda sorununun başlıca nedenlerinin, başlıca amacı tekelci sermayeye kâr sağlamak olan bir politikadan kaynaklandığı sonucuna vardılar.

Emperyalizmin sömürgeci ve yenisömürgeci egemenliğinin sonucu olan gıda bunalımının derinleşmesinin kimi genel yönlerinin ele alındığı sempozyumda, birçok konuşmacı açlığın ve kötü beslenmenin çeşitli biçimlerinin sosyal-ekonomik nedenleri ile nesnel, özellikle de iklimsel etmenleri arasındaki ilişki üzerinde ayrıntılı olarak durdular.

Etiyopya İşçi Partisi Merkez Komitesi üyesi *Wondwossen Hailu* Etiyopya'da şu anda açlık sorununun, birkaç yüz yıllık baskı ve sömürünün sonucu olduğunun açık olarak görüldüğünü belirtti. Dünya emperyalizmi Etiyopya devrimini yolundan saptırmak için elinden gelen herşeyi yapıyor. İçerde karşı devrimci güçleri örgütlüyor, mali destek sağlıyor ve ülke birliğine düşman olan iç ve dış güçleri yönlendiriyor. Etiyopya'nın 10 yıllık dikkatini devrimini ve kazanımlarını korumaya çevirdiği kimse için sır değildir. Yine de, devrimin, korkunç kuraklık ve beraberindeki kıtlığın şu anki ve uzun erimdeki etkileri ile mücadelede çok şey yaptığını ve bundan böyle daha da fazlasını yapacağını söylemek haklı ve yerinde olacaktır. (4)

Etiyopya'da kuraklık belirli aralıklarla ortaya çıkıyor. İncelemeler, Etiyopya'da kaydedilen ilk açlığın 9. yüzyılda görüldüğünü ve son 600 yıldır her 13 ya da 14 yılda bir kıtlığın meydana çıktığını ortaya koyuyor. Ama zamanla açlık, kıtlık daha sık, son birkaç on yıldır her 7 ya da 8 yılda bir görülmeye başlandı. Bunun nedenleri arasında ormanların yok edilmesi, toprak erozyonu ve coğrafi yer tabakasının kimi özgünlükleri var. 70 yıl kadar önce, ülkenin yaklaşık % 40'ı sık oranlarla kaplıyken, bu oran şimdi % 3,5'e düşmüştür. Son olarak, şimdiki felaketin bir başka etmeni de son birkaç yıldır yağmur yağışının normalin % 30 altına inmiş olmasıdır. Bu durum yalnızca Afrika için değil, dünyanın öteki bölgeleri için de geçerlidir.

Unni Krishnan, nüfusun gıda bulabilmesini etkileyen bir etmen olarak iklim sorununu ele aldı. İstatistikler, Hindistan'da yaklaşık her üç yılda bir zayıf hasat yapıldığını gösteriyor; arka arkaya iki kez düşük ürün elde edilmesi ülkenin şu ya da bu bölgesinde kıtlığa yakın bir durum ortaya çıkarıyor. (Orneğin, 1960'lı yılların ortalarında, Bihar eyaleti'nde). Konuşmacı, Hindistan'ın bağımsızlığını ilan etmesinden bu yana, sömürge za-

(4) Bu konu bu yazının üçüncü bölümünde ayrıntılı olarak ele alınıyor. (Not Red.)

manında görülen ölçüde açlıklara, kıtlıklara bir daha rastlanmadığını belirtti. Bağımsız gelişme yıllarında, gıda üretimi dengesiz kalmakla birlikte sürekli olarak arttı. 1950'lerin başlarında tahıl üretimi yaklaşık 55 milyon ton iken, bu, 1977–1978'de, 126 milyon tona çıktı. 1983–1984'de, ürün 151,5 milyon tonluk bir rekora ulaştı. Unni Krishnan gıda açısından bu kendine yeterlilik düzeyinin, Hindistan'ın emperyalizmin yenisömürgeci baskılarını geri püskürtme yeteneğini güçlendirdiğini belirtti.

HKP temsilcisi, kapitalist gelişme koşullarında, gıda üretiminin birkaç kat artmasının bile açlık ve kötü beslenme sorununu (özellikle bu olayların kronik olduğu yerlerde) ortadan kaldırmadığını sergileyen çeşitli örnekler verdi. Buradaki paradoks, egemen çevreler satılmayan tahıl «fazlası»nı nereye satabilecekleri konusunda endişelenirken, kırsal alandaki nüfusun yaklaşık $\frac{1}{4}$ 45'inin yoksulluk çizgisinin altında yaşamamasından kaynaklanıyor. Hindistan'da, son 20 yılda, kişi başına tahıl tüketimi normu düşmüştür. Eğer bu eğilim sürerse, yoksul tabakaların çektiği zorluklar büyüyecek ve yalnızca kötü beslenme değil, açlık tehdidi de ortaya çıkacaktır.

Açlığın ve kötü beslenmenin bir dizi nedenler sonucunda ortaya çıktığı görüşüne katıldığını belirten Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi MK Politik Büro üyesi *Semou Pathe Gueye*, bu sorunların belirli bir coğrafi bölgenin deneyimlerinin ışığında somut biçimde analiz edilmesinin, bunalmalara yol açan sosyal, ekonomik ve iklim düzenine ilişkin özgün unsurların ve nüansların daha tam, daha kesin biçimde ortaya konmasını, belirlenmesini sağlayacağına dikkat çekti. Sahel bölgesindeki bir grup ülkede (Senegal, Mali, Moritanya, Burkina Fasso, Nijer ve Çad) durumu nitelendirdi.

Bu ülkeler ortak bir iklime sahipler ve herbirinin topraklarının yarısını kaplayan çölün daha da ilerlemesi tehdidi altındalar. Sömürge olarak ortak bir geçmipleri var. Bunların çoğu bugüne kadar yenisömürgeci bağımlılık kışkaçındalar. 30 milyonu bulan nüfusun ana bölümü tarımla uğraşüyor, üretici güçleri geri kalmış ve halkın satın alma gücü son derece düşük. Bu gruptaki ülkelerin genel sosyal, coğrafi, iklimsel ve tarihsel özellikleri işte bunlardır ve bunlar bu ülkelerde varolan açlık sorununun ortak kaynaklarından (kimi küçük farklılıklarla) söz edilmesini olanaklı kılmaktadır. Bu sorun, ek olarak sosyal yapının kimi etmenleri tarafından daha da keskinleştiriliyor. Bu bölgede tarımda çalışan nüfus düzenli olarak azalıyor ve bu, tarımdaki emek üretkenliğinin artmadığı ve hatta düştüğü koşullarda oluyor. Örneğin, Senegal'de, tarımdaki emek üretkenliği 1980–1985 döneminde $\frac{1}{10}$ 0,7 düştü. Tehlike işareti veren bir gelişme de, kırsal alanlardaki gençlerin buralardan göçmeleri ve kırsal alandaki işgücünün azalmasıdır.

Kararsız bir iklim, iyi tahıl yetiştirmeye elverişli olmayan tropikal top-

rağın kısırlığı ve yeterli suyun olmayışı, Sahel'deki gıda bunalımlarının başlıca nedenleri arasındadır. Su kaynaklarının olduğu yerlerde bile sulama sorunu vardır. Bunun nedeni, ilgili hükümetlerin bu soruna yeterince dikkat ayırmamaları, sulama sistemlerinin olmamasıdır. İklimle bağlı etmenleri hesaba katmak gerekli olmakla birlikte bunlar belirleyici değildir. Doğru bir tarım politikası uygulandığında bunların etkisi azaltılabilir ve giderilebilir. Ancak yenisömürgecilğin sürdüğü ve yığınların ihtiyaçlarını görmezden gelen bürokratik burjuvazinin egemenliğinin olduğu yerlerde, yönetici azınlığın faaliyeti, toplumun tarımda ilerleme sağlanması için kullanılacak kaynaklarına el koyarak, toplumu yoksullaştırmaktadır.

Sempozyumda çıkarılan sonuçlardan biri de, gelişmekte olan dünyada gıda sorunlarının çokyönlü bir olgu olduğudur. Birçok etmen, sosyal, ekonomik, politik, demografik, tarımsal, teknolojik, iklimsel kaynaklara ilişkin, ekolojik ve kimi öteki etmenler içiçe geçmiştir. Açlığa karşı mücadelede bu etmenler arasındaki diyalektik ilişkileri hesaba katmak son derece önemlidir.

NEREDEN BAŞLAMALI?

Sempozyumda Afrika ve Asya ülkelerindeki gıda sorununu çözüme kavuşturmanın yolları birçok açıdan ele alındı. Konuşmacılar, bu soruna genel metodolojik yaklaşımı ve kıtlık olaylarının ortaya çıkmasının önüne geçilmesini amaçlayan pratik adımları analiz ettiler.

Irak Komünist Partisi MK üyesi *Kadim Habib*, tarımda durumun, politik bağımsızlığı sağlamaya ve halkı değişimler sürecine katılmaları için seferber etmeye – ki bunun sağlam güvencesi politik demokrasidir – yönelik bir çizgi izlenirse iyileştirilebileceğini belirtti. Feodal ve yarı-feodal ilişki kalıntılarının yok edilmesinin yolunun temizlenmesi, yerel ve öteki kaynakları kullanarak ekonomik programların oluşturulması açısından etkili tarım reformaları yapılması özel bir önem taşımaktadır. Bu hat, modern tarımsal-teknik programları, toprağın işlenmesinin yol ve araçlarında değişimleri, geniş çaplı uzmanlaşmış tarımsal üretime geçişi, tarımsal hizmetler sisteminin programlanmasını, köylülerin yaşam düzeyinin yükseltilmesini ve tüm nüfusun satın alma gücünün artırılmasını içerir. Daha geniş olarak ele alırsak, geri kalmış tarımsal üretimin kökten yeniden yapılandırılması, ekonominin öteki kollarının işleyişi ile yakından bağlı olarak ele alınmalıdır. Tarım sektörünün, ekonomik gelişmede merkezi bir rol oynayan ulusal hükümetin artan desteğine ihtiyacı vardır. Uluslararası ekonomik ilişkilerin adil ve demokratik bir temelde yeniden yapılandırılması, içeride bu türden önlemlerin uygulanması açısından anahtar önemdeki dış politik koşulları sağlayacaktır.

Sempozyumda, açlık ve kötü beslenme sorunlarının *uzun erimli* çözümü, gelişmekte olan ülkelerin ekonomik geriliğine son verilmesinden ve kendi gıda ihtiyaçlarına yanıt verecek koşulların yaratılmasından geçiyor. İlkel olarak, dedi DAC Uluslararası Politika ve Ekonomik Enstitüsü'nün Tarım Bölümü Başkanı *Horst Schilling*, kendine yeterliliğe ulaşmaktan başka bir çözüm yolu yoktur. Kendini besleme yeteneğindeki bir ülke sonunda gerçekten özgür olma yeteneğindedir; bu elbette, otarşi, (kendi kendine yeterli olmak ve dışarıyla hiçbir mübadelede bulunmama) anlamına gelmez. Öte yandan dışardan sağlanan gıda yardımı, keskin ve ciddi bunalım durumları ile mücadele etmede çok önemli olmakla birlikte açlık ve kötü beslenme sorununun uzun erimli çözümü için yeterli değildir.

Sorunun bu şekilde formüle edilmesine bütünüyle katılmakla birlikte, kimi konuşmacılar, bir dizi özgürlüğüne yeni kavuşmuş ülkelerin, özellikle *Afrika'dakilerin kendilerine, içinde buldukları kritik durumdan* çıkılması için ne türden pratik adımların önerilebileceğinin açıkça ortaya konmasının gereğine dikkat çektiler. İsrail Komünist Partisi MK Sekreteri *George Toubi* komünistlerin ve öteki devrimcilerin yalnızca uzun erimli yolları değil, aynı zamanda daha bugünden ne yapılması gerektiğini de belirtmeleri gerektiğini söyledi. Bu yaklaşımın güncelliği Lenin'in iyi bilinen şu sözlerinin altını çizmektedir: «Açlık tüm öteki sorunları bir kenara iten, en başa yerleşen ve öteki her şeyi hakimiyeti altına alan bir felakettir». (2) Sudan Komünist Partisi Ekonomik Komisyon üyesi *Ahmed Salem* ve Küba Komünist Partisi MK üyesi *Raul Valdes Vivo*, açlıkla mücadele için sol güçlerin bir minimum (asgari) programlarının olması gerektiğini belirttiler. *Semou Pathe Gueye* bu görüşü desteklemek için şunları söyledi: Açlığın özellikle yaygın olduğu kırsal kesimlerde halkla konuşurken genel olarak bize yöneltilen ilk soru şu oluyor: Karnımızın doyması için sizin öneriniz nedir? Kısacası, Senegal Bağımsızlık ve Emek Partisi'nin yönetimde olmadığını dahi unutarak, halk somut çözümler beklemektedir. Sempozyumda bu felaketle mücadelede somut ve duru bir programa sahip olmanın, ilerici güçleri yalnızca halkın acılarını hafifleten değil, aynı zamanda onu yöneten bir konuma yerleştireceği belirtildi.

Bu bağlamda, devrimci demokratik devletlerde ve gelişmelerinin erken dönemlerinde kimi sosyalist ülkelerde açlıkla mücadelede ve gıda sorununun çözüme kavuşturulmasında elde edilen deneyimler özel ilgi çekti. Etiyopya İşçi Partisi'nin temsilcisi *Wondwossen Hailu* bu konuda kendisine yöneltilen soruları yanıtladı.

Etiyopya'daki 1974 devriminin ilk işlerinden biri, açlık sorunu ile ilgili-

(2) V. İ. Lenin, Tüm Yapıtlar, c. 36, s. 437-438. (Rusça), «Moskova sendikaları ve işletme komitelerinin 4. Konferansı'na rapor»dan, 27 Haziran 1918.

necek bir Yardım ve Kalkınma Komisyonu kurmak oldu. Bu komisyon milyonlarca insanın yaşamını kurtardı. Şu anda hemen hemen tüm yurttaşlar, işçiler, köylüler, kadınlar, gençler yığın örgütlerine üyedir. Şu ya da bu bölgede bir açlığın patlak verdiği bu örgütler aracılığıyla haber alınıyor ve zamanında gıda yardımı örgütleniyor.

İnsanları kronik açlıktan kurtarma işine özel dikkat veriliyor. Ancak, en yoksul bölgelere yeterli gıda maddesi sağlamak olanaksız olduğundan, parti, kurak kuzeydeki insanların, güneydeki verimli, tahıl üretilen bölgelere yerleştirilmesini örgütlemektedir. Bu bölgelere 1,5 milyon kişinin yerleştirilmesi planlanmıştır. Devletin yardımı ile şimdiye kadar bu bölgeye 580.000 insan taşınmıştır ve bu da Etiyopya'nın kuzeyindeki kıtlığın etkilerinin hafiflemesini getirmiştir.

Yaklaşık 8 milyon insanı etkileyen son kıtlık ortaya çıkar çıkmaz, sosyalist Etiyopya hükümeti halkı ve dünya topluluğunu bundan haberdar etti. Partinin, devrimci hükümetin, halkın çabaları ve birçok ülkenin yardımı sayesinde, bu son derece vahim doğal felaketin sonuçları ile ülke çapında bir mücadele başlatıldı. Parti herkesin kuraklığa karşı mücadeleye katılması için çağrı yaptı. Parti yöneticileri her hafta durumdan etkilenen bölgelere gittiler. Kırsal alanda yaşayanlar arasında önemli bir örgütlenme ve aydınlatma çalışması yürütüldü. Etiyopya'nın sorunlarında çağlar ötesinden gelen bir dizi önemli gıda maddesine karşı kimi geleneksel önyargıların da bir ölçüde payı vardır. Balık yemek dinsel açıdan yasaktır ve halkın çoğu domuz eti yemez. Sebze yeme alışkanlığı yoktur, çünkü bunu yapan insanlar yoksul olarak görülmüştür. Ancak, aydınlatma kampanyaları sonuçlarını vermektedir.

Etiyopya halkı kendinde ne varsa ve ne üretiyorsa onunla yaşamayı amaçlıyor. Korkunç sosyal-ekonomik sorunlar mirasını devralmış bir köylü ülkesinde, her şeyden önce nüfusu doyurmak ve giydirmek, daha sonra da özel araba dışalımına gitmeyi düşünmek gerekiyor. Zaten araba dışılımı Etiyopya'da yasaklanmıştır. Bir dizi tekstil ürününün dışılımı da durdurulmuştur.

Etiyopya İşçi Partisi'nin ve devrimci hükümetin aldığı ivedi önlemler konusundaki soruları yanıtlarken, *Wondwossen Hailu*, bu önlemlerin gelecek on yıl için, geniş çaplı-uzun erimli sosyal-ekonomik gelişme programının bir parçası olarak yürürlüğe sokulduğunu belirtti. Bu programda vurgu, tarımın ve sanayinin tarıma hizmet eden öteki kolların iyileştirilmesine-taşıma, enerji ve başka birçok sorunun çözümüne yapılmıştır. Birkaç yıldır tüm ülkede tarım alanında köklü değişiklikler gerçekleştirilmekte ve değişik türden kooperatifler kurulmaktadır. Gerçekleştirilen reformlar sayesinde, sosyal-ekonomik gerikalmışlığa ve gıda sorunu yetersizliğine son vermek için sağlam bir temel oluşturulmuştur.

Bu alanda Vietnam halkının deneyimi, Vietnam Komünist Partisi tem-

silcisi *Ho Şi Ban* tarafından aktarıldı. *Ho Şi Ban*, 1944 yılının sonlarında ve 1945 yılının başlarındaki birkaç ay içinde sömürgeci egemenliğinin bir sonucu olarak 2 milyondan fazla Vietnamlının açlıktan öldüğünü hatırlattı. Ağustos 1945 devriminden sonra, parti ve halk hükümeti halka yiyecek sağlayacak bir çizgi izlediler. Bu olmadan sosyalist sanayileşmeye, ülkenin savunma kapasitesini güçlendirmeye ve halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesine yönelik planların yerine getirilmesine girişmek olanaksız olurdu. Vietnam Komünist Partisi'nin çağırısına yanıt olarak, milyonlarca insan üretimde yarış hareketine katıldılar ve tüm güçleriyle çalıştılar. Daha kurtuluş savaşı sürerken gıda sorununun üzerine adım adım giderek, Vietnam Demokratik Cumhuriyeti son derece keskinleşmiş olan gıda malları gereksinimini karşılamayı başardı.

Vietnam'ın tarımdaki ilerlemesi hektar başına yetiştirilen pirinçteki ve kişi başına düşen gıda tüketimindeki çarpıcı yükselişte kendini gösteriyor (1939'da hektar başına 1.200 kilo pirinç elde edilirken, bu 1980'de 2.750 kilo oldu, kişi başına düşen gıda tüketimi ise 1939'daki 182 kilodan 1980'de 300 kiloya çıktı). 40 yıl içinde, toplam tahıl üretimi %150'den fazla arttı. Bütün bunlar başlangıçtaki çok küçük maddi ve teknik temelle, 30 yıl süren savaşa, savaşın neden olduğu yıkıma ve sonu gelmeyen doğal felaketlere (her yıl yaklaşık 7 tayfun ve kasırga) karşın gerçekleştirilmiştir. Sağlanan ilerlemeler Vietnam Komünist Partisi'nin izlediği doğru çizginin sonuçlarıdır. Bu, kooperatif köylüsünün tarımın büyük çaplı tarımsal üretim amacına yönelik olarak yeniden yapılandırılması hareketine aktif katılımının, kırsal alanlarda kooperatif kuruluşlarının oluşturulmasının, harcamaların kısılmasının ve elde edilen ürüne göre yapılan ödemeye «aile sözleşmeleri»nin uygulanmasının sonucudur. Son olarak, Vietnam'ın başarısının sırrı, SSCB ve öteki sosyalist ülkelerin kardeşçe ekonomik yardımlarında yatmaktadır.

Parti ve devlet yönetimi şimdi Vietnam halkının önüne şu ivedi görevleri koymuştur: Tarımsal gelişmeyi hızlandırmak için çabaları yoğunlaştırmak, bunu en önemli cephe olarak görmek ve tarımı kararlı bir biçimde tüketim maddelerinin üretimini yığınsal biçimde artırarak ve önemli geniş çaplı sanayileri kurmaya devam ederek, geniş çaplı sosyalist üretimin bir sektörü haline getirmek. Bugün gündemde olan, tarım, tüketim maddeleri sanayii ve ağır sanayi temelinde bütünsel bir sanayi – tarım yapısı oluşturmaktır.

Raul Valdes Vivo, Küba halkının yaşam düzeyini iyileştirmek için gerçekleştirilen ilerlemelerden söz etti. Küba'da, süt, yumurta ve öteki önemli gıda maddelerinin üretimi devrimden sonra başladı. Balıkçılık geliştirildi. Küba'da gıdadan kâr sağlayanlar yoktur. Şu andaki yiyecek maddelerini kuponla dağıtma sistemi sosyal adalet ilkeleri üzerine oturmuştur. Kişi başına düşen gıda mallarının kalori ve protein düzeyi yüksektir.

Sosyalist devletlerin ve sosyalist yönelimli ülkelerin deneyimlerinden hareketle ürün düşüklüğünün sonuçlarının üstesinden gelinmesinin ve tarımı geliştirmenin yol ve araçlarını ele alan konuşmacılar, gıda sorununu çözmeye yönelik, ivedi durum ve uzun erimli önlemlerin etkinliğinin, ivedi ve uzun erimli planların ne ölçüde birlikte alındığına ve kırsal alandaki ileri değişimlere halkın ne ölçüde aktif katıldığına bağlı olduğu görüşünde birleştiler.

ULUSLARARASI YARDIMIN ÖNEMİ

Sempozyumda, belirli koşullarda, iç cabaları tamamlayabilen, özellikle şiddetli durumları hafifletebilen bir etken olarak dış gıda yardımının rolüyle ilişkili sorunlar tartışıldı. Ayrıca bu sorunlar geniş bir açıdan, bu türden yardımlar açlığın her biçiminin «açık» ya da «gizli» – kronik açlık biçimlerinin üstesinden gelinmesinde genellikle nasıl yardımcı olduğu analiz edildi.

Semou Pathe Gueye, Devletlerarası Sahel'de ⁽⁹⁾ Kıtlıkla Savaşım Komitesi'nce 1980'lerin başında kabul edilen kararın bazı maddelerini örnek olarak göstererek, birçok Afrika ülkesi hükümetinin giderek yabancı devletlerin gıda yardımının yararlılığından şüphe etmeye başladığı olgusuna dikkat çekti. Birkaç yıldır bu ülkeler Batılılardan gıda yardımı alıyorlar. Karar, bu yardımın acil sorunların çözülmesine *kısmen* yardımcı olmakla birlikte, bunun yardımı alan ülkeleri daha bağımlı hale getirme tehlikesi taşıdığını ve bu ülkeleri sürekli yardım arama düşüncesine (ki bunun tahıl üretiminin teşvikine katkısı yoktur ve geleneksel tarım sistemini alt üst eder) kapılmasına neden olabileceğini belirtiyor. Sahel bölgesindeki ülkeler, eğer karşılıksız gıda yardımı sürekli olursa, bunun «*bölgenin kendine yeterli hale gelmesini sağlama amacıyla çalıştığı*» (altını biz çizdik – Red.) sonucuna vararak, karşılıksız gıda yardımının durdurulmasını (doğal afetler ve öteki benzer durumlar dışında) bile istemişlerdir. Devletlerarası Komite, üye devletleri böylesi yardımların yerel gıda üretimine olumsuz etkilerini sınırlandırmanın yol ve araçlarını bulmaya, bu üretimin büyümesini teşvik edecek bir politika izlemeye ve tahıl pazarlama ve depolama sistemlerini geliştirmeye yöneltiyor, Kararda yardım veren ülkelerin de gıda yardımını nüfusun gerçek gereksinimlerine göre ayarlamaları gerektiği belirtiliyor.

Horst Schilling, emperyalist gıda politikasının iki yüzlü nitelik taşıdığını söyledi ve sözlerini şöyle sürdürdü: Emperyalizmin birincil belgisi olan «Barış için gıda» tamamen propaganda amaçlıdır. İkinci belgisi olan

⁽⁹⁾ Bu bölgede şu ülkeler bulunuyor: Mali, Moritanya, Yeşil Burun adaları, Burkino Fasso, Nijer, Senegal, Çad. (Not Red.)

«gıda hakimiyettir» ise gerçekte onun sınıf yönelimiyle uyumludur. «Yardımdım» stratejisinin amacı gelişmekte olan ülkeleri kapitalist dünya ekonomisinin yörüngesinde bağımlı borçlular statüsünde tutmak ve bu ülkeleri ekonomik bağımsızlık ve sosyal ilerleme için savaşımdan alıkoymaktır.

Emperyalizmin yöntemleri bir yandan kapitalist Batıdan gıda yardımının «koruyucu rolüne» ilişkin demogojik gürültü koparmayı, öte yandan kurtulmuş halklara karşı açlık silahının kullanılmasını içerir. Bunun kanıtı ticari kısıtlamalar, ambargolar, kredilerin dondurulması ve ekonomik savaşın öteki biçimlerinin kullanılmasıdır. CIA'nın 1975 yılındaki «Dünya nüfusu, gıda üretimi ve iklimdeki eğilimlerin potansiyel sonuçları» başlıklı bir raporunda, iklim değişimlerinin hasattaki olumsuz etkilerinin özellikle ekvatora yakın bölgelerde ABD'ye daha önce hiç sahip olmadığı bir ölçüde güç, olasılıkla İkinci Dünya Savaşı'nın hemen ardındaki yıllardan da daha büyük bir ekonomik ve politik egemenlik sağlama olanağı verebileceğinin altı çiziliyor. (?)

Gıda yardımının başlangıçtaki asıl amacı, hâlâ da aynıdır, sanayileşmiş kapitalist ülkelerin tarım ürünleri fazlasını pazarlamaktır. ABD Tarım Bakanlığı'nın 1984'te gelişmekte olan ülkelere uygun koşullarla gıda yardımı verilmesine ilişkin 480 nolu yasanın 30. yıldönümü nedeniyle yayınladığı bir rapor Amerikan tahılının şimdiki en büyük on alıcısından sekizinin daha önce bu yasayla onaylanmış yardımlara başvurmak zorunda kalmış sekiz ülke olmasını önemli bir başarı olarak belirtiyor. Başka bir deyişle bu, tarım alanındaki büyük sermayenin yeni pazarlara girmesine ve sonuç olarak tarım ürünleri fazlasının tamamıyla ticari bir temelde satışına zemin hazırlıyor.

Sempozyuma katılanlar, emperyalizmin gıda yardımını kurtulmuş ülkelere baskı yapmak için, hükümetlerine şantaj yapmak için nasıl kullandığını gösteren örnekler verdiler. Örneğin Washington 1980'lerin başında devrimci Nikaragua'ya karşı yürüttüğü yıkıcı savaşta bu ülkeye yiyecek malları satışını durdurdu ve sert bir ambargo koydu. Somali'nin Etiyopya'ya saldırısı sırasında (1970'lerin ikinci yarısında) zamanın Amerikan yönetimi, saldırıyı desteklemek için Somali rejimine yaptığı gıda yardımını on kat artırmıştı. Benzer bir taktik şimdi Nikaragua'nın komşularıyla ilgili olarak uygulanıyor.

Wodwossen Hailu, ABD Başkan Yardımcısı Georg Busch'un Hartum'a bir ziyareti sırasında Etiyopyalıların (ayrılıkçı asileri kastediyor) yiyecekleri ancak devrime karşı kullanılacak silahlarla aynı paket içinde alabileceklerini ifade ettiğine işaret etti. Geçen yıl da Etiyopya defalarca bu tür emperyalist entrikalarla karşı karşıya geldi. Örnek verelim: Açlık çeken insanlar için yiyecek taşıyan bir gemi Avusturya'dan Etiyopya'ya

(?) Bak: «International Herald Tribune», 16 Ocak 1985.

yola çıktı. Etiyopya'nın, yardımını bunu veren ülkelerin kendi istediklerine dağıtılmasına izin vermesi istendi. Etiyopya, yardım almaktan mutlu olacağını, ancak eğer ulusal egemenliği ve birliği bu yardım için koşul yapıyorsa Etiyopya'nın bu yardıma ihtiyacı olmadığı yanıtını verdi. Kuşkusuz halk aç iken yiyecek yardımını geri çevirmek güçtü. Ancak kararlılık gösterilmeliydi. Etiyopya, ön koşul sürmediği müddetçe her örgütten yardım kabul edeceğini açıkladı.

Sempozyumda emperyalizmin yardım politikasının öteki olumsuz yönlerine de işaret edildi. Bu, yerel gıda malları tüketimi alışkanlıklarını kısırlaştırarak geleneksel ürünlerin tüketimi yapısını olumsuz yönde etkiliyor. Örneğin bakliyat gibi besleyici gıdaların ve kimi başkalarının tüketimi azalıyor. Aynı zamanda nüfusun yoksul ve dargelirli tabakaları ithal edilen pirinci alamıyorlar. İthal edilen gıda ürünlerinin işlenmesinde uzmanlaşmış kapasiteler gerçekte yabancı hammaddelere bağımlılık için bir altyapının oluşmasına yol açıyor.

Bazı ülkelerde gıda yardımının büyük bir bölümü bürokratik burjuvazi ve toptancılar ve aracılar tarafından çalınıyor. Gıda yardımı veren emperyalist ülkeler tüm bunlara gözlerini kapıyorlar. Gerçekte, bu durum yenisömürgeci rejimin sınıfsal kalesini oluşturan sosyal grup ve tabakaları palazlandırıyor, yiyecek stoku burjuva bürokratik elit tarafından seçimler ve öteki kampanyalar sırasında nüfusun üzerinde bir baskı aracı olarak kullanılıyor.

Semou Pathe Gueye, ABD'nin politikasında bir başka tehlikeli yönün daha olduğunu söyledi. Bu, ABD'nin pek çok gelişmekte olan ülkede yapıldığı halde, çoğu durumda Amerikalılar tarafından finanse edilen zirai araştırmaların tekelleştirilmesi çabasıdır. Örneğin pirinç yetiştirme yöntemleri üzerinde çalışan Senegalli bilim adamlarının buluşları mali destek sağlayan yabancı kuruluşların izni olmadan yayınlanamaz. Tropikal bölgedeki emsalsiz tohumları yeni cins tahıl geliştirmek için toplayan uluslararası tekeller bu ıslah edilmiş cinsleri, yine geldiği ülkelere satıyorlar ve kuşkusuz bu yoldan muazzam kârlar elde ediyorlar. Bu yöntemler «genetik emperyalizm» olarak adlandırılıyor.

Bu sorunlar grubunu dikkate alarak, sempozyuma katılanlar Washington'un gelişmekte olan dünyaya yaptığı ekonomik yardım ile askeri donatım satışı arasında bir karşılaştırma yapıldığında, ikincisinin kuşkuya yer bırakmayacak şekilde önde olduğunu vurguladılar. Afrika'yı ele alırsak, 1982-1985 yılları arasında ekonomik yardım ^{0,0} 40 artarken, aynı dönemde askeri ithalat ^{0,0} 150 yükseldi.

«Üçüncü dünya» ülkelerinde kapitalist devletlerce izlenen gıda politikasının sınıf özünü ve somut işlevini analiz ederken, konuşmacılar birçok Asya, Afrika ve Latin Amerika ülkesindeki gıda maddeleri yetersizliği nedeniyle öngörülebilir gelecekte gelişmekte olan ülkeler için uluslar-

arası gıda yardımının önemini koruyacağı görüşünden hareket ettiler. *Raul Valdes Vivo, Kadim Habib, Ahmed Salem* ve ötekiler yüzyıllardır sömürge ve yarısömürgeleri sömüren emperyalist devletlerin bu yardımı yapmalarının bir görev ve yükümlülük olduğuna işaret ettiler. Dahası, bu yardım emperyalizmin geliştirmekte olan ülkelere yenisömürgeci yöntemlerle cebe indirdiklerinin ancak önemsiz bir bölümüne eşittir. *Horst Schilling*, bunun emperyalizmin politikasıyla bağlı olarak ülkelere verilen zararın tazminatı olduğunu belirtti: Bu adil istemleri görmezlikten gelmek, yeni Maltusçu argümanları ve uluslararası gıda yardımı sisteminin yetersizliklerini kendilerine maske ederek genelde böylesi bir yardımın yerinde olmadığını tartışan gerici ve tutucu unsurlara yardımcı olmak anlamına gelir.

Gelişmekte olan ülkeler, Bağlantısızlar Hareketi ve kapitalist ülkelerdeki demokratik yığın hareketleri, çok haklı olarak gıda yardımını durdurma çabalarının önlenmesi ve bu yardımın elverişli koşullarla sürmesi ve emperyalizm tarafından politik ve ekonomik baskıyı getirmenin ve yenisömürgeci politikasının bir aracı olarak kullanılmamasının sağlanması yönünde adımlar atılmasını istiyorlar. Sempozyumda komünistlerin bu meşru istemlerden yana çabalarını iki kat artırmaları gerektiği vurgulandı. Kapitalist ülkelerin geliştirmekte olan ülkelere ilişkin gıda politikasının kontrolü ve geliştirmekte olan ülkelerin gıda yardımını kullanmadaki egemenlik haklarına saygının sağlanması için pratikte adımlar atılmasının özgül önemine işaret edildi. Bu istemler BM ve öteki uluslararası örgütlerde defalarca ileri sürülmüştür. Emperyalist çevrelerin direnişine karşın kimi kısmi ödünler sağlandı. Bu amaçlar için savaşımın etkinliği, Asya, Afrika, Latin Amerika devletlerinin uluslararası ekonomik ilişkilerin kökten yeniden yapılandırılması sorunu çevresinde ne ölçüde birleştiklerine, sosyalist dünyayla bağlarının ne denli sağlam olduğuna ve iç tarım ve ekonomik politikalarının etkililiğine bağlıdır. Uluslararası gıda yardımı sistemi, uluslararası ekonomik ilişkilerin derin ve gerçek demokratikleşmesi için savaşımın parçası olmalıdır.

Bundan başka sempozyumda geliştirmekte olan ülkelerin çıkarları bakımından böylesi yardımların çok yönlü biçimlerinin daha tercih edilir olduğuna işaret edildi. Eğer bu, uluslararası uzman kuruluşlar tarafından dağıtılırsa, emperyalizmin geliştirmekte olan ülkelere baskı yapma olanağı daha az olacaktır, Bundan başka birçok konuşmacı, yiyecek ve öteki yardımların acil durumlarda açlık sorununu hafifletirken, aynı zamanda ekonomik ve sosyal ilerlemeye de katkıda bulunmasının belirleyici bir rol oynadığını vurguladı.

Bu bağlamda sosyalist dünyayla, zorlukların üstesinden gelmeye ve kalifiye personel yetiştirmeye yardım eden bilimsel-teknik ve öteki işbirliği biçimleri özel önemdedir. *Semou Pathe Gueye* yerel potansiyellerin

sonuna kadar değerlendirildiği yerlerde yiyecek yardımı ya da öteki insani yardımlar, böylesi işbirliğinin üzerini örtemez, dedi.

Konuşmacılar eskiden olduğu gibi bugün de sosyalist topluluk ülkelerinin yerel tarıma teknik, ekonomik ve bilimsel yardım konusunda yoğunlaştığını, böylece bu ülkelerdeki tarımın uzun erimli gelişmesinin temellerini atmak ve bunları geliştirmek için ülkelerin tarım-sanayi komplekslerinin çok etkili bir unsuruna dönüştürülmesini olanaklı kıldıklarını vurguladılar. Bu şunları da içeriyor: Büyük sulama projelerine ve tarım teknik programlara yardım, gelişkin donatılar sağlanması ve tarımsal üretimin ilerici yönlerini desteklemek. Bunalım durumlarında sosyalist ülkelere gelen yardım, şu ya da bu Afrika ve Asya ülkesinin gıda maddeleri sağlama zorluklarını yenme planlarıyla uyumlu oluyor ve onların gereksinimlerini gözönüne alıyor.

Bütün bunlardan çıkarılacak sonuç şudur: Sosyalist topluluğun tarım da içinde ekonomik gelişmesindeki başarılar ne kadar büyük olursa, sosyalist devletlerin ekonomik ilerlemesi ne kadar hızlanırsa, emperyalizmin gıda yardımını geliştirmek için ülkelerle karşı bir politik dayatma ve şantaj silahı olarak kullanması olanağından yoksun hale gelmesinin güvenceleri daha sağlam hale gelmektedir.

IDEOLOJİK VE SINIF SAVAŞIMININ ODAK NOKTASINDA

Son yıllarda gelişmekte olan ülkelerde had safhaya ulaşan açlık ve gıda sorunları üzerine uluslararası alanda çetin bir sınıf savaşımı gelişiyor. Pek çok açıdan gıda sorunu politik nitelik kazanıyor. Buna, ilk olarak toplumsal kalkınmada seçilen yol, ikinci olarak da açlık sorununu emperyalizmin politik, ideolojik bir sorun olarak gösterme çabaları neden oluyor. Gerici propaganda bu sorunu onun gerçek neden ve sonuçlarından, insanı ilgilendiren içeriğinden soyutluyor ve bunu sosyal ve ulusal kurtuluş güçlerine karşı savaşımında bir araç olarak kullanıyor.

Burjuva ideologlarının gıda bunalımının nedenlerini yorumlarken sık sık başvurdukları yöntem, bunun sorumluluğunu açlık çekenlere yüklemeye çalışmaktır. Bu bilim dışı görüşlerde, *Larisa Knyajinskaya*'nın belirttiği gibi, öncelik kesinlikle bu felakete neden olan iklim-doğa etmenlerine veriliyor. Kimileri koşulların tarım için elverişli olmadığı özellikle hayvan yetiştirilebilecek yerlerde, çevre dengesinin aşırı derece değişken ve hassas olduğu tropik ya da subtropik yerlerin ekin alanı olarak seçilmesi hatasını açıklığı doğuran nedenler olarak vurguluyorlar. Diğerleri, bu konuda en yaygın olanı, sorunu yeni-Malthusçu görüş açısından, nüfusun sınırlandırılması gerektiği şeklinde yorumluyorlar. Bu iddiaya göre gıda

bunalımının ana nedeni «üçüncü dünya»daki «nüfus patlaması»dır, ve bu «patlama» dedikleri şeyi, yaşamın sürdürülmesi için çoğalma içgüdüsünde somutlanan biyolojik bir fenomen olarak görüyorlar. *Semou Pathe Gueye*, yeni-Malthusçu görüşü, gelişmekte olan ülkelerdeki deneysel verilerin yalanladığını belirtti. Örneğin Hindistan'da en şiddetli kıtlık çok az bir nüfus artışı olduğu yıllarda görülmüştür. Ve tersine aşırı kıtlık belirtilerinin daha az olduğu dönemlerde önemli bir nüfus artışı olmuştur.

Beslenme sorunu etrafındaki sert sınıf savaşımı yalnızca ideolojik teorik düzeyde kalmıyor. Antiempyalist ve ilerici yönelimli şu ya da bu Asya ve Afrika ülkesinde doğan gıda bunalımını, emperyalizm bu ülkelerin hükümetlerinin iç politikalarına olan güveni sarsmak için sık sık kullanıyor. Bu konudaki en son çarpıcı örnek Etiyopya'ya karşı yapılan iftira kampanyasıdır. (*) Konuşmacılar, Washington'dan yönetilen bu kampanyanın ahlak dışı yöntemler kullandığını ve en şiddetli doğal afetlerden yararlanmaya çalıştığını vurguladılar. Bu kampanyanın gerçek amacı Etiyopya devrimini ve sosyalist yönelimi kötülemektir. Yeni Etiyopya'nın düşmanları herşeyden önce, köklü tarım reformunun ve ülkenin sosyal-ekonomik sistemindeki değişimlerin çetin sorunları çözemediğini, hatta bunları daha da şiddetlendirdiğini kanıtlamaya çalışıyorlar.

Wondwossen Hailu'nun kanısınca eğer bir devrim olmasaydı, son doğal felaketin Etiyopya halkına yapacağı etkileri düşünmek bile zor olurdu. Devrimden önce köylüler ürünlerinin dörtte üçünü İmparatora, kiliseye, toprak beylerine ve askeri bölge kumandanlarına veriyorlardı. Bugün ise kendisi için çalışıyor ve giderek kollektif çalışmaya daha geniş olarak katılıyorlar. Bu da devrimci hükümetin düşmanlarının kesinlikle nefret ettiği şeydir. Onlar köylülerin aşama aşama izlediği kooperatifleşme çizgisini terk ettiğini görmek istiyorlar ve Afrika'da tarıma kapitalist üretim biçimini zorla sokmaya çalışıyorlar.

Burjuvazinin sürekli övündüğü, geri tarımın kapitalist modernizasyonunda en çok umut bağladığı «yeşil devrim» (9), bu teorinin icatçılarının sınıf çıkarlarını açıkça ortaya seriyor. Teorinin sahipleri gıda sorununda durumun doğrudan toplumsal tercihe, toplumsal kalkınmada saptanan yola bağlı olduğunu vurguluyorlar. *Kadim Habib*, «yeşil devrim»i, tarımı yeniden düzenlemede burjuva reformist bir araç olarak niteledi, tarımda bilimsel gelişmelerin, teknolojik yeniliklerin kullanılmasını sosyal-politik yönelimlerden, reformların sınıfsal içeriğinden ayırmak gerektiğine dikkat çekti. İkinci Dünya Savaşı'ndan hemen sonra ABD emperyalizminin korunması altında, «yeşil devrim»in kapitalist yöntemlerini bazı Asya ülke-

(*) Bak: A. Salem, A. Diagne, E. Pahad. «Afrika'ya karşı düşmanca bir kampanyanın içyüzü». BSS – «Yeni Çağ», s. 6, s. 72 (Not Red.)

(9) Burada «devrim» sözcüğü geri tarımda kapitalist üretim biçiminde yer alan teknolojik ilerlemeler için kullanıyor. (Not Red.)

lerinde uygulamak için özel hazırlıklar başlatıldı. Bu çalışma daha sonra Ford ve Rockefeller vakıfları tarafından sürdürüldü. Yüksek kaliteli tohum çeşitleri, sulama ve gübreleme yöntemleri tarımda kapitalist ilişkilerin üstünlüğünü kanıtlamak için bir tür araç olarak kullanıldı. «Yeşil devrim»in sınıfsal özü, «üçüncü dünya» ekonomisinin tarım sektöründeki şu ya da bu devrimci değişimleri önlemektir.

Sam Moeti, tarımın yeniden yapılandırılmasında, dışardan reformların toplumsal yüzüne önem vermiyormuş gibi gözükten tipik bir burjuva teknokrat yaklaşımdan söz etti. Lesotho'da gıda malları üretimini artırmak için bazı tarımsal projeler başlatıldı. Bunlar yabancı borçlarla ve devlet yardımları ile finanse edildi. Ancak modern tarımda kullanılan yöntemler konusunda köylüleri daha iyi bilgilendirmeye hiç niyetleri yoktu. Yalnızca tarımsal sorunlarla ilişkili teknik konulara ve geleneksel ürünlerin (mısır, buğday ve süpürge darısı) yerine geçecek sözde peşin para ile satılan ürünlerin (baklagiller) yararlarına değinildi. Kredilerin ve makinelerin durumu sorunu zengin köylülerin lehine çözüldü. 1970'li yılların ikinci yarısında hükümet açlığı kaldırma» belgisiyle mısır yetiştirme kampanyası başlattı. Bu kampanya başlangıçta köylülere, hükümetten tarımsal-teknik yardım alacakları umudu verdi. Ancak traktörlerle tarlalar sürüldü, tohum ekildi, uçakla ilaçlama yapıldı, biçerdöverlerle hasat kaldırıldı ve ne yapıldıysa gerçekte köylünün emeğinden yararlanılmadı. Sonuçta bu programları finanse edenler kârlı çıktı. (Krediler esas olarak komşu Güney Afrika'daki özel kapitalist sektörden geliyordu.)

Sempozyumda, kapitalist tarımda kullanılan yöntemlerin teknokratik perdesi ardında genellikle açık bir sınıf çıkarı güdüldüğü belirtildi. «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisi Hindistan'da ve Bangladeş'de «yeşil devrim»in güttüğü amaçları açıklayan ve onun toplumsal sonuçlarını ve uluslararası tekellerin devrimi gerçekleştirmede oynadığı rolü analiz eden yazılar yayınladı. ⁽⁴⁰⁾ *Unni Krishnan* bu konulara değindi, başlangıçtan beri bu stratejinin yalnızca toprak beylerinin ve zengin köylülerin çıkarlarını gözönünde bulundurduğunu vurguladı.

Unni Krishnan'a Hindistan Komünist Partisi'nin «yeşil devrim»e karşı nasıl bir alternatif sunduğu soruldu.

Unni Krishnan şu yanıtı verdi: «Yeşil devrim» gittikçe artan bir şekilde tarımda çalışan binlerce insanı işsizliğe mahkûm etti. Bunun nedeni tamamiyle toprağın özel mülkiyet düzeninden kaynaklanıyordu ve pek çok Hindistan kentinde bu türden mülkiyet en yüksek düzeydeydi. Komünistler kırsal bölgelerde derin, köklü demokratik değişimlerden, bir toprak reformundan, özel mülkiyet olan geniş toprakların boyutunun küçül-

⁽⁴⁰⁾ Bak: J. Sinha, Tarım kapitalizminin çelişkileri, BSS sayı 3, 1982; A. Roy, Kapitalist yönelimin kısır döngüsü, BSS, sayı 8, 1984.

tülmesinden, topraksız köylüye toprak verilmesinden, herkese iş sağlanmasından ve tarım emekçilerine (belirlenmiş, ancak uygulanmayan) bir asgari ücret verilmesinden yanadır. Biz tarımdaki yararı kanıtlanmış geleneksel teknik yöntemlerle birlikte, onlarla uyum içinde tarımda bilimsel kazanımların azami ölçüde kullanılmasını istiyoruz. Komünist Partisi hükümetten makinelerin, kredilerin ve gübreleme işinin düzenlenmesinde köylülere yardımcı olmasını istiyor. Bundan başka komünistler büyük toprak sahiplerinin fazla topraklarının alınması savaşımında köylülere yardımcı olmaya çalışıyorlar. (11)

Sempozyumda «yeşil devrim» kanalıyla yapılan toplumsal alandaki değişimlere işaret edildi. «Yeşil devrim» ayrıcalıklı toprak beyleri ve zengin köylüler tabakasının oluşmasına, köylülüğün daha da yoksullaşmasına, yıkımına neden oluyor, uzmanlar, Afrika örneğinde olduğu gibi, bunun teknolojik açıdan kullanışlı olduğundan da şüphe ediyorlar. BM Gıda ve Tarım Örgütü (FAO) Genel Direktörü Edouard Saouma ne Asya'nın «yeşil devrim» teknolojisinin, ne de Batı'nın tarım yöntemlerinin Afrika'ya uygun olmadığını kabul etmek zorunda kaldı. O, «Afrika'nın, kuraklığa dirençli, yüksek kaliteli gıda ürünleri sağlayacak ve zararları, hastalıkları azaltacak araştırmalara ihtiyacı vardır. Tarımcılıkta yeni uygulamalar, ... gübreleme ve sulama gerekmektedir» (12) diyor. Bu tür dönüşümleri sağlama olanakları giderek azalıyor. Çünkü Afrika ülkelerinin hiç de az olmayan dış borçları giderek artıyor. Bu ülkelerin kapitalist pazara ihraç ettikleri malların fiyatları düşüyor, yenisömürgecilik, emperyalizmin saldırı planlarıyla sömürünün yoğunlaşmasıyla bağlı öteki ekonomik güçlükler sürekli artıyor.

*

Özet olarak sempozyuma katılanlar kurtulmuş ülkeler halklarının kuraklığa ve kötü beslenmeye karşı savaşımını ileride de sürdürmek için seferber edilmesinin zorunlu olduğunu belirttiler. Konuşmacılar adaletsiz ekonomik düzene son veren, toplumsal yapılar da tam bir demokratikleşme sağlayan ve yeni tarım yöntemleri içeren programların özel önemini vurguladılar. Bu yolda geniş kapsamlı, ilerlemeler kaydetmek uluslararası koşullara bağlıdır. Çünkü gıda sorunu, uluslararası işbirliğine dayanarak yalnızca barış koşullarında çözülebilecek evrensel (global) sorunlardan

(11) Hindistan'ın birçok eyaletinde bir kişinin ne kadar toprağa sahip olabileceği yasalarda belirlenmesine karşın, büyük toprak sahiplerinin elindeki topraklar resmi «tavan» birkaç kat aşmaktadır. Komünistler köylüleri fazla toprakları almaya çağırırken, yasalara bağlı kalmalarını istiyorlar, büyük toprak sahipleriyle, polisle çatışmaktan korkmadan, köylü emekçilerin savaşımına aktif katılıyorlar. (Not Red.)

(12) «International Herald Tribune», 29 Nisan 1985.

biridir. Silahlanma yarışını hızlandırmayı amaçlayan emperyalist politikaya karşı direniş ne kadar daha kararlı olursa ve emperyalist sömürüye, askersel zora, saldırganlığa karşı eylemler ne kadar daha etkili olursa sömürgecilik ve yeni-sömürgecilik boyunduruğunu kırmış halkların yaratıcı potansiyeli daha tam olarak ortaya çıkacak, ekonomik geriliğe ve ona eşlik eden açlığı ve yoksulluğu gidermek için gelişmekte olan ülkelere dünya çapındaki gerçek dostları ve bağlaşıkları daha geniş yardım edebileceklerdir.

TÜSTAN

Kişisel görüşmelerin sonuçları değerlendirildi

ASBP, 1986 Nisanında yapılacak olan 11. Kongresine hazırlanıyor. Kongre öncesinde yerel örgütlerin parti toplantıları sırasında tüm parti üyeleri ve aday üyeleriyle kişisel görüşme ve tartışmalar düzenlendi. Burjuva basını bunların neredeyse bir «temizlik» olduğunu iddia ediyor. Bu görüşme ve tartışmaların gerçek anlamını, bunları kimlerin düzenlediğini ve bunların hangi amaçla yapıldığını ASBP MK üyesi ve «Barış ve Sosyalizm Sorunları» dergisinin Yazı Kurulu üyesi Roland Bauer anlatıyor.

ASBP'nin tüm üyeleri ve aday üyeleriyle gizli kişisel görüşme ve tartışmalar ilk kez yapılmıyor. Bunların uzun bir geleneği vardır. Bunlar ASBP'nin yaşamında belirli çok önemli dönemlerde yapılıyor ve en başta da tüm parti üyelerini parti politikasını gerçekleştirmeye seferber etmeyi, onların savaşkanlığını, birlik ve dayanışmasını yükseltmeyi amaçlıyor.

DAC'inde 18 yaşın üstünde 12 milyon emekçiden 2,2 milyon komünist üyesiyle ASBP'si kendini büyük yığınsal bir parti olarak ortaya koyuyor. Partinin 58.247 yerel örgütü ve 26.754 atelye örgütü vardır. Partiyi, Merkez Komitesi, II ve Bölge Komiteleri, aynı zamanda 80 bini aşkın seçilmiş organlar yönetiyor, her birinde 3 ile 20 arasında aktif kadro yer alıyor. Yalnız bu rakamlar bile kişisel görüşme ve tartışmaların yüzbinlerce parti üyesinin katılmasıyla yapıldığını gösteriyor.

Yapılan bu görüşme ve tartışmalara partinin tüm üye ve aday üyeleri'nin %99,3'ü katıldı. Bunlar açık, dostça, yapıcı bir hava içinde geçti ve ASBP'nin politikasının tam destek gördüğünü, parti üyelerinin başında Genel Sekreter Erich Honecker'in bulunduğu Merkez Komitesi'nin etrafında sınırsız birleştiğini açık biçimde ortaya koydu.

Parti üyeleriyle yapılan bu konuşmalar partinin 11. Kongresine hazırlıklara önemli bir katkı oldu. ASBP MK Sekreterliği bunların yapılması ve sonuçları, aynı zamanda, çıkarılan sonuçlar konusunda «Neues Deutschland» gazetesinde yayınlanan ayrıntılı bir raporda bütün parti üye ve aday üyelerine, tüm halka bilgi verdi.

ASBP'nin üye ve aday üyelerinin çoğunluğunun görüşmelere, tartışmalara hazırlıklı gelmeleri, bunların politik ve ideolojik olgunluk düzeylerinin yükseldiğini gösterdi. Komünistler, Leninci gelenekler ruhunda hareket ederek, parti önünde kendi görevlerini nasıl yerine getirdikleri üzerine hesap verdiler, çalışmalarını eleştiri ve özeleştiri yaparak değerlendirdiler, dikkatlerini çözülmemiş sorunlar üzerine yoğunlaştırdılar. 1,4 milyon parti görevi dağıtıldı, ya da daha somutlaştırıldı, 230 bin kişiye yeni görevler verildi, 720 binden fazla öneri ve uyarıda bulunuldu.

Bu tartışmalarda her şeyden önce tüm çalışma alanlarında parti kararlarının ardıcıl bir biçimde gerçekleştirilmesine yönelik olan birçok fikir, yapıcı görüş, ve tavsiyeler getirildi. Bu önerilerin yansından fazlası üretim rezervlerinin verimliliğinin artırılmasına, halkın çalışma ve yaşama koşullarının iyileştirilmesine ilişkindi. Önerilerin üçte biri yerel parti örgütlerinin aktifleşmesine, parti-içi yaşamın mükemmelleştirilmesine yönelikti.

Alınan sonuçlar yalnız partinin önemli ölçüde büyüdüğünü ve olgunlaştığını değil, aynı zamanda ASBP'nin halkın genliğini yükseltme, barışı koruma politikasının kavrandığını ve desteklendiğini, yeni emek başarılarına teşvik ettiğini gösteriyor. Komünistlerle yapılan kişisel görüşme ve tartışmalar partili olmayan vatandaşlarda da canlı yankılar uyandırdı. Onlar bunu ASBP'nin 11. Kongresine içtenlikle, geniş ve ciddi bir hazırlık kampanyası yürüttüğünün kanıtı sayıyorlar.

2 milyondan fazla parti üyesi ve aday üyesiyle yapılan bu ayrıntılı tartışmalar aynı zamanda şunu gösterdi: Bazı kişiler partinin kararlarını yaşama geçirmek, tüzükteki görevlerini yerine getirmek için çaba harcamak istemiyorlar. Görüşmeler, tartışmalar süresi boyunca 1.359 parti üyesi ve aday üyesi (% 0,5) partiden çıktı. Tüzüğümüz uyarınca parti ile bağlarını fiilen yitirmiş olan 2.658 kişi (% 0,1) partiden ayrılmış sayıldı, 1.129 kişi (% 0,04) ise komünistliğe yakışmayan davranışlarından ötürü partiden atıldı.

Aynı zamanda Kongre hazırlıkları sırasında (Kasım 1985 verilerine göre) sosyalizm ve komünizm için aktif çalışma yapan 73 binden fazla kişi partiye alındı. ASBP 10. Kongresinden bu yana henüz beş yıl dolmamasına karşın, bu dönemde 350 bin kişi partiye girmiştir.

Parti sekreterleri, yerel parti örgütlerinin büro üyeleri, bölge komitelerinde ve diğer parti organlarında çalışan komünistlerle kişisel ilişkileri sırasında birçok yoldaşla ilgili belgeleri son verilerle tamamladılar. 400 binden fazla kişinin hayat hikayesine yeni bilgiler eklendi. Komünistlerle yapılan iki milyondan fazla görüşme ve tartışma partinin toplumsal yaşamın tüm alanlarında yöneticilik rolünün artmasına önemli bir katkı oldu, aynı zamanda ASBP'nin ideolojik, örgütsel birliğinin güçlenmesine ve savaştanlığının artmasına yardımcı oldu.

Bunalımdan demokratik çıkış yolu

Kolombiya Komünist Partisi Merkez Komitesinin Kasım 1985'te haftalık yayın organı «Vos» dergisinde yayınlanan bildirisinde bu yılın Nisan ve Mayıs aylarında yapılacak olan parlamento ve Cumhurbaşkanı seçimleri arifesinde ülkedeki durum analiz ediliyor ve Kolombiya Komünist Partisi'nin önünde duran görevler belirtiliyor. Bildiride, seçimlere, Komünist Partisi de dahil, sol ve demokratik partilerden, toplumsal güçlerden oluşan geniş cephenin-Yurtseverler Cephesi'nin katılması halk yığınlarının acil istemleri için, ülkede adil ve kalıcı bir barışın sağlanması uğrunda savaşım için yeni olanaklar yarattığı belirtiliyor. (1)

Kolombiya Komünist Partisi ileri adım atmaya olanak sağlayacak faktörleri şöyle sıralıyor: Değişik politik akımların katılacağı barış, diyalogu ve denetimi sağlayacak bir hükümet komisyonunun kurulması; Senatoda ateşkes sorununun (2) görüşülmesi ve liberallerin, neoliberallerin ve konservatif çevrelerin belirli bir kısmının bu soruna olumlu tavır alması; geniş halk katmanlarının IMF'ye karşı yönelttikleri eleştirilerin desteklenmesi; Yurtseverler Cephesi'nce örgütlenecek büyük yürüyüş ve mitingler; yığınsal köylü yürüyüşlerinin kentlerde yeniden yükselen grev dalgasıyla birleştirilmesi.

Bildiride, ülkenin çeşitli bölgelerinde köylülere karşı girişilen askerel operasyonlar, kentlerde yapılan arama taramalar, devrimci güçlerin yöneticilerini fiziksel yoketme planları ve özellikle «85 operasyonu» adını taşıyan plan (bunun içyüzünü Yurtseverler Cephesi'ne katılan Kolombiya devrimci sifahlı kuvvetleri partizan örgütü ortaya koydu) gerici işçi düşmanı yasa tasarılarının parlamentodan geçirme yeltenişleri; demokratik güçlerin yasama organları seçim yasasının değişmesi ve seçimlerin 1988 yılına ertelenmesi önerisine karşı çıkış; kimi çevrelerce, özellikle emekli generallerce kısırtılan militarist kampanya olumsuz gelişmeler olarak değerlendiriliyor.

Kolombiya komünistleri bunalımdan demokratik çıkış yolu olduğu kanı-sındadırlar. 1986 seçimleri öncesinde Yurtseverler Cephesi bunu savunuyor. Cephe'nin sorunlara yaklaşımı, herşeyin olduğu gibi kalmasını, demokratik bir alternatif için temel olmadığını iddia eden öteki geneleksel partilerin platformundan kesinlikle ayrılıyor. Kolombiya'nın temel sorunlarını görmezlikten gelen bu politikacılar Cumhurbaşkanı Betancur hükü-

(1) Kolombiya'da ezilen köylülerin silahlı birlikleri ile gericiğin hizmetindeki «düzeni koruma güçleri» arasındaki savaş artık 30 yıldır bazen ateşlenerek, bazen sönerek sürdürülüyor. (Not Red.)

(2) 1984 yılında temel partizan birlikleri ile Kolombiya hükümeti arasında ateşkes antlaşması imzalanmıştır. (Not Red.)

metnin çalışmalarındaki olumlu yanları, onun partizanlarla diyalog kurmasını ve dış politikada ise demokratikleştirme girişimini reddediyorlar. Güçlü kapitalist ve militarist çevreler cumhurbaşkanını kararsızlığa sokmak için savunma bakanıyla perde arkası çalışmalar yürüterek, ateşkesin uzatılması yollarını tıkamak için her şeyi yapıyorlar.

Gericilik yeniden «M-19»⁽³⁾ yeniden silahlı çatışmaya sürüklemeyi büyük bir başarısı sayıyor ve Kolombiya Devrimci Silahlı Güçlerini ve Halk Kurtuluş Ordusunu⁽⁴⁾ bu çatışmaya itmeye çalışıyor. Bu çevreler var olan baskı yasalarının daha da sertleştirilmesi için çalışıyorlar. Buna yasa tasarılarındaki uydurmaların benzeri hükümler getirmeyi, Kolombiya hükümetinin «silahlı propaganda» (burada söz konusu olan Yurtseverler Cephesi'dir) yaptığı gerekçesiyle muhalefetin aldığı oyların «geçersiz» sayılması hükmü getirilmek isteniyor.⁽⁵⁾

Aynı zamanda ordu görevlileri ile fanatik terörist, anarşist gruplar arasında daha sıkı bağlar kurulduğu görülüyor. Bu iki güç de Komünist Partisi'nin demokratik değişiklikler perspektifleri çağrısını bloke etmeye çalışıyor.⁽⁶⁾ Bu güçlerin stratejisi, ateşkes döneminde sağlanan tüm olumlu gelişmeleri ortadan kaldırmayı amaçlıyor. Komünistler bu tür planlara karşı koyarak, her tür despotik rejim kurma denemelerine kesin ve kararlı biçimde karşı çıkacaklarını, bu tür denemelerin silahlı çatışmaları artıracığını, gerilla savaşını yaygınlaştıracağını belirttiler. Ama tüm bunlar elbette savaşımın sınıf düşmanının dayattığı koşullarda ve dönemde kesilmesi anlamına gelmez.

«M-19» örgütünün yöneticileri ve yerel örgütleri ile dostluk bağlarını sürdürmelerine karşın, komünistler onların şimdi uyguladıkları taktiklere karşıdır, bunun en saldırgan militarist çevrelerin işine yaradığı kanısındadırlar. Bildiride diyalogun yeniden başlatılmasına akıllıca yaklaşmak, ivedi reformların gerçekleştirilmesine olanak verecek, ileri demokrasiye yolu açacak etkili bir anlaşmaya varılması gerektiği belirtiliyor.

Kolombiya Komünist Partisi politik alternatif olarak şu istemleri ileri sürüyor: Sıkıyönetimin derhal kaldırılması; devrimci güçlere karşı sür-

(3) Kolombiya'da 19 Nisan 1970'te gericilerin yapılan Cumhurbaşkanı seçimlerine hile katmanlarından sonra doğan direniş hareketlerinden biri. (Not Red.)

(4) 1984'te ateşkes antlaşmasını imzalayan, Aralık 1985'te yeniden silahlı savaşıma başladığını ilan eden gerilla örgütü. (Not Red.)

(5) Demokratik güçlerin en sağlam olduğu seçim bölgelerinde seçimlerin ertelenmemesi önerisi, gericilerin Yurtseverler Cephesi'ne karşı uyguladıkları komplonun başka bir yönüdür. (Not Red.)

(6) Gericiler tarafından hazırlanan ve Aralık 1985'te «Condor-85» adıyla ortaya çıkan planda Komünist Partisi yöneticilerini ve muhalefetin diğer ileri gelen demokratik yöneticilerinin fiziksel olarak yok edilmeleri öngörülüyordu.

dürülen askeri harekâtların durdurulması; hükümet ile «M-19» arasındaki görüşmelerin yenilenmesi, silahlandırılmış grupların dağıtılması; yapılacak seçimlerde Yurtseverler Cephesi'ne gerçek katılma hakkının güvence altına alınması. Bildiride bu amaca ulaşmak için yığınların en geniş bir biçimde seferber edilmesi gerektiği belirtiliyor. Komünistlerin kanısınca seçimler gerici oligarşinin ve onun arkasında duran Amerikan emperyalizminin planlarının içyüzünü açığa vurmada ve nötralize etmede belirleyici bir rol oynayacaktır.

TÜSTAV

Askersel sanayinin sivil sanayiye dönüştürülmesi kimi tehlikeye atıyor?

(SİLAHSIZLANMAYA KARŞI ÇIKANLARIN DÜZDÜKLERİ SAVLAR
VE SANAYİNİN DEMİLTARİZASYONU İÇİN OLANAKLAR ÜZERİNE)

Profesör Jörg Huffschmid

Alman Komünist Partisi Yönetim Kurulu üyesi

1985 yılında dünya çapında yapılan askersel harcamalar 800 milyar doları aştı. Askersel harcamalardaki bu artış, sosyalist ülkelere karşı askersel üstünlük sağlamaya çalışan, emperyalizmin dünya sahnesinde tarihsel açıdan geri çekilmesini durdurma ve sonuçta yeni toplumsal sistemin kökünü kazıyarak, sosyal intikam almaya çalışan Washington'un maceracı politikasıyla mahmuzlanıyor. ABD, öteki NATO ülkelerinin de katıldığı yeni bir silahlanma turunu başlatarak, geçen beş yılda askersel harcamalarını iki kat artırdı. Sosyalist devletlerin emperyalist tehdide karşı-önlemlerle yanıt vermekten başka seçenekleri yoktur. Gelişmekte olan ülkelerde de askersel amaçlarla yapılan harcamaların oranı çok büyük bir hızla artıyor.

Emperyalistlerin silah yığınakları oluşturma politikası, hiç kuşkusuz, uluslararası ilişkilere de istikarsızlaştırıcı bir etkide bulunuyor. Bu, cepheleşmeyi ve müdahaleyi amaçlıyor, dünya barışını zayıflatıyor, insanlığı termo-nükleer bir savaşta yanıp kül olma tehlikesiyle karşı karşıya bırakıyor.

Büyük askersel aygıtın «pasif durumda» olduğu zamanda bile, militarist politika dünyanın her köşesinde büyük gerginliklere, ekonomik ve sosyal istikarsızlığa neden oluyor. Geçen 20 yıl boyunca insanlık olağanüstü boyutlarda evrensel sorunlarla karşı karşıya kaldı. Bugün yer-yüzünde yaşayan insanların büyük bir bölümü ve giderek artan sayıda insan açlık çekiyor, yeterince su ve enerjiye sahip değil. Bu yüzyılın sonunda dünya nüfusu 1 milyar daha artarak, altı milyarı aşacak. Eğer bu nüfus için yiyecek, içme suyu ve yakacak garanti edilmezse sonuç felaket olacaktır. Geçen birkaç on yılda insan yaşamının doğal temelleri olan su, toprak, hava ve ormanlar, şimdiye dek eşine rastlanmadık bir yoğunlukta kullanıldı, bir bölümü yokedildi. Bunların yenilenmesi ve korunması büyük yatırımları ve tüm ülkelerin ortak çabalarını gerektirmektedir. Ancak bunun için ve öteki önemli amaçlar için varolan fonlar yetersizdir, çünkü bu fonlar giderek büyüyen askersel bütçelere akıtılmaktadır.

Büyük silahlanma harcamaları ülkelerin ekonomik ve sosyal gelişmelerini engelliyor. Devasa ekonomik kaynaklar (işgücü, onun beceri ve deneyimi, ham maddeler, enerji, kaynaklar, binalar ve toprak) halkın yaşam düzeyinin ne bugün (eğer tüketim maddelerinin üretimini ele alırsak) ne de gelecekte (üretim araçlarının üretimi ya da altyapının iyileştirilmesi) yükselmesine yardımcı olmayacak bir biçimde kullanılıyor. Askerel harcamalar değişik ekonomik gelişme düzeyindeki ve değişik toplumsal sistemli ülkelerin sırtında ağır bir yükür. Bu, kapitalist ülkelerde bunalım olgusunu işsizlik, sosyal kazanımların geri alınması, enflasyon vb. derinleştiriyor sosyalist ülkelerde ise yaşam düzeyinin sürekli yükselmesi için daha geniş kapsamlı sosyal-politik programların uygulanmaya konması için potansiyelleri sınırlıyor ve «üçüncü dünya»da bağımsız gelişme ve ekonomik ilerleme yolunu bloke ediyor.

Muazzam askersel harcamaların ekonomik ve sosyal yaşama yaptığı son derece kötü etkiler yapılan çok sayıda araştırma ile kanıtlandı. Bunlardan iki ayrıntılı araştırma BM Genel Kurulu'nun 1978 ve 1982 yıllarında yapılan özel oturumlarına sunulan raporlardır. Bu raporları hazırlayan uzmanlar, özellikle askersel amaçlar için harcanan paranın bir bölümü bile açlığa karşı, hastalıklara, okuma-yazmasızlığa, kaynakların tüketimine ve doğanın tahribine karşı savaşım için harcandığında elde edilecek büyük yarara kamuoyunun dikkatini çektiler. Devlet ödeneklerinin askersel amaçlardan, üretici sivil amaçlara kanaliz edilmesi, araştırma ve üretim olanaklarının silah, cephanelik ve öteki askersel araçların üretiminden yaşamın niteliksel olarak iyileştirilmesi için gerekli malların üretimine ya da toplumsal üretimi modernleştirme ve genişletmeye yardımcı olacak yöne çevrilmesi, insanlığın yakıcı ekonomik ve sosyal sorunlarının çözümünde çok önemli bir katkı olabilir. Kuşkusuz, silahlanma yarışından vazgeçilmesi ve silahsızlanmaya geçilmesi kendi başına, otomatik olarak halkların karşı karşıya buldukları tüm sorunları çözmeyecektir. Ancak böylesi önlemler alınmadığında bu sorunların çözümünün olanaksız olduğu da kesindir.

Şu açıktır ki, silahlanma iş olanaklarını ortadan kaldırıyor. Ancak kapitalist ülkelerde bu gerçek çeşitli oyunlarla gizleniyor. Silahlanma yarışının savunucuları, gericiler askersel hazırlıkları hızlandırmak için ekonomik ve sosyal sorunları kullanıyorlar. Bilindiği gibi, FAC'nde toplum uzun bir süredir varolan, ekonomik yükselme dönemlerinde bile azalmayan, hatta artan yığınsal işsizliğin acısını çekiyor. Son derece büyük bir işsizler ordusu (kapitalizmin insan ve ekonomik potansiyelin toplumun tüm üyelerine insanca bir yaşam sağlamak için kullanma yeteneğinde olmadığının belirtisi) büyük ölçüde emekçi halkın yaşamını belirliyor. İşsizleri yoksulluğa mahkum ediyor, iş sahibi olanların gelirlerini düşürüyor, geleceğe olan güvenlerini yok ediyor, sosyal kazanımlara ve demokratik özgürlüklere saldırı için patronları ve devleti cesaretlendiriyor.

Silahlanma harcamalarının sürekli artmasıyla giderek derinleşen bu bunalım durumunda, silahlanma sanayi sözcüleri – özel kişiler ve devlet adamları – silahsızlanmanın sosyal-ekonomik sonuçlarına karşı «uyarıda» bulunuyorlar. Silahsızlanmanın askersel üretim alanında geçimini sağlayan çok sayıda kişinin kazancını yokedeceğini, işsizliği artıracacağını iddia ediyorlar. Büyük miktardaki ve sürekli artan askersel harcamaların ekonomik gelişmeye istikrar sağlayıcı bir etmen olduğu ve silah sanayinin yüksek teknolojik düzeyinin sivil sanayiler için de yararlı olduğu. bunları uluslararası pazarlarda daha rekabetçi bir duruma getirdiği iddia ediliyor. Buradan şu sonuç çıkıyor: Ekonomik açıdan nicel ve nitel olarak silah üretimi sürdürülmelidir.

Değişik alanlarda, değişik inanca uzmanlar bu «iddiaların» geçersizliğini defalarca belirttiler. Bu iddialar tekellerin kâr hırsını ve emperyalizmin en saldırgan güçlerinin dünyaya ekonomik ve politik olarak egemen olmak için askersel kaldıraçlara sahip olma çabalarını maskeleyen başka birşey değildir. Gerçekten de, eğitim kamu sağlığı ve sosyal güvenlik fonlarından kesilerek silahlanma için artırılan devlet ödenekleri eğer bu alanlara yatırılırsa daha çok işyeri yaratacaktır. Yani, fonların silahlanmaya ayrılması doğrudan işsizliğin artmasına yol açmaktadır. Silahlanma konusunda hükümet tarafından desteklenen araştırma ve proje çalışmaları, uygulamalar tekellere büyük kâr sağlamaktadır. Öte yandan, herhangi bir ülkede görevi ulusal ekonominin kalkınmasına yardım etmek ve enerji üretimi, açlığa karşı savaşım programları, hastalıkların önüne geçilmesi ve çevre korunması gibi evrensel katkıda bulunmak olan bilimsel ve teknolojik potansiyel için de engeller oluşturmaktadır. Bu bağ şu örnekle açıkça görülebilir: Japonya'da savaştan sonra ilk 30 yılda, ülkenin askersel harcamalarının göreceli olarak az olduğu bir dönemde emek üretkenliği dinamik bir artış gösterdi. ABD'de ise devasa devlet kaynaklarının sivil amaçlardan askersel amaçlara kaydırılmasıyla gelişme hızında düşme görüldü.

Kapitalist ülkelerde silahsızlanmanın hasımları propagandalarında prensip olarak devlet ödeneklerinin sivil programlara harcanması ekonomik olarak benzer ödeneklerin silahlanmaya harcanmasından daha üretici olsa bile uzmanlaşmış silah sanayinin sivil programa dönüştürülmesinin büyük bir risk olduğunu, büyük maliyetle uzun yıllar ve ek olarak araştırma ve geliştirme gerektirdiği savını ileri sürüyorlar. Böylesi projelerde sadece yüksek başarısızlık oranı değil, aynı zamanda işsizliğin, nüfusun daha geniş kesimlerinin toplumsal yoksullaşması olasılığının da büyük olduğu iddia ediliyor. Bize, silah sanayinde kullanılan teknolojilerin son derece özel olduğu, bunun için bu dalda kullanılan alet ve kalifiye emeğin askersel üretim dışında herhangi bir üretimde kullanılmayacağı söyleniyor. Dahası, konunun ekonomik yanının da dikkate alınması gerektiği belirtiliyor: Sivil sanayinin üretim ve öteki olanakları kapasite-

terinin altında çalışmaktadır. Bu, aşırı üretimin bir göstergesidir. Eğer askersel sanayi sivil sanayiye dönüştürülürse, pazarlara tüketim mallarının sunusu artacak, bunun daha da artırılması bunalımın derinleşmesine yol açacaktır.

Silah üreticilerinin uçakları bir yandan işçi sınıfı hareketiyle sendikalar arasında öte yandan işçi sınıfı hareketiyle barış hareketi arasına çomak sokmak umuduyla böylesi masalları yayıyorlar. İşyerinin ve gelirin korunması ve yarına güven sağlanması istemleri, barış ve silahsızlanma hareketinin istemlerine karşı konuluyor.

Ancak yukarıda sıralanan savları deneyim ve öngörüler çürütüyor. Bunlardan dört noktayı belirtelim.

Birincisi, Her iki dünya savaşından sonra da askersel sanayiden sivil sanayiye dönüş oldu. Askerlerin terhis edilmesine, ekonominin yeniden sivil sanayiye yöneltilmesi eşlik etti ve hiçbir ciddi ekonomik sorun ya da önemli bir zorluk görülmedi. Kuşkusuz, üretim araçlarının kamu mülkiyetine ve tüm ekonominin ulusal çapta planlanmasına dayanan bir toplumsal sistemde böyle bir dönüşümün uygulanması özel mülkiyetin ve rekabetin egemen olduğu bir toplumda olduğundan daha kolaydır. Ne var ki, İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra bu dönüşüm ekonomiye devletin destek vermesiyle sadece SSCB'nde değil ABD'de de süratli oldu. Bugün uluslararası durumun ve değişik ülkelerde ekonomik büyümenin iç mekanizmalarının iki dünya savaşından hemen sonraki dönemlerde çok farklı olduğunu söylemeye gerek yok. Pek çok şey değişti ve daha karmaşık bir hal aldı. Askersel sanayiden sivil geçiş için hazırlık yapılırken ve çok iyi düşünülmüş, enerjik bir yapısal devlet politikası çerçevesi içinde uygulanırken, bu değişiklikler de hesaba katılmalıdır. Ama kapitalist ülkelerde bu dönüşümü gerçekleştirmek olanaklıdır.

İkincisi, savaş sonrası dönemdeki seferberliğin son bulması ve yeniden yapılanma ile karşılaştırıldığında, bugünkü koşullarda silahsızlanma «bir gecelik» proje değildir, uzun bir zaman gerektirmektedir. Dünyada güçler yeralımı, yeni olağanüstü büyük boyutlar alan silahlanma yarışı önlenebilirse, eğer nükleer ve konvansiyonel silahlanma yavaşlatılabilirse ve silahsızlanma yönünde ilk adımlar atılırsa, bu, barış güçlerinin bir kazanımı olacaktır. Durumu gerçekçi bir biçimde değerlendiren her kişi açıkça görecektir ki, silahsızlanma durumunda ülkelerin askersel üretim taleplerinin birde n sifıra düşeceğini ve silahlı kuvvetlerdeki tüm hizmetlerin ve sivillerin hemen işsiz kalacağını sanmak yanlıştır. Eğer böyle olsaydı ekonomik sorunlar ortaya çıkardı (ve bugünkü durumda bunlar oldukça fazladır). Ancak sorun başka türlü konuyor: Askersel harcamaların her yıl kısılması, örneğin her yıl yüzde 2–5 oranında düşürülmesi öneriliyor. Kuşkusuz, bu hızda işini bırakanlar için sivil ekonomide iş yaratılması ve silah sanayindeki ilgili üretim kaynaklarının sivil sanayiye

transferi çok az bir sıkıntı ile gerçekleştirebilir. Burjuva propagandası, «dinamik işletmeciliğin» esnekliği ve bunun hemen yeni durumlara kendini uydurabilmesini kapitalizmin avantajı sayıp övgüler düzenler, şimdi birdenbire alçak gönüllü dönüşüm programlarını aşılmaz engeller olarak görüyorlar.

Üçüncüsü, silah sanayinin teknolojik yapısı ve çalışanların hüneri sivil üretime dönüş için bir engel değildir. Silah fabrikalarının çoğu kapitalistlerin bir kısmını tüketim mallarının üretiminde kullanıyorlar. Silahlı kuvvetler için planlanan birçok mal sivil amaçlarla da pazarlanabilir. Silahlı kuvvetler için üretilen araçların çoğunun benzeri sivil sanayide de vardır, (örneğin, kamyon, tıp araçları, iletişim araçları) silahsızlanma olduğunda bunlar klasik ulaşım, hastahaneler ve daha iyi sivil bir iletişimde kullanılabilir. Kuşkusuz, tank, savaş gemisi ve askersel uçak gibi malların sivil amaçlarla kullanımı zor olacaktır. Ancak elektronik araçlar, motorlar, vericiler, çelik hafif alaşımlar, plastik uçak parçaları üreten fabrikaların sivil üretime dönmede özel bir sorunları olmayacaktır. Karmaşık ve ince silahlardaki rolü artan elektronik kontrol sistemlerinin temel parçaları, bunların askersel olmayan bilgisayar ve kontrol sistemlerindeki eşlerinden hiç farklı değildir. Bu nedenle silahlı kuvvetler için elektronik araçlar üreten fabrikaların çoğu hem askersel hem sivil mallar üretmektedirler.

Silah sanayiinde çalışanların eğitim ve hüneri, bunlar arasında bilim adamlarının oranı ortalamanın üzerindedir. Bu durum dönüşüm için engel oluşturmamaktadır, tem tersine, buna yardım etmektedir. İlke olarak, yüksek eğitim düzeyine sahip olan personel bu sanayinin hızla ve esnek bir şekilde yeni görevleri yapmak için kendini yeniden yapılandırmasına yardımcı olmaktadır. Dahası, kapsamlı ekonomik ve teknolojik sorunlar üzerinde ulusal bölgesel ve evrensel boyutlarda çalışmak ek olarak geniş bir bilimsel ve teknolojik potansiyeli gerektirecektir ki, bu da askersel araştırma ve silah üretimindeki bilim adamlarının ve mühendislerin serbest kalmalarıyla sağlanabilir.

Dördüncüsü, dönüşüm sürecinde üretilen sivil mallar için pazar olacağı savını, dayandıracak bir nokta yoktur. Bu, ancak eğer silahsızlanmaya giden devlet sanayiye yeni yatırımlarda bulunmadan silah üretimini sıfıra indirecek olursa böyle olacaktır. Bu durumda kapitalist ekonomiyeye özgü çelişki, üretimle pazar arasındaki çelişki derinleşecektir ve pazarlama sorunu keskinleşecektir. Bu tür iddiaları ortaya atanlar, olmayan tehditler yalanını kullanarak, silahsızlanma fikrini gözden düşürmeye çalışıyorlar. Gerçekte, silahsızlanma pazar talebindeki düşüşü önleyecek ve silahlanma için yapılan devlet yatırımlarının yerini yararlı sivil malların üretiminin alacağı bir biçimde yürütülebilir ve böyle yürütülmelidir.

Kapitalist ülkeler bir yığın ivedi çözüm bekleyen ekonomik ve sosyal

sorunla karşı karşıyadır. Bu sorunların geniş boyutlu programlar yardımıyla toplum tarafından ve bugünkü koşullarda en başta devlet tarafından çözülmese bile kolaylaştırılması olanaklıdır. Doğada yapılan hasarın giderilmesi için ve hasara uğratılmasını önlemek için, ulaşım sorununun çözülmesi için (özellikle kentlerde), hastalık teşhisi ve tedavisi için devlet büyük miktarlarda para ayırmak zorundadır. Ancak bu amaçlar için ayrılan devlet ödenekleri, askersel bütçeyi artırmak için kısıldı. Birçok sanayinin sadece ek maddi kaynaklara değil, aynı zamanda en ileri teknolojilerin (bunlar silah üretimi olanakları açısından büyük ilgi uyandırıyor) devlet kontrolüyle geliştirilmesine ihtiyacı var. Bu teknolojilerin uygulanabileceği alanın genişletilmesi için üretici güç olan insanların yaratıcı yeteneklerinin daha aktif bir biçimde geliştirilmesi gerekir.

Eğer devlet askeri bir uçak ve tank üretimi için yatırım yerine yeni ulaşım sistemleri için yatırım yapsa, ya da kanserin erken teşhisi için araştırma programlarına ödenek ayırsa, bu, ne teknolojik ne de ekonomik sorunların doğmasına yol açar. Ekonomik dengede üretilen ek sivil mallar, ödeneklerin askersel programlardan sivil programlara kaydırılması sonucu devletin bu ürünlere artan talebini karşılayacaktır. Kaynakların bu türlü yeniden dağıtımı iş olanaklarını artıracaktır, çünkü daha önce de belirttiğimiz gibi, askersel olmayan alanlara yatırımlar, aynı miktarda paranın silah üretimine yatırılmasından daha çok iş olanağı yaratacaktır. Sonuçta, tüketim mallarının üretiminde bir canlanma olacaktır. Bunun sonucunda, devlet fonlarının silahlanma alanından sivil sanayiye aktarılması, halkın ihtiyacı olan mal arzını artıracak ve işsizlik sorununun keskinliğini azaltacaktır.

Teknolojik ve ekonomik zorluklar silah sanayinin dönüştürülmesi ya da bunun için hazırlıkta hiçbir şey yapılmaması için bir neden değildir. Silahlanmanın durdurulması ve silahsızlanmaya geçilmesi istemlerine karşı olumsuz tavrın gerçek nedenlerinden dikkatleri uzaklaştırmak için, bu önlemleri etkisiz hale getirenleri gizlemek için böylesi zorluklardan söz ediliyor. Bunu yapanlar kimlerdir?

Bunlar arasında en başta askersel sanayi tekelleri gelmektedir. Yüksek teknoloji silah sistemlerini geliştirerek, üreterek ve piyasaya sunarak tüm öteki sanayilerdeki ortalama kârlardan, hatta «normal» tekeli kâr haddinden çok daha fazla kâr elde ediyorlar. Bu onların askersel siparişlerdeki ve bu siparişlerin giderek artmasındaki çıkarlarını açıklıyor. Bu tekeller, daha fazla sipariş vermesi için devlet aygıtına baskı yapabilen, çok etkili büyük sermaye grubudur. Dahası, silah üreticileri kendi kâr dürtülerini, ülkenin güvenliği için kaygı duyuyormuş gibi gösteriyorlar.

Silah üretimi sadece özel ve devlet işletmelerince değil, aynı zamanda devlet ve özel sektörün birlikte girişimiyle yapılıyor. Devlet ve özel sek-

törün ortaklığı kapitalist güçlerin yeni bir savaş hazırlıklarının tekeli devlet özünü açık bir biçimde gösteriyor.

Burada, askersel alanda hükümet kararlarının alınması ve uygulanmasıyla sıkı bağı olan devlet aygıtının üst düzeydeki kesimi (savaş bakanlığı, genel kurmaylık, lojistik bölümü vb.) ana rolü oynuyor. Askersel sanayi tekellerinin çıkarlarıyla devlet politikasının ve askersel stratejinin birleşmesi işte bu kesimin aracılığıyla oluyor. Silah üreticileri lobisi, bunların devlet aygıtı ile birliği, teknolojik bağlar ve daha birçok şey sıkı bir *askersel-sanayi kompleksi* ağı oluşturuyor. 1961 yılında, Beyaz Saray'da görev süresinin biteceği sıralarda ABD Başkanı Dwight Eisenhower bu kompleksin etkisinin artması tehlikesine karşı uyarıda bulunmuştu. O zamandan buyana ABD'de, Fransa'da ve FAC'de bu kompleksin gücü korkunç bir biçimde arttı.

Sermaye bulma sorununun çözme ve ekonomik bunalımdan çıkış yolu bulma umuduyla uluslararası alanda yayılmayı hızlandırmaya ağırlık veren güçler de silahlanmanın artırılmasında yarar görmüyor. Bu sürecin, özellikle İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra tekeller tarafından aktif bir biçimde desteklenen bu sürecin ana göstergesi, üretim ve değişimin artan ölçüde uluslararasılaşmasıdır. Kapitalizmin konumlarını güçlendirme olanakları ve dünya ekonomisinin yeni yeni alanlarına dalma olanakları giderek azaldı. Üçüncü Dünya ülkelerinin borçları öyle boyutlara vardı ki, bu, tekelleri, sözkonusu ülkelerdeki işletmeleri yatırım için, kârlı işletmeler değil, büyük riskli işletmeler saymaya zorluyor. Bu gruptaki öteki devletler uluslararası tekellerin çıkarlarına değil, kendi çıkarlarına uygun, daha bağımsız bir ekonomik ve ticaret politikası izlemeye başladılar. Sosyalist devletlerin varlığı ve etkili politikaları da emperyalizmin yayılmasını kararlı bir biçimde önüyor.

Manevra olanaklarının son derece daraldığı bir durumda tekeli sermaye, emperyalist devletlerin hükümetleriyle bağlaşıklık içinde kendi sömürdüğü ekonomik bölgeleri kısıncı içine alma çabalarında artan ölçüde saldırganlaşıyor. Emperyalistler arasındaki rekabet çelişkilerini keskinleştiriyor, gelişmekte olan ülkeleri askersel çıkartma ile tehdit ediyor ve sosyalist ülkelerle ilişkilerde giderek daha tehlikeli bir hal alan çatışma politikası izliyor. «Özgür Batının yaşamsal amaçlarına» ulaşmak için, yani her şeyden önce en büyük uluslararası tekellere tüm dünyada sınırsız hareket özgürlüğü sağlamak için egemen emperyalist çevreler politik tehdit, gerginlikleri tırmandırma ve doğrudan askeri müdahalelerde bulunma aracı olarak büyük bir askersel potansiyel yaratmaya çalışıyorlar.

Sermaye merkezlerinin askersel sanayi kompleksiyle dünyaya dizginlenemez bir biçimde yayılmaya çalışan tekeli sermaye çevrelerinin sıkı işbirliği, silahlanma yarışının temel itici gücüdür. İşte bağlaşıklık savaş tehlikesini doğuruyor, sınırsızlanmaya ve silah sanayinin sivil sanayiye dönüş-

türülmesine karşı çıkıyor. Silah sanayinin sivil sanayiye dönüştürülmesini kendi konumları için bir tehlike olarak görüyor.

ABD'de ve önde gelen Batı Avrupa ülkelerinde silah sanayinin sivil malların üretimine dönüştürülmesi istemi, barış ve silahsızlanma için geniş halk hareketi ile emekçi halkın ekonomik, sosyal ve politik haklarını savunan örgütler olarak sendikalar arasında belirleyici bir halka işleri görüyor. Dönüşüm sloganı, fabrikatörlerin öne sürdükleri iddialara, yani ya silahlanmada indirim yapılması ya da işsizliğin azaltılması ve yaşam düzeyinin yükseltilmesi arasında seçim yapılması gerektiği iddialara karşı koyuyor. Barış hareketi ve sendikal hareket silahlanmanın sınırlandırılmasının istihdamda artış ve yaşam düzeyinin yükseltilmesiyle birlikte yürütülmesi konusunda ısrar ediyor. Aşamalı bir silahsızlanmanın ve silahlanma olanaklarının tüketim mallarının üretimine dönüştürülmesinin yeni iş olanakları yaratabileceğini ve insanlığa daha fazla mal ve hizmet verebileceğini halka anlatmak, işçi sınıfı hareketiyle barış hareketinin öteki kolları arasındaki birliğin temellerini güçlendirmek demektir. Erkin, tekelci burjuvazinin ve kapitalist devletin temsilcilerinin elinde toplandığı koşullarda bu birliğin genişletilmesi ve güçlendirilmesi, barış, iş ve sosyal kazanımların korunması savaşımının başarısı için zorunlu önkoşuldur.

Sendika militanları ve barış savaşçıları, 1 Eylül 1985'te, bu Barış için Sendikal Eylem Günün'de silahlanma yarışının son bulması, silahsızlanma ve iş, toplumsal çözülmeye son verilmesi istemlerini ileri sürdükleri çeşitli eylemlerde «Öldürücü silahlar yerine yaşamsal tüketim malları» sloganının yükselttiler. Sendikaların bu ve öteki eylemleri (son aylarda bu eylemlere yüzbinlerce emekçi katıldı) sosyal haklara saldırı ile silahlanma arasındaki doğrudan bağını, silahlanma yerine tüketim malları üretimine gereksinimin ve sendikaların ve savaş karşıtı hareketlerin dayanışmasının ve birlikte savaşımının büyük yararlarının daha iyi anlaşılmasını sağladı.

Alman Komünist Partisi de bu ruhta hareket ediyor. AKP'nin bu konudaki tutumu 1978 yılı Ekim ayında yapılan Mannheim Kongresinde onaylanan programında belirtildi. Program'da şöyle deniyor: «AKP, askersel harcamaların azaltılması, özellikle orta Avrupa'da silahlı kuvvetlerde ve silah sayısında indirim yapılması için somut adımların atılmasını istemektedir. Bunlar genel ve tam bir silahsızlanma yolunda atılacak önemli adımlar olacaktır. Aynı zamanda bu, silah sanayinin sivil malların emek yoğun üretimine amaçlı bir biçimde dönüştürülmesi için elverişli koşulların yaratılmasının yolu olabilir, iş yerleri sağlanmasına yardımcı olabilir». (1)

(1) Protokoll des Mannheimer Parteitags der Deutschen Kommunistischen Partei, 20.-22. Oktober 1978, Rosengarten-Mannheim, s. 243.

«Yıldızlar savaşı» tehlikesinin bilincinde olmak

Herşeyi yok edecek bir dünya savaşının önlenmesi sorunu günümüzde özel bir keskinlik kazandı. ABD gerici çevrelerinin halklara dayattıkları yeni silahlanma yarışı türü ve uzayın militaristleştirilmesi çizgisi, artık oradan dönüşün olanaksız olduğu termo-nükleer çatışmanın uçurumuna kayma tehlikesini görülmemiş bir biçimde hızlandırdı. Uluslararası ilişkilerindeki bugünkü dönüm noktasında uygarlığın ve gezegenimizde yaşamın korunması söz konusudur. Bu bakımdan insanlık varolma ile yokolma tehlikesi arasında tercih yapma durumuna gelmiştir.

Değişik ülkelerin barışsever kamuoyu, oluşan durumu nasıl değerlendiriyor? Barış hareketlerinin rolünü, bunların insanın temel hakkı, yaşama hakkının sağlanmasında katkılarını gözönünde bulunduruyorlar mı? Dergimiz bu soruları Avusturya Barış Konseyi Başkanı Otto Kreilishheim'a, BHC Barış Komitesi Yönetim Kurulu üyesi Petir Şopov'a Uluslararası Barış Sorunlarını Araştırma Birliği Genel Sekreteri Prof. Chadwick Alger'e ve SPD'li parlamenter «Uluslararası Güvenlik ve Silahsızlanma Girişimi» örgütü temsilcisi Gert Weisskirchen'e (FAC) yöneltti. Alınan yanıtları kimi kısaltmalarla yayınlıyoruz.

• *Barışın korunması ve güçlendirilmesine yönelik en büyük tehlike nedir?*

Kreilishheim. Kanıma göre, insanlık ardından ilkesel yepyeni, denetlenemeyecek, hatta teorik bakımdan önceden tahmin edilmesi güç olan ve belki de, genellikle dönüşü olmayan süreçlerin başlayacağı sınıra gelmiştir. Bu, ABD yönetiminin silahlanma yarışını uzaya yayma kararlarıyla bağlıdır. Bilindiği gibi, Pentagon, uzayı askersel amaçlar için daha 60'lı yıllarda kullanmaya başladı. Ancak son döneme kadar yardımcı işler, atış rampalarının işlevlerini hızla genişletmekte olsalar bile, en başta haberleşme, istihbarat, seyrüsefer, kumandanlık ve yönetim uyduları söz konusuydu. Birleşik Amerika'nın yeryuvarlığının etrafından vurucu uzay sistemleri kurma niyetleri, tehlikeli durumu hızla daha da ağırlaştırıyor. R. Reagan'ın Mart 1983'te ileri sürdüğü böylesi bir programa resmen «Stratejik Savunma Girişimi» (SSG) adı verildi. Ama eğer dikkatleri onun propagandacılarının iki yüzlü manevralarına çevirirsek, o zaman bu programın savunma değil, saldırı, savaşları önleme değil, savaş kundakçısı bir program olduğu temel gerçeği çok iyi ortaya çıkacaktır. ABD'nin militarist çevreleri, Sovyetler Birliği karşısında en yeni askersel-teknik kazanımlar temelinde belirleyici bir askersel üstünlük elde etmeye ve eylemlerinin tüm dünyada cezasız kalmasını sağlamaya çalışıyorlar.

Devletler arasında oluşan güç dengesini «Yıldızlar savaşı» planları yar-

dımıyla bozma yeltenişlerinin durumu gerçekçi bir biçimde değerlendirilen herkes için yalnızca silahlanma yarışını kamçılayacağı ve dünya çatışması tehlikesini önemli ölçüde artıracığı açıktır. Silah kontrolü, gerginliği azaltma perspektifleri, iki büyük devlet arasında diyalogun geliştirilmesi ve tüm dünyada durumun iyileştirilmesi, SSG'nin ilk kurbanları olacaktır. Birçok ülkede ve bölgede askersel-politik ve sosyal-ekonomik istikrarsızlık hızlanacak, uluslararası ilişkilerde bunalımlı bir durum ortaya çıkacaktır.

Alger. «Yıldızlar savaşı» programını öneren Reagan yönetimi, sözde böyle bir planı gerçekleştirerek ABD'nin güvenli bir biçimde korunacağı yollu tehlikeli bir hayalden hareket ediyor. Kanımca bu, silahlanma yarışının tırmandırılması yolunda yeni ve son derece tehlikeli bir adımdır. Yakında «Yıldızlar savaşı-2» ve ya bu cinsten yeni projeler ortaya çıkabilir. Böyle bir gelişmeyi durdurmak ve buna son vermek gerek.

Weisskirchen. «Yıldızlar savaşı» planları, askersel yolla dünya egemenliği kurma yönünde akılsızca bir girişimden başka birşey değildir. Bu, başarısız kalacaktır, çünkü politik sorunları tekniğin yardımıyla çözme niyetlerine dayanıyor. Oysa, bu sorunlar yalnızca politik yöntemlerle çözülebilir. Reagan yönetiminin ve FAC hükümet partilerinden belli çevrelerin izledikleri yanlış çizginin kökü burada yatıyor.

Birçok uzmanın haklı olarak belirttiği gibi, «Stratejik Savunma Girişimi» güvenliği sağlamadığı için teknik bakımdan da anlamsızdır. Bundan başka, onun gerçekleşmesi çok büyük harcamalar gerektiriyor ki, ABD'nin ve dolayısıyla diğer birçok ülkenin askersel harcamalarını hızla artıracaktır. Sosyal açıdan bu, büyük sorumsuzluk demektir. Kanıma göre, gökyüzünü cehenneme çevirmeye gerek yok, tersine yeryüzündeki sorunlarla uğraşmak, bu arada en nihayet açlığa ve yoksulluğa son vermek gerek. Neki, eğer yığınsal kırım silahları için eşî görülmemiş harcamalar yapılmaya devam edilirse, bu sorunların üstesinden gelmek olanaksızdır.

Şopov. Olaylar gösteriyor ki, nükleer çatışma tehlikesini keskinleştiren silahlanma yarışının itici gücü vardır. Bu, da başta ABD olmak üzere, dünya emperyalizmidir. Onun politik gerçekleri hesaba katmak istememesi, barışa giden yolda en büyük engeldir ve böyle de kalmaya devam ediyor.

Ne yazık ki, ABD Sovyetler Birliği'nin ve diğer sosyalist ülkelerin barış önerilerini hâlâ kabul etmemiştir. Washington, bu arada Bulgaristan'ın Balkanlar'ın nükleer silahlardan arındırılmış barış bölgesine dönüştürülmesi önerisine de değişik gerekçelerle karşı çıkıyor. Dahası, onun buyrukları ve NATO'nun yardımıyla bölge yoğun olarak silahlandırılıyor. Yeni Amerikan nükleer ilk darbe silahlarının Batı Avrupa'ya yerleştirilmesi sürüyor. ABD'nin stratejik nükleer saldırı potansiyelinin artırılması çalışmaları sürdürülüyor. NATO'da, yıkım gücü bakımından atom silahlarına yakın

olan en yeni konvansiyonel silahlar üretme programı gerçekleştiriliyor. Yeni tür kimyasal silahlar üretiliyor.

Bununla bağlı olarak, sanıyorum ki, bugün artık bloklar değil, gezegenimiz ölçüsünde düşünme, dolayısıyla yalnız kendi düzenini, kendi ülkesini ve bağlaşıklarını değil, tüm uygarlığı savunma zamanı gelmiştir. Sosyalist ülkeler tam da böyle hareket ediyorlar.

• *Gelişmeleri barışın yararına çevirmenin gerçek olanağına olan güven neye dayanıyor? Bunun sağlanabilmesi için neye gereksinim vardır?*

Alger. Yüzyıllar boyunca kutsallaştırılan geleneksel askeri mantık, silahların sözde güvenliği sağladığı görüşüne dayanıyor. Ancak, çağdaş silahların yıkım gücünün çok hızlı bir biçimde artmasıyla silah yığınlarının çoğalması güvenliği artırmıyor, tersine yaklaşan çatışma karşısında insanlarda giderek artan korkuya neden oluyor. Bundan ötürü, şimdi, militarist düşünce mantığının üstesinden gelmek, devletler ve insanlar arasındaki karşılıklı ilişkileri düzenlemek için çabaları eskisine oranla çok daha yoğunlaştırmak gerek. Birlikte yaşamayı ve birbirini anlamayı öğrenmek, diyalogu sürdürmek ve işbirliğini geliştirmek, silahların, eğer bunlar tümenden ortadan kaldırılmazsa, sınırlandırılmasını sağlamak, işte tek çıkış yolu budur. Yalnızca değişik türden silahların (nükleer, kimyasal, bakteriyolojik vb.) yığılması, depolanması bile artık insanlar için, çevre için yokediciler sonuçlar verebilir. Bu, açıkça görülüyor. Ve ne kadar çok silah üretilirse, güvenliğin o derece daha da azalacağı bilincine varanların sayısı artıyor. «Karşılıklı güven» ve «güvenlik» kavramları, hem ticaretin gelişmesini, hem evrensel (global) sorunların çözümüne ortak katılımı vb. kapsıyorlar. Sağlam bir güvenlik, silahların artırılmasıyla değil, ortaklaşa, barış koşullarında çok daha kısa bir sürede ve az bir harcamayla sağlanabilir.

Kreilischeim. İnanıyorum ki, barışsever güçler, biz bunların kapsamında sosyalist devletleri, bağlantısız ve tarafsız ülkeleri, tüm anakaralardaki *yığınsal barış hareketlerini koyuyoruz, askeri tehlikeninin yolunu kesecek* durumdadır. Bunların ortak eylemleri zamanında nötron bombası yanlılarını geri adım atmak zorunda bıraktı. Bugün de «Yıldızlar savaşı»nın korkunç planlarını açığa çıkarmak ve bunların gerçekleştirilmesini önlemek için her olanağı kullanmak gerek. Kanıma göre, silahlanma yarışının uygarlığı yokolmaya sürüklediğini ve her insanın sesinin bundan kurtulma savaşımında değerli olduğunu ısrarla, inandırıcı ve kolay anlaşılır bir biçimde göstermek, barış savaşçılarının görevidir.

Barış sorunlarını inceleyen bilim adamlarının rolünü özel olarak belirtmek istiyorum. Biz, bilimin hâlâ zaman zaman olduğu gibi, özel soyut, nesnel araştırmalara kapanmadan, pratiğe hergün olumlu bir etki yapması için bunların savaş karşıtı hareketlerle işbirliğini güçlendirmeye çalışıyoruz. Bilim adamları toplumun geniş katmanlarının, değişik sos-

yal düzenlere sahip devletlerin barış içinde yanyana yaşamalarından başka bir alternatifleri olmadığını somut olgularla aydınlatılmasına yardım ediyorlar.

Weisskirchen. Uzayın militaristleştirilmesi sorununda iki temel öge söz-konusudur: Varolan silahlar ve yeni askersel sistemlerin hazırlanmasında bilimsel araştırmalar. Bugün artık uydusavar silahları üretilmektedir. Bu, büyük bir endişeye neden olan bir faktördür. Bunun yaygınlaştırılması sürecinin durdurulması son derece zorunludur. İkinci olguya gelince, burada kanıma göre, denetimin laboraturolara da yayılabilecek olan anlaşma ve olanaklarının sağlanması, amaca uygun olacaktır. Tersı durumlarda, taraflardan birinin gizlice yeni silahlar ürettiğı kuşkusı korunacak, ki bu da güvensizliğin ortadan kaldırılması yolunu tıkamış olacaktır.

Kesinlikle inanıyorum ki, Sovyetler Birliğı silahlanma yarışının sınırlan-dırılması ve ortadan kaldırılması gibi en önemli bir sürece katkıda bulunabilir ve bulunmaya da hazırdır. Dahası var, SSCB artık belirtilen doğ-rultuda eylem yürütüyor. Batılı ülkeler, SSCB'nin aktifliğine yapıcı bir yanıt vermelidirler. Biz, sosyal-demokratlar, olayların bu yöndeki geliş-mesine her bakımdan yardımcı olacağız.

Somut girişimler temelinde yapılacak bir işbirliğı, kendi açısından gü-venliğin güçlenmesinin önkoşulunu oluşturuyor. İşbirliğı yapmayı sağla-mak kolay değil, bu yolda güçlükler ve çelişkiler de var, sosyal-demokrat-larla komünistler arasında tartışmalar da olacak. Ama en önemlisi şü-dur: Biz sosyal-demokratlar ve komünistler açısından Avrupa'da ve tüm dünyada kalıcı, istikrarlı bir barışın sağlanması kilit görev olduğı için, işbirliğı de güvenliğin ve yumuşamanın karşılıklı çıkarlarının ortak giri-şimleri temelına dayanmalıdır.

Şopov. «Yıldızlar savaşı» planları, dünya üzerine sarkan yeni ölümcül tehlikenin hissedilmesi, Bulgaristan'da büyük kaygı yarattı. Ancak bu, korku ve çaresizlik, iradeyi demoralize eden bir dehşet havası yaratma-mıştır. Birincisi, Varşova Antlaşması Örgütü'nün saldırgana gerekli yanıtı vermek için tüm olanaklara sahip olduğuna güvenimiz kesindir. İkinci-si, Bulgaristan'da ve öteki sosyalist ülkelerde herhangi bir soruna ve tehdide bakmaksızın insan toplumunun yaşam felsefesine ve ardıcıl iler-lemesine dayanan tarihsel iyimserlik gereken ölçüde gelişmiştir. Barışa yönelik tehlikelerin çok olmasına karşın yeni bir dünya savaşına yer veril-mediğ son 40 yıllık dönem bunu kanıtlıyor.

Komünistler ve bağlaşıkları güçlüklerden korkmayan ve sağduyunun üstün geleceğine inanan insanlar ve psikolojik bakımdan dayanıklı insanlardır. «Yıldızlar savaşı» olayında olduğı gibi, tehdit bizi yalnızca mobilize ediyor, tüm insanlığın barışçı, mutlu geleceğini savunmada ey-lemelerimizi aktifleştirmeye zorluyor.

Tarihin bugünkü sorumlu döneminde tüm barış güçlerinin birliğini sağlamak, emperyalizmin gerici çevrelerinin bunları bölme, zayıflatma çabalarına kesin karşı koymak, son derece önemlidir. Kapitalist ve sosyalist ülkelerdeki barış hareketlerini karşı karşıya getirme, Batı'daki savaş karşıtı güçleri sosyalizme karşı «haçlı seferine» çekme, bunları devletten «bağımsız» ve «bağımlı» diye niteleme, aralarındaki işbirliğini engelleme girişimleri özel bir tehlike oluşturuyor. Hangi belgelerle üstü örtülürse örtülsün, bu tür yıkıcı eylemler nükleer savaş tehlikesine karşı toplumsal karşı koyuşu zayıflatıyor.

Kanıma göre, ilkesel olarak askersel tehlikeye karşı koymada insanların zihinlerini kazanma savaşıyla başlamak gerek. Ve en doğrusu gelişmekte olan kuşakları daha çocuk yaşta düşmanlık, saldırganlık, azgın bir rekabet ortamında, «güçlü her zaman haklıdır» ilkesine göre değil, barış, karşılıklı güven ve anlayış ruhunda eğitmektir. Bu anlaşılır bir şeydir, çünkü insan yeniden eğitilmesi onun dünya görüşünün sağlam temeller atarak oluşturulmasından çok daha zordur.

Öteki sosyalist devletlerde olduğu gibi, Bulgaristan'da da, insanların barışseverlik ülkeleri ruhunda eğitimi için, henüz en mükemmel biçimine ulaşmamış olmasına karşın, çok şey yapılıyor. Geçmişin anıları insanların kafasında hâlâ korunuyor, çünkü Bulgaristan topraklarında savaşların topsesleri kesileli henüz çok olmadı. Ama biz, bu doğrultuda çalışıyoruz. Örneğin, geçen yaz Sofya'da yapılan «Barış bayrağı» adlı Uluslararası Çocuk Asamblesi, dikkate değer bir olaydı. O, hiç te kolay olmayan genç kuşağın eğitimi sorunlarının çözümüne çok büyük pratik katkılarda bulundu.

• *Ülkeniz barışsever kamuoyunun, askersel tehlikenin ortadan kaldırılması davasına katkısı nedir?*

Şopov. Bulgaristan barışsever kamuoyu, genel güvenliğin güçlendirilmesinin en önemli sorunlarında SSCB ile ABD arasındaki doğrudan görüşmelere büyük önem veriyor. Biz, sosyalist topluluğun barışçı girişimlerini aktif destekliyor, antisosyalist yalan ve uydurmaları açığa vuruyoruz. Yiğınlarla çalışmalarımızda, sosyalist sistemde savaşın propaganda edilmesinin yasalarla yasaklanmış olması, toplumda silah üretiminde çıkarı olan güçlerin bulunmaması gibi önceliklere dayanıyoruz. Bulgaristan halkı, barışçı yaşamın garantisini, kapitalist ülkelerle askersel çatışmasında değil, bunun yerine, eşitlik ve eşit güvenlik, karşılıklı güven ve anlayış ilkeleri temelinde, barış rekabeti ile işbirliğinin karşılıklı diyalektik bağımlılık ilkesinde görüyor. Buradaki ana amaç şudur: Devletleri maddi ve manevi zenginlikleri harcamaya mahkûm eden «nükleer kış» ya da «uzay kışı» hazırlılıklarına hayır, barışın ortaklaşa güçlendirilmesi ve onun çok sayıda en önemli sorunlarının ortaklaşa çözümüne evet demek.

Biz Bulgaristan'da, Batı'da çalışmaları uluslararası gerginliğin azal-

masına, yeryüzünde ve uzayda silahlanma yarışına son verilmesine, asker- sel tehlikenin ortadan kaldırılmasına doğru yeniden yönlendirilecek sağ- duyulu, gerçekçi güçlerin eninde sonunda üstün geleceğine inanıyoruz. Ama bize göre, yumuşama ve yapıcı diyalogun canlandırılması süreci, bundan on yıl önce elde edilene basit bir dönüş anlamında olmamalıdır. Biz daha çok şeyler elde etmeye çalışıyoruz. Bizim için yumuşama sonul amaç değildir, o yalnızca zorunlu, ama geçici bir aşama, silahlarla çevrili barış döneminden sağlıklı ve geniş kapsamlı bir uluslararası güvenlik sistemine geçiş aşamasıdır.

Kreilisheim. Avusturya'da ve diğer birçok Batı Avrupa ülkesinde, ön- celeri barış savaşının dışında kalan güçler, son zamanlarda aktif bir bi- çimde ortaya çıkmaya başladılar. «Yıldızlar savaşı» perspektifi, bir yan- dan korku yaratmış, öte yandan ayrı ayrı kişileri, politik ve toplumsal grupları, örgütleri, partileri uzaydan gelen tehlikeye nasıl karşı konula- bilir, yeryüzünde yaşam nasıl korunabilir sorunları üzerinde ciddi bir bi- çimde düşünmeye zorlamıştır.

Avrupa'da başgösterecek her tür çatışma, felaket olabilir. Bunun tüm Avrupa devletleri ve bu arada ABD ve Kanada tarafından kabul edil- mesi, yumuşama sürecinin gelişmesine yardım edebilir. Yumuşama döne- mi, barış içinde yanyana yaşamının ekonomik, kültürel, bilimsel ve diğer alanlardaki işbirliğinin karşılıklı yararlı olduğunu kanıtladı.

NATO'nun «ek nükleer silahlanma» yönündeki adımları, kuşkusuz, ça- tışmaya doğru atılmış adım olacaktır. «Yıldızlar savaşı» planları ise du- rumu daha gerginleştirecektir. Yumuşamaya dönüşten başka güvenliği sağlayacak başka bir yol yoktur.

Hükümetimizin nükleer tehlikeye karşı savaşım sorunlarındaki pasif- liği, Avusturya barış hareketinin tepkisine yol açıyor. Avusturya'nın küçük bağımsız bir ülke olduğu, onun dünya politikasındaki durumu hiçbir şe- kilde etkileyemeyeceği iddialarını görevli kişilerden çok işittim. Bununla birlikte, Avusturya barış hareketi, sözde nükleer çatışma ya da «Yıldızlar savaşı» alevlerinin bağımsız Avusturya sınırlarını aşamayacağı hayalleriy- le yaşanmayacağı görüşündedir. Bundan ötürü, istediğimize odur ki, hükümetimiz de Cenevre'de yapılan nükleer ve uzay silahları konusun- daki Sovyet-Amerikan görüşmelerinde olumlu bir sonuç elde edilmesi için çaba harcamalı, SSCB'nin, Varşova Antlaşması Örgütü'nün açıkladığı yapıcı girişimleri desteklemelidir.

Weisskirchen. Benim ülkemde giderek daha çok insanın, iki büyük dev- letin ödünlere ve anlaşmalara gidemeyince daha büyük şaşkınlık duy- dularına kapıldıklarını belirtmek isterim. Şu durum insana bir paradoks- muş gibi geliyor: Silahsızlanma konusunda çok sayıda öneri getirildi, ancak bu doğrultuda somut bir gelişme yok.

Şu açıktır ki, kamuoyu, SSCB ve ABD'nin yerine karşılıklı kabul edilebilir bir anlaşma sağlayamaz. Ama kamuoyu görüşmelerde anlaşmaya varılması yönünde çabaları artırması için kendi hükümetlerine etki yapabilir.

Gerçekten FAC deneyiminin de gösterdiği gibi, kamuoyunun baskısı, hatta güçlü olsa bile, her zaman başarılı olmuyor. Örneğin FAC hükümeti yeni Amerikan roketlerinin yerleştirilmesi sırasında halkın politik iradesini gözönünde bulundurmadi. Ancak ümit ediyoruz ki, «Yıldızlar savaşı» projesi, politik kararlar alan insanları, kamuoyunun da etkisiyle daha sağlam ve gerçekçi açıdan bakmaya zorlayacak ve hepimiz için geleceği kesinlikle yönetilmez duruma getirecek bu adım atılmış olmayacaktır.

Batı Almanya sosyal demokratları «Yıldızlar savaşı»na açık ve kesin «hayır» diyor. Kanıma göre böyle bir tutum, Amerikan Kongre üyelerinden bir kesimi üzerinde etkisini gösterecek, Washington'da savaş ve barışın en önemli sorunlarında kararlar alınması sürecinde olumlu değişikliklerin elde edilmesine yardımcı olacaktır.

Batı Almanya Sosyal Demokrat Partisi, «Perching-2» ve «Cruise» roketlerine karşı verilen savaşım döneminin ardından, dramatikliğinin birkaç yıl önce öngörülemediği çok daha karmaşık ve tehlikeli işlerle karşı karşıya gelmiş olması anlayışından hareket ederek, barış için her süreci destekliyor. Biz, yığınları «Yıldızlar savaşı» planlarına karşı seferber etmek amacıyla FAC ve tüm Avrupa'da barış savaşımına katılan değişik güçler arasında yeniden uyum sağlanması için çalışıyoruz. Tüm savaş ve barış sorunlarında olduğu gibi, bu sorunun da köklü bir çözümü, Doğu ile Batı arasındaki yumuşama politikasında yeni bir evreye geçilmesini, Avrupa Güvenlik ve İşbirliği Konferansına ve Helsinki Sonuç Belgesi'ne götüren çizgiye dönülmesini gerektiriyor.

Alger. Birleşik Amerika'da «Yıldızlar savaşı» planları, bilim adamları kamuoyu ve tüm sağduyu sahibi insanlar da içinde barış savaşçılarının güçlü karşı koyuşu ile karşılanıyor. Kanıma göre, artık çok sayıda insan askersel tekniğin sınırsız geliştirilmesine karşı çıkıyor. Amerikalıların silahlanma yarışının durdurulması yararına tutumları gözle görülür bir biçimde aktifleşmiş, savaş karşıtı hareket güçlenmiştir. Bu hareket son yıllarda ABD'de, önceki dönemlere kıyasla politik yaşamın daha da belirleşen ana bileşeni olmuştur.

Gerçi çoğu kez bizde, dış politika ve uluslararası ilişkilere, bir bakıma, yalnızca seçkin kişilere açık çok özel bir şeymiş gibi bakılıyor. Aynı zamanda sözde yalnızca seçkin kişilerin anlayabildiği «ulusal çıkarlar» denilen görüşler de var. Ama doğal olarak, bize, «ulusal çıkarlar» diye sunulan şeyin, pratikte tüm halk adına konuşan ABD'nin tepedeki politik ve askersel gruplarının çıkarları olduğu ortaya çıkıyor. Bu arada, Bir-

leşik Amerika'da barışsever kamuoyu, uluslararası politikanın gerçekten de basit olmayan sorunlarını kendisi gerekli ölçüde ustalıkla kavrayacak durumdadır, onun savaş tehlikesine karşı savaşıma katılımı, dünyadaki durumu kavraması için iyi bir okul olmuştur.

ABD'de geniş yığınlar, ülkelerinin gerçek çıkarlarının neler olduğunu giderek daha açık görüyorlar. Onlar, diğer ülkelerde nelerin olup bittiğini öğrenme ve politik sorunların çözümüne katılma haklarını giderek daha ısrarlı bir biçimde talep ediyorlar. Bugünkü yönetim, bu talepleri belirli ölçüde göz önünde bulundurmamak zorunda kalıyor.

Birleşik Amerika'da barış hareketi, uluslararası alana çıkan ve etkili bir güce dönüşen diğer ülkelerdeki savaş karşıtı hareketlerden soyutlanmış değildir. Bana göre, bunun evrensel bir güce dönüşmesi için iyi perspektifler vardır. Barış savaşçılarının birbirlerinden öğrenmesi, birbirlerini anlamaya çalışması, beni böyle düşünmeye zorlayan nedenlerden biridir. Ama şu da çok önemlidir. Son yıllarda barış hareketleri, hatta geçmişte beklenen pratik sonuçları vermemiş olsalar bile, protesto yürüyüşleriyle sınırlı kalmayarak, eylem biçim ve yöntemlerini çeşitlendirmişlerdir. Ben, geleceğin askersel üstünlük ve nükleer ya da «Yıldızlar savaşın»da üstünlük elde etme gibi tehlikeli hayallerle gıdalanana silahlanma yarışına değil, barışa ait olacağına kesin inanmak istiyorum.

Teknik devrim: İşçi için tehnit değil nimettir

Son zamanlarda tüm sanayice gelişmiş ülkelerde üretimin yeni baştan düzenlenmesine gidiliyor, çünkü bazı kollar demode oluyor, diğerleri hızlı bir gelişme gösteriyor. Mikroelektronik, otomatizasyonun önünde geniş olanaklar yarattı; şimdi esnek üretim sistemleri, robotlar, az kişiyle ya da hiç insansız çalışan teknolojiler kullanılıyor. Yeni nesil teknik araçlar insana hizmet edebilir, onun monoton, ağır ve zararlı işlerde çalışmasına son verebilir. Ne var ki, kapitalist ülkelerde çağdaş sanayi devrimi işçi sınıfı için daha çok acıklı sonuçlar yaratıyor: İşyeri sayısı hızla düşüyor, emekçilerin haklarına saldırılar artıyor. Geçici ekonomik canlanma dönemlerinde bile azalmayan yığınsal işsizlik emperyalist devletlerde politik savaşımın yönünü önemli ölçüde belirliyor.

Sosyalist toplumda da üretimde köklü teknik değişmeler, gelişmeler oluyor. Bu bağlamda hangi sosyal sorunlar doğuyor ve bunlar nasıl çözülüyor? Aşağıda yayınladığımız yazılar bu sorulara yanıt veriyor.

RASYONELLİĞİN, VERİMLİLİĞİN ARTIRILMASI

Sovyetler Birliği'nde 1984 yılı sonunda aralıksız üretim yapan makineleştirilmiş sistemlerin ve otomatik sistemlerin sayısı 200 binin üstünde (1979'da 160.500) komple makineleştirilmiş ve otomatikleştirilmiş birim, atelye ve üretimlerin sayısı 100 binin üstündeydi (1979'da 83.500). Bir yıl içinde 11.800 uzaktan yönetilen maden levha kesme tezgahı üretime sokuldu, sanayi robotlarıyla donatılı 80'den fazla birim ve atelye, 20 komple otomatik birim, parçaları mekanik olarak işleme birimi üretime açıldı.

Sovyetler Birliği İstatistiklerinden

Sovyetler Birliği'nde uygulanan bilimsel-teknik politikayı ve bunun sosyal sonuçlarını SSCB Bilim ve Teknik Devlet Komitesi başkan yardımcısı Prof. A. F. Kamenev ve SSCB Çalışma ve Sosyal Güvenlik Devlet Komitesi Başkanı Prof. L. E. Kunelski şöyle anlatıyorlar:

• Gelişmiş kapitalist ülkelerde değişmeden süren yığınsal işsizlik ile Ekonomik Yardımlaşma Konseyi üyesi ülkelerdeki tam istihdam arasındaki derin çelişkiyi burjuva basını genellikle sosyalist ülkelerin teknik bakımdan gerikalmış ve emek üretkenliğinin düşük olmasının suni olarak yüksek istihdam yarattığını ileri sürüyor.

L. E. Kunelski. Evet, burjuva propagandası sık sık çok kaba bir biçimde Sovyetler Birliği'nde gizli işsizlik olduğunu ileri sürüyor. Böyle bir iddia, bütünsel bir toplumsal sistem olarak sosyalizme karşı ayrı seçi yapılmadan kullanıldığı için doğru olamaz. Öte yandan sosyalist topluluk üyesi her ülkede yüksek düzeyde, hatta dünyada en gelişmiş teknoloji düzeyinde kollar var, görece gerikalmış kollar da bulunmaktadır. Gerçekleri bilinçli olarak çarpıtma amacı güdenler sadece bu gerikalmış kolları görüyorlar ve öteki alanlardaki başarılarımızı suskunlukla geçiştirmeye çalışıyorlar.

Sovyetler Birliği, büyük bilimsel-teknik ve ekonomik potansiyele sahiptir. Ama partimiz, çağdaş üretimde devrim yapılmasının önemini kavrayarak, üretimin hızla geliştirilmesine büyük dikkat ayırıyor. Ve ısrarla şunu belirtiyor: Ülkede bilimsel-teknik ilerleme hızı yeterli düzeyde değildir, bu ilerleme biraz yavaş oluyor, çoğu kez evrim yoluyla oluyor. SBKP Merkez Komitesi'nin Nisan 1985 Plenumu'nda ve yine 1985 Haziranında SBKP Merkez Komitesi'nde bilimsel-teknik ilerlemeyi hızlandırma konusyla ilgili toplantıda makine ve donatımların kısmen modernleştirilmesi, bizde kullanılan teknolojilerin biraz daha yetkinleştirilmesinin artık yeterli olmadığı tüm açıklığıyla ortaya kondu. En yeni teknik araçların, en yeni teknolojilerin uygulanmasını sağlamak, yani üretimde devrimci gelişmeler sağlamak gerekiyor.

SBKP Programı'nın yeniden kaleme alınmış biçimiyle ilgili tasarıda «tüm üretim ve üretim dışı alanlarda komple makineleştirmenin tamamlanması, otomatik araçlarla çalışan atelye ve işletmelerin kurulması, otomatik araçlarla yönetme ve proje çalışmaları yapma sistemine geçilmesi sağlanarak, üretimin otomatikleştirilmesinde büyük bir adım atılması» (1) görevi öne konuyor. Bilimsel ve teknik ilerlemenin hızlandırılması, teknik ve teknolojiye köklü değişiklikler yapılması ve üretimin entanzifleştirilmesi yönündeki öteki etmenlerden yararlanılması temelinde emek üretkenliğinin hızla artırılması, önümüzdeki 15 yıl içinde 2,3–2,5 kat artırılması öngörülüyor.

● Böyle bir gelişme emekçilerin tam istihdamı için bir tehlike oluşturuyor mu?

A. F. Kamenev. Hayır. Elektronik çağında birçok sorun yeni biçimde ortaya konsa da bu gelişme böyle bir tehlike oluşturmuyor. Bazı Batılı fütürologların (gelecek üzerinde tahminler yapanlar) hesaplarına göre bu yüzyılın sonlarına doğru otomatlar, işyerlerinin % 65–70'ini «tüketecekler» diyorlar. Hatta bazı büyük tekeller daha 1995 yılında, şimdi çalışmakta olan işçilerin % 95'ine gerek kalmayacağını, bunların yerini oto-

(1) SBKP Program (yeniden kaleme alınmış biçimi), Taslak, Moskova, 1985, s. 32.

matların alacağını ileri sürüyorlar. Bu, şimdiye kadar görülenlerden çok farklı bir gelişme, şimdiye dek görülmedik boyutlarda canlı emeği dış-talamadır. Anımsayalım, Karl Marks da «Kapital»in taslağını hazırlarken böyle bir sürecin olacağını öngörmüştür. Ve sadece öngörmekle kalmamış aynı zamanda bunu selamlamıştır. Çünkü belirli bir zamanda sosyalist toplumda «gereklilik dünyası»ndan «özgürlük dünyası»na geçişin başlayacağına, insanın kendi yeteneklerini, yaratıcı niteliklerini ortaya koyacağına, insana layık bir yaşam sürdüreceğine inanıyordu.

Kuşkusuz, tüm tarihsel iyimserliğimize karşın, yığınsal biçimde işelinin serbest kalması, bizim kuşağımızın ve gelecek kuşakların çözmek zorunda kalacakları pratik sorunlar yaratacaktır. Ama çağdaş bilimsel üretim devriminin kapitalist dünyada yol açtığı gelişmelerden, yani ekonomik gelişmede büyük dengesizlik ve «sosyal patlamalar»dan bizi sosyalist ekonominin planlı olması, aynı zamanda bilimsel-teknik politikanın kompleks nitelik taşıması koruyor.

Örneğin, SBKP'nin 26. Kongresi'nin (1981) kararlarını yerine getirerek, Sovyet planlama ve ekonomi organları bir dizi kompleks devlet programı (özellikle makine yapımı sanayii ve ekonominin diğer kollarının otomatikleştirilmesi) hazırladı. Bu programlar, bütünsel bir bilimsel-teknik politika uygulamadan, araştırmaların, proje çalışmalarının planlanmasından, yeniliklerin sanayi temelinde uygulanmasından başlayarak uluslararası iş-bölümünün olanakları ve avantajlarından yararlanmaya kadar bir dizi görevin yerine getirilmesini öngörüyor.

Hemen şunu da belirteyim ki, planlı yaklaşım güçlerin ve kaynakların teknik ilerlemenin en önemli alanlarına yönelmesini sağlıyor, ama bu yöntemin uygulanması tek başına sancılı sosyal sonuçlar doğmasını önlemeyi güvence altına almıyor. Son zamanlarda işsizliğin hızla arttığı Japonya'da tüm ülke ekonomisinde robot kullanımının hızla artırılması programı bunun bir örneğidir. Sosyalizm koşullarında bütünsel, amaca yönelik planlama kelimesinin geniş anlamında *kompleks* niteliklidir, çünkü gelişmenin sosyal yanlarını da içine almaktadır. Sovyet programlarının önemli bir bileşeni emek kaynakları sorununun, belirlenen hedeflere ulaşmak için kadroların eğitimi ve yeniden eğitimi sorunlarının önceden çözümlenmesidir. Teknik ve sosyal sorunlar, planlama organları tarafından daha baştan birbiriyle sıkı birlik içinde ele alınıyor. Çalışmaların daha bu aşamasında istihdamla ilgili süreçleri belirlemek, bunları toplumun çıkarlarına uygun bir şekilde düzenlemek olanaklıdır.

Teknik, ekonomik ve sosyal gelişmeleri karşılıklı bağımlılık içinde ele alabilme, bu gelişmelerin etkisini ayrı ayrı işletmeler düzeyinde değil (hatta çok büyük bir işletme bile olsa), tüm ekonomi kompleksi içinde değerlendirme olanağı, sosyalizmin tartışma götürmez üstünlüğüdür. Neden Sovyetler Birliği'nde işe makine yapımı alanının otomatikleştirilme-

siyle başladı? Bu alan, yapılan bir rublelik yatırımın sağladığı yarar bakımından örneğin yönetim alanının otomatikleştirilmesinden 3 kat daha verimlidir. Ama makine yapımı alanının otomatikleştirilmesi, öteki alanların da kökten değiştirilmesi için gerekli temeli yaratıyor. Demek ki, biz önümüzdeki yıllarda bunun ekonomik etkisinin birkaç kat artmasını bekleyebiliriz. Başka bir deyişle, üretimin yeniden teknik donatımı, onun modernizasyonu, burjuva basınında «rasyonalizasyon» kavramıyla belirtilen gelişme, sosyalizmde birkaç kat daha verimli olmaktadır. Bu yalnız tek tek ekonomik-teknik birimler çerçevesinde değil, tüm ekonomi alanında böyledir. Burada sözkonusu olan birbiriyle bağlı ekonomi dallarının verimlilik düzeyinin yükseltilmesi, sosyal ilişkilerin yetkinleştirilmesiyle ek olanaklar sağlanmasındır.

Sovyet ekonomik stratejisinin özü en iyi, en modern teknik araçları insanın hizmetine vermektir. Ve biz inanıyoruz ki, sosyalist toplumda bu çizginin enine boyuna düşünülmüş biçimde, planlı olarak uygulanması, kadroların bir yerden başka yere değiştirilmesinde büyük karışıklığa ya da sosyal gerginliklere yol açmıyor.

L. E. Kunelski. Sosyalist toplum düzeni emek üretkenliğini sınırsız artırma, emek tasarrufu yapma ve üstelik de tam istihdam sağlama olanağı veriyor, çünkü bu toplumda üretim küçük bir azınlığın çıkarı için değil, tüm halkın genlik düzeyinin sürekli yükseltilmesi için artıyor.

Genlik düzeyinin yükseltilmesinin ise herhangi bir sınırı yoktur. Her gün yeni yeni maddi ve manevi gereksinimler doğmaktadır. Sosyalizmde bunların karşılanmasını engelleyen sermayenin çıkarları biçimindeki objektif engeller olmadığı için herkese gücünü ve yeteneklerini ortaya koyabileceği iş bulunabilmektedir. Belirlenen hedeflere ulaşmada güçlü bir araç olan bilimsel-teknik ilerlemenin de bir sınırı yoktur. Başka bir deyişle, her kişi ve tüm toplum için yararlı toplumsal çalışma yapma nesnel olanağı, sosyalizmde, emekçilerin artan sınırsız gereksinimlerinin bilimsel-teknik ilerlemenin sınırsız oluşuyla sıkı sıkıya bağlanmasına dayanmaktadır.

Sosyalizmde emek gereksinimi ve onun yararlı biçimde kullanılması olanakları sınırsız olduğu için, bizim suni olarak yüksek bir istihdam yaratmaya çalışmamıza gerek yoktur. Tam tersine biz mümkün olduğu kadar işgücü tasarrufu yapmaya çalışıyoruz. Örneğin Sovyetler Birliği'nde bir meslekten başka mesleğe geçenlere, hizmet alanını genişletenlere, birkaç tezgahta birden çalışma yapanlara vb. ek ödeme yapılıyor. Çalışmaları en ilerici yöntemler uygulayarak örgütlüyoruz, kolektifler işgücü fazlasını serbest bırakmaya teşvik ediliyor. Ancak bu alanda daha çok rezerv olduğunu yüksek sesle söyleyebiliriz. Kimi yerlerde ekonomik mekanizma gerektiği gibi çalışmıyor, kimi yerlerde demode olmuş makineler fazla işgücü tutulmasına yol açıyor. Bu nedenle ekonomiyi yönetmede köklü değişiklikler yapmanın yollarını arıyoruz, işletmelerin en az

düzeyde işçi çalıştırarak verilen görevleri yerine getirmeye nasıl teşvik edilebilecekleri yönünde inceleme ve denemeler yapıyoruz.

Birkaç yıl önce Sovyetler Birliği kamuoyunda Şçekin yöntemi, Moskova yakınlarındaki bir işletmede uygulanan ve birkaç meslekte birden çalıştırma temeline üretimden yeniden örgütlemeyi öngören yöntem, geniş yankı uyandırdı. Daha sonraları bu tür denemeler doğal gaz boru hattı döşemede ve diğer alanlarda da yapıldı. Sadece 10. Beşyillik Plan döneminde ülke sanayiinde 6 milyon işyeri, 1981-1984 yılları arasında da 3 milyon işyeri serbest kaldı. Ama bu «serbest kalma» elbette biçimseldir, çünkü emekçiler bir işyerinden diğerine, eskimiş alandan daha modern alana geçiyorlar. İşsiz kalma diye birşey sözkonusu değildir.

Şunu da eklemek istiyorum: Bugün kapitalist dünyada işsizlerin sayısının hızla artmasının nedenleri üzerinde dururken, gerici burjuva ekonomistleri ve politikacıları, bunun «yapısal» nitelik taşıdığını ileri sürüyorlar. Söзде üretimin otomatizasyonunun dışarı attığı bir yığın kalifiye olmayan işçilerin yanısıra iş piyasasında en yeni meslek sahipleri için, örneğin beşinci kuşak bilgisayarları çalıştıracak personel için boş yer olduğunu iddia ediyorlar. Ya da teknolojik işsizlikten, yani kalifiye olmayan emek gerektiren işyerlerinin sayısında genel bir azalmadan söz ediyorlar. Bu iki tür işsizliğin de ekonomik ve teknik ilerlemenin kaçınılmaz sonucu olduğunu, sosyalizmin de bunun dışında kalamayacağını ileri sürüyorlar. Üstelik, söзде Sovyetler Birliği hükümetinin üretimin makineleştirilmesi ve otomatikleştirilmesi yönünde aldığı önlemlerin daha şimdiden ülkede yavaş yavaş işsizliğin doğmasına, yedek emek ordusunun oluşmasına yol açtığını ileri sürüyorlar. (2)

Dikkat edin, bu artık «gizli işsizlik» savlarının tersi bir tezdır. Ama Sovyetler Birliği konusunda uzmanlaşan burjuvazinin savunucularının ileri sürdükleri tezlerde çelişki hiç bir zaman eksik olmamıştır. Sovyetler Birliği'nde teknolojik işsizlik diye bir şey kesinlikle yoktur. Bazı son derece yeni mesleklerden kadrolara gerçekten gereksinimimiz var. Ama sosyalist toplum şu da ya bu meslekten insanların olması gerektiğini tüm devlet çapında gözönünde bulundurma, sonra bu kişilere gerekli eğitimi sağlama yönünde geniş olanaklara sahiptir. Biz bunu, yalnız üretime yeni girecek gençleri değil, aynı zamanda deneyimli mühendisleri, işletme yöneticileri de mikroelektronik, inforinatik, robot teknolojinin en yeni başarılarıyla tanıştırmak için aktif bir biçimde uyguluyoruz. Kalifiye olmayan işgücü fazlasına gelince. Her işletmenin kadro bölümünde bir hademe ya da hasta bakıcının, bahçıvan ya da kaloriferinin bulunmasının son derece zor olduğu belirtiliyor.

(2) Bak: A. Abouchar. Economic Evaluation of Soviet Socialism, New York, 1979, s. 11-12; A. Nave. Political Economy and Soviet Socialism. London, 1979, s. 162-163; W. Moskoff. Part-time employment in the Soviet Union-Soviet Studies, 1982, vol. 34, s. 270.

A. F. Kamenev. Şimdi yeni tekniğin uygulanması sonucu serbest kalanlara iş sağlama sorununun çözümü hiç bir zorluk teşkil etmiyor, çünkü bizde önemli ölçüde işgücü yetersizliği var. Şimdilik bu «boşluk» doldurulmaktadır ve ilerisi için bir konsept hazırlamak için yeterince vakitimiz var.

• *Demek ki, gelecek için çalışmalar daha bugünden başlayacak?*

L. E. Kunelski. Bu yönde çalışmalar artık başladı. Şimdi Sovyetler Birliği'nde rasyonalizasyon gerçekleştiriliyor ve işyerlerini tasnif etme çalışmaları yapılıyor. Bu, hem işleri düzene koyma hem de «inventür kontrolü»dür. Bu olmadan gelecekle ilgili sağlam bir strateji belirlenemez. Önce nelere sahip olduğumuzu kesin olarak belirlemeliyiz. Yönetimin, sendikaların temsilcileri ve doktorlardan oluşan yetkili özel komisyonlar işyerini, çalışma koşulları, emek verimliliği açısından değerlendiriyorlar, burada çalışmak için hangi uzmanlık alanına gereksinim olduğunu saptıyorlar. Sonuçta bu işyeri ekonomik bakımdan verimli ve gerekli, çalışma koşulları bakımından sağlığa zararlı olmayan işyeri olarak korunması gerektiği belirtiliyor. Bazen de karar bu işyerinin tamamen kapatılması ya da bunun niteliğinin değiştirilmesi, emek verimliliğinin artırılması için, çalışma koşullarının daha güvenli olması için ek yatırımlar yapılması, restorasyona gidilmesi yönünde oluyor. Bu tür «envertür kontrolü», gerçekten gerekli olan işyerlerinin sayısını daha tam olarak belirleme, emek kaynakları bilançosunu temellendirme olanağı sağlıyor. Böyle bir tasnif yapma çalışmaları ilk kez Moskova, Leningrad, Kuybişev ve Dnepropetrovsk bölgelerindeki makine yapımı işletmelerinde yapıldı. SBKP Merkez Komitesi 1986–1990 yıllarını içine alan 12. Beşyıllık Plan döneminde Devlet Planlama Komitesi ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Komitesinin yönetiminde tüm ülke çapında böyle bir çalışma yapılması yönünde özel bir karar aldı.

• *Tüm bu çalışmalar sonucunda belirli bir işgücü serbest kalacak, Bunlar ne olacak?*

L. E. Kunelski. Biraz önce de belirttiğim gibi, bu «serbest kalma» biçimseldir. Örneğin, şimdi birçok işletmede koskoca bölümlerde işgücü yoktur. Çünkü 10 yıllık okulu bitiren gençler ağır kol emeği gerektiren işlerde çalışmak istemiyorlar. Bu bölümleri tamamen otomatikleştirerek, biz belirli sayıda işgücünü serbest bırakıyoruz. Aslında bu ya aynı işletmede ya da başka bir işletmede sadece işgücü yetersizliğini kapatmak için kullanılıyor. İşgücü eksikliği hemen hemen her yerde görülüyor. Bunun ötürü serbest kalan işçiye yönetim çeşitli işler önerebilir.

Ülkemizde geniş bir iş sağlama büroları ağı olduğunu da belirtmek gerekiyor. Bunlar 60'lı yılların başlarında kuruldu. Kimi burjuva uzmanları bunları, Sovyetler Birliği'nde «teknolojik» işsizliğin artmasının ilk belirti-

leri olarak göstermeye kalkıştılar. Bunların işsizleri kaydeden ve onlara iş aramalarında yardım eden bir tür iş borsası oluşturduğunu ileri sürdüler. (3)

İş sağlama büroları «teknolojik» işsizlik ya da herhangi başka tür işsizlikle bağlamaya ancak ya sosyalizmde gerçek istihdam sorunlarının nasıl çözüldüğünden hiç haberi olmayan kişiler ya da gerçekleri bilinçli olarak çarpıtmak isteyenler başvurabilir. Bu büroların kurulması işsizlik olduğu anlamına gelmiyor, tam tersine devletin işyerini değiştirmeye karar verenlere, bunu daha çabuk yapmalarına yardım ederek, işgücü yetersizliğini azaltmayı amaçlıyor.

Bu tür örgütler yalnız büyük ve orta kentlerde değil, birçok küçük yerleşim yerinde de faaliyet gösteriyor. Emek kaynakları gereksinimiyle ilgili tüm bilgiler bu kurumlarda toplanıyor. Büro, emekçilere parasız hizmet sağlıyor. Büroların çalışmalarını, işgücü gereksinimi olan işletmeler finanse ediyor. Bu bürolara başvuran her kişiye, uzmanlık düzeyi, nerede oturduğu, arzu ettiği ücret vb. gözönünde bulundurularak çeşitli işyerleri öneriliyor. Böylece kişi, eğer herhangi olağanüstü büyük istemlerde bulunmuyorsa, kısa bir zamanda kendine uygun bir işyeri bulabilir.

Deneyim gösteriyor ki, bu büroların yardımıyla iş bulma süresi ortalama 8–12 gün kısalıyor. Bu, ülke çapında ele alındığında çok büyük bir işgünü sayısı oluşturuyor.

Emekçilerin bir bölümü örgütlü bir biçimde yeni işyerine, özellikle ülkenin doğu bölgelerine gidebilir. Buralara insan çekebilmek için çeşitli kolaylıklar sağlanıyor, daha yüksek ücret, daha uzun süre ücretli izin vb. veriliyor. İşgücünü böyle örgütlü biçimde bir yerden başka yere aktarılması üretimin teknik bakımdan yeniden yapılandırılmasının sosyal sonuçlarını da kontrol altında tutmaya yardım ediyor.

Yerel yönetim organları işbaşında

İŞYERİ FAZLASI OLABİLİR, AMA İNSAN FAZLASI ASLA

34 yaşındaki Klaus Kaszmarek Magdeburg yakınlarında Strassfurt yöresindeki küçük bir kasaba olan Westeregeln'de bir gıda fabrikasında çalışmaktadır. Kaszmarek son birkaç yıl içinde iki kez iş değiştirdi ve bunu normal karşılıyor. Kaszmarek önce traktör sürücüsü olarak çalışıyordu, sonra rasyonalizasyon araçlarının imali için kurulan yeni bölümde tesviyeci olarak çalıştı. Bu bölüm, üretim tekniğinin yetkinleştirilmesi ve temel üretimdeki işçilerden bir kısmının başka alanlarda çalışmak amacıyla serbest kalmaları için, meyva suyu ve meyva ezmesi üretiminin başlatıl-

(3) Bak: Industrial Labour in the USSR. New York, 1979, s. 10.

masıyla iç pazara arzın iyileştirilmesi (1) için kurulmuştu. DAC'nde meyva sularına büyük bir talep vardır. Kaszmerek yeni işini sevdi ve bu işinde büyük bir istekle çalışıyordu. Daha sonra Kaszmerek o zamanlar nasıl çalıştığını bildiği ve tam kapasiteyle çalıştırabildiği preslerden birinde çalışmaya başladı. Rasyonalizasyon bölümündeki daha önceki işi başka bir işçiye devredildi.

Yeni üretim potansiyelleri, fabrikanın üretiminin artmasını sağladı. Kaszmerek kuşkusuz yapısal değişikliğinin yalnızca işletmenin ve bir bütün olarak ulusal ekonominin değil, aynı zamanda kendisinin de çıkarına olduğunu farkındaydı. Birincisi, Kaszmerek şimdi daha kalifiye işçidir ve dolayısıyla aldığı ücret de daha fazladır. İkincisi, kendi üretimi içindeki teknik bağları daha açık gördüğü için işi daha ilginç oldu. Uzmanlaşmada en tepeye ulaştığını da düşünmüyor ve işini yeni bilgilere ve deneyimlere ulaşmada bir atlama tahtası olarak görüyor. Üçüncüsü, fabrika ona Westeregel'n'de kendisi için bir ev inşa etmesine yardım etti ve bu da kuşkusuz onun orada yerleşmeye karar verişinin işaretiydi. Bu, aynı zamanda, üretimin belkemiğini oluşturan sağlam çekirdek işçiler kadrosuna yeni bir ilave demektir. Böyle işçilerin olduğu her yerde, bunların enerji ve yaratıcılığıyla, üretim sürekli artmaktadır.

Bu işçi bir istisna değildir. Westeregel'n'de daha birçok insan böyle düşünüyor ve böyle davranıyor. 32 yaşındaki ziraat mühendisi Jürgen Doebber enstitüden mezuniyetinden hemen sonra bir gıda ürünleri fabrikasında teknik yönetmenliğe atandı. Üretimin rasyonalleştirilmesi ilgisini çekti ve yukarıda sözü edilen meyva suyu üretiminde iyileştirme çalışmalarına başladı. Şimdi bu çalışmaların sorumlusudur. Doebber'in kanısınca işletme büyük ilerlemeler kaydetmiştir, çünkü gün geçtikçe daha çok işçi işletmeyi iyi para kazanabildikleri bir yer, aynı zamanda yeteneklerini yaratıcı bir şekilde uygulayabildikleri ve geliştirdikleri bir yer memnuniyet duyduğu bir yer olarak görmeğe başlıyor.

İşte işçilerin mesleğinde yükselmesini gösteren başka bir örnek daha. Horst Biernoth önce Westeregel'n yakınlarındaki bir tarım kooperatifinde sürücü ve traktör operatörüydü. Daha sonra yem üretimi fabrikasında taşıma işleri sorumlusu oldu. Biernoth, meyva suyu üretimi işlerine de yardım ediyordu. Daha sonra Biernoth bu fabrikada vardiya şefi olarak çalışmağa başladı. Şimdi daha büyük sorumluluk ve aynı zamanda işinden daha çok memnunluk duyuyordu.

Bu üç işçi rasyonalizasyon çalışmalarına büyük istekle katıldılar ve böylece mesleklerinde ilerlediler. Ne var ki, üretim herkesin bir anda ilginç bir iş edinebilmesini sağlayacak kadar yeterince hızla değişmiyor.

(1) Alman Sosyalist Birlik Partisi, olanaklı olan her yerde, doğrudan dış pazar için üretim yapmayan işletmelerin tüketim malları üretmesini artırmaya çalışıyor. (Not Red.)

Peki rasyonalizasyon nedeniyle işleri «ortadan kaldırılan»lara, yatay olarak kaydırılanlara ne oldu?

Yem fabrikasının bağlı olduğu kombinenin müdürü Günter Meier şöyle diyor: «Bir kere, bu işçilerin her biri ile konuşuyor ve onlara rasyonalizasyonun bir bütün olarak toplum için yararını anlatıyoruz. Her birine, değişikliğe psikolojik olarak uyum yapabilecek kadar zaman veriliyor. Hiç kimse işsiz bırakılmadı, çünkü, sosyalist rasyonalizasyonun vazgeçilmez ilkesi şudur: İş fazlası olabilir, ama insan fazlası asla olamaz.

İşgücü fazlası olmayan DAC için böylesi bir yaklaşım çok önemlidir ve rasyonalizasyon, kendi işletmesinde çalışanlar da içinde, emek rezervleri temini, işletmelerin daha da modernleştirilmesini, daha modern atelyelerin açılmasını ve yeni emek rezervlerinin keşfedilmesini sağlar.

Çeşitli önemler sayesinde yeni üretim işletmelerinde istihdam edilmek üzere 2.000 işçinin serbest kaldığı Schwedt'deki petro-kimya tesisleri tüm cumhuriyet için iyi bir örnek oluşturur. Yeniden eğitim sorunsuz oldu, çünkü parti ve sendika örgütleri konunun yalnızca teknik ve ekonomik yanlarının değil, aynı zamanda, aynı ölçüde önemli olan kişiyi ilgilendiren yanlarının da farkındaydılar.

Kapitalist rasyonalizasyon, başarının ölçütü kardan başka bir şey olmadığı için, sorunun sosyal yanlarını gözardı eder. Fazlalık olan işçiler sokağa atılır. Schwedt işletmesi, sosyalizmde rasyonalizasyonun ilkesel farkını ortaya koyan güzel bir örneğini oluşturur. Çünkü burada, teknik ilerlemenin eski işlerinin gereksiz bulunduğu zaman daha geniş toplumsal çıkarlar için bir yerden başka bir yere geçişmeye razı olmaları için işçilerin zamanında ikna edilmelerinin önemi bilinmektedir. İşletmede bu hesaba katılır ve işçilerin yeni işe hazırlanması için her şey yapılır.

ASBP MK Politik Bürosu, partinin ve devletin ekonomik ve sosyal politikasının başarılı bir şekilde uyumlaştırılmasında ve böylece DAC'nin ekonomik gücünün artışının hızlandırılmasında Schwedt tesisleri örneğinin izlenmesini tavsiye etmiştir.

Strassfurt'da öneriye tam sorumluluk duygusuyla yaklaşıldı. Emek üretkenliğinin artmasını ve işyeri sayısının azalmasını sağlayan teknik önlemler, her şeyin inceden inceye ve aceleyle getirilmeden tartışılması ve ortaya çıkan tüm kişisel sorunların çözümü amacıyla zaman kalması için önceden planlanır.

Çalışma sorunları üzerine bölge konseyi üyesi olan Werner Behrend şöyle diyor: «Her bir transfer konusunda nihai karar, ancak ilgili kişinin yapılan şeyin anlamını anlamasından ve bunu kabul etmesinden, transferle ilgili üretimsel ve sosyal sorunlar çözüldükten sonra alınır».

Bölge konseyi başkanı Rudi Frams şöyle diyor: «Bizim bölgemizin 1981-1985 yılları arasındaki beş yıllık planı, işçi sayısı aynı kalmak üzere

net üretimde %52'lik bir artış sağladı. Bu, ancak, emek üretkenliğinin artması ve temel fonların daha iyi kullanılması ile yerine getirilebildi. Bu, üretimin yapısında yenilemeyi ve birçok kişinin yeni işyerlerine kaydırılmasını gerektirdi.»

1984 yılı sonunda böylesi 1.700 transfer oldu ve bunların 1.300'ü kendi işyerlerini değiştirdi, ama aynı işletmede gerçekleştirildi. Bu işçiler hangi alanlara dağıldılar? 305'i çeşitli malzemeler üreten ve malzemelerin iyileştirilmesini sağlayan bölümlere atıldılar, 234'ü Strassfurt'daki işletmelerde yeni kurulan makineler kullanıyorlar, 126'sı üretim öncesi bölümlerde çalışıyorlar, 122'si elektronik aletlerin ve robotların yapımında çalışıyorlar.

Bu işçilerin yaklaşık dörtte biri modern, oldukça yüksek verimli makinelerin çalıştırılmalarının iyileştirilmesini sağlamak için başka işyerlerine transfer edildiler.

191 kişi ASBP'nin kararıyla kurulan, meyve suları, ev içi boru tesisatı, ısıtıcı, anten, kamp teçhizatı gibi tüketim malları üreten işletmelere transfer edildiler.

Strassfurt bölgesi, Schwedt tesislerinin girişimine kendine özgü yeni öğeler kattı. Rudi Grams şöyle dedi: «Biz, partinin yeni ekonomik stratejisinin bölge yönetim organlarından çok şey talep ettiğini görüyorduk. Her şeye rağmen üretimin yoğunlaştırılması görevi işletme düzeyindeki gelişme ile sınırlı değildir. Bu, aynı zamanda şehirlerde ve topluluklarda yaşamı, ulaştırmayı, hizmetleri, ticareti ve arzı etkiler. Bu nedenle, hem merkezi olarak işletilen işletmelerde, hem de bölgenin genel hizmetlerinde rasyonalizasyonun, toplumsal ilerlemenin temeli olan yüksek ekonomik büyümeyi sağlamak üzere uyumlu bir şekilde yürütülmesinin gerektiği kanısındayız.»

Bölge planlama komitesi başkanı ve ASBP bölge komitesi sekreterliği üyesi Wolfgang Grötschel şunları söyledi: «Yerel yönetim organları partinin çizgisini uygularken, bir yandan işletme kolektiflerinin çalışmaları için uygun koşullar yaratıyor, öte yandan nüfusun yaşam ve çalışma koşullarını dengeli bir biçimde iyileştirmeye çalışıyor, konutlar inşa ediyor (bu ASBP'nin sosyal politikasının ana unsurudur) ve tarımsal üretimi geliştiriyor».

Yerel konsey, fabrikalara rasyonalizasyon programlarını yerine getirmede ve serbest kalan işçilerin başka işletmelerde istihdamını olanaklı kılmak üzere onlara fırsat vermek için yardımcı oluyor. Serbest kalan işçilerin tarım kesimi, hizmetler veya demiryolları gibi işgücü ihtiyacının fazla olduğu ve yerel olanaklarla karşılanmanın olanaklı olmadığı yerlerde istihdamı sağlanıyor.

Konsey, bölgenin işgücü ihtiyacını belirlemekle işe başladı. Kalifiye,

meslek, beklenen iş yeri ve boş yerlerin doldurulma sürelerinden oluşan bu kesin bilgiler Strassfurt işletmelerine gönderildi. Bu yaklaşım, toplumun çıkarları korunurken, insanların mesleklerine göre işe yerleştirilmelerini olanaklı kılıyor. İşte bir örnek. Bir zamanlar ayakkabıcılık öğrenmiş olan Werner Cuno son zamanlarda bir potasyum ve kayatuzu maden işletmesinde ulaşım işçisiydi ve Strassfurt çevresindeki kasabalarda ayakkabıcı sayısı yetersizdi. Cuno'nun işi kaldırıldığı zaman, işyeri temsilcilerinden oluşan komisyon, bölge konseyi zanaatkarlar odası ve toplumsal örgütler onunla görüştüler ve Unseburg'da ayakkabıcı dükkanı açmasını önerdiler. Tüm sosyal sigortalar sağlandı ve başlangıç için kredi temin edildi. Cuno öneriyi kabul etti, ayakkabıcılık için gerekli izni aldı ve devlet acentalarının desteğiyle dükkanı döşedi.

Değişikliğin sosyal anlamı yeterince açıklandığında, insanlar başka mesleklere geçmeye kural olarak daha çok istekli oluyorlar. Böylece, konseyin girişimi üzerine veya konsey aracılığıyla 103 kişi tarıma, 95 kişi demiryollarına, 24 kişi özel veya kooperatif ticarete, 34 kişi hizmetlere aktarıldı, 11 kişi de 900 Mozambikli gencin çeşitli meslek eğitimleri gördükleri Strassfurt Dostluk Okulu'na çalışmak üzere gönderildiler. Bu, bölgenin uluslararası dayanışma davasına bir katkısıydı.

Komünistlerin ve yerel yönetim organlarının dikkati sosyal ve kişisel çıkarlarıyla insanların üzerinde toplanmıştır. Cumhuriyetimizin gelişmesi kararlı ve dinamik olmuştur. Çünkü sosyalist devletin politikası halkın genliğini yükseltmeyi çıkış noktası yapıyor.

*Günter Fleischmann
DAC, gazeteci*

Lübnan yurtseverlerinin direnişinin dersleri

Kerim Mrue

Lübnan Komünist Partisi MK Politik Büro üyesi

İsrail'in ülkemize saldırmasından bu yana geçen üç yıl boyunca Lübnan yurtseverlerinin direniş hareketi önemli başarılar elde etti. 17 Mayıs 1983 tarihli İsrail-Lübnan Anlaşması feshedildi, işgalci birlikler ele geçirdikleri toprakların büyük bir bölümünden çıkarıldılar, ABD'nin ve bazı NATO devletlerinin askeri birlikleri ülkeden çıkmak zorunda kaldılar ve faşist Falanjistlerin planları kararlılıkla boşa çıkartıldı. Bütün bunlar Lübnan yurtseverlerinin kahramanca savaşı, onların kurtuluş ve ülkelerindeki ilerici gelişme için kararlı kavgaları, kardeş Suriye'nin, Lübnan ve öteki Arap halklarının büyük dostu Sovyetler Birliği'nin, Arap dünyasındaki ve yeryüzündeki bütün özgürlük, barış ve ilerleme güçlerinin çok yanlı yardımları ile gerçekleşti. Ne ki, Lübnan topraklarını işgalcilerden temizlemek için yapılacak daha çok şey vardır.

Küçük bir bölge hâlâ daha işgalcilerin kontrolü altındadır. Bu bölge İsrail'in öteden beri yayılmacı planlarını uygulamaya çalıştığı Güney Lübnan'da bulunuyor. İsrail, bu bölgenin yalnızca su kaynaklarına değil (sorunun bu yanı yeteri kadar bilinmektedir) aynı zamanda bu topraklara, nüfusu İsrail kontrolü altında tutmak ve Yukarı Galile'nin «güvenliğini sağlamak» gerekmesiyle, politik bakımdan ve İsrail malları için bir pazar olarak ekonomik bakımdan da göz dikmiştir. Başka bir deyişle, Güney Lübnan Tel Aviv'in yöneticileri için politik, ekonomik ve askersel amaçlar için kullandıkları ve istedikleri zaman girip çıktıkları bir kapı hizmeti görmelidir.

HALKIN YÜKSELEN ÖFKESİ

Bizce Lübnan yurtseverlerinin direnişinin ulusal demokratik rolünü inceledikçe üç öge dikkate alınmalıdır: Birincisi, direnişin silahlı ve yığınsal politik faaliyet bakımından gelişmesi; ikincisi, Lübnan halkın, politik ve coğrafi bir bütün olarak ülkelerinin yeniden inşası etrafında birleştirmeye bir temel olarak yurtseverliğin yeniden gelişmesine katkısı; ve üçüncüsü, ulusal devrimci hareketin önünde, şimdiki iç savaş koşullarında, beliren demokratik değişimler aşamasında direnişin rolü.

Her şeyden önce Lübnan yurtseverlerinin direnişinin çok çabuk biçimlendiğini, kendi savaşım biçim ve yöntemlerini geliştirdiğini ve hatta kendi geleneklerine kavuştuğunu belirtmek gerekiyor. İsrail işgalinin başlamasından hemen sonra farklı biçimlerle ortaya çıkan, 90 günlük Beyrut savunmasında olduğu gibi, yalnızca savunma karakterine sahip olma-

sına karşın, bu direniş, İsrail birlikleri Lübnan başkentine girdikten sonra örgütlü ve dinamik bir harekete dönüştü. Bu, kuşkusuz demokratik güçlerin, en başta tüm komünistlerin Lübnan Yurtsever Direniş Cephesi'nin kurulması ve bunun olağanüstü karmaşık bir durumda gelişmesi için gösterdikleri faaliyetlerle açıklanabilir. O günlerde ülkemizin büyük bir bölümünün İsrail'in kontrolü altında bulunduğu, erkin Falanjistler Partisi'nin denetiminde bulunduğu, ABD ve NATO birliklerinin Beyrut'da mevzilenmiş olduğu ve bunların gemilerinin Lübnan karasularında bulunduğu hatırlanmalıdır.

İlk önce, baş görev, işgalcilere, Lübnan halkının kendilerine hiç de sevgi duymadıklarını kavratmaktı. Protesto, silahlı operasyonlar, politik eylemler ve çeşitli boykotlarla değişik biçimler aldı. Direniş, askersel operasyon yürütmede ve aynı zamanda buna temel olarak hizmet eden yığın hareketinin genişletilmesinde olağanüstü etkili bir yeteneğe sahip olduğunu ortaya koydu. Bu sayede hem direniş savaşçılarının, hem de yığın eylemlerinin sıralarına katılan taze güçlerin sürekli akışı garanti altına alındı.

İşgalcilere karşı savaşlarda yurtsever (farklı örgütlerin üyeleri olan) Filistinliler ve Suriyeliler de aktif oldular. Onların kahramanlıklarını saygıyla anıyoruz. Fakat direnişin omurgasını komünistlerden ve öteki demokratik partilerden Emel Hareketi'ne, İslami akımlara ve direnişle güncel bağlarını ülkelerini yabancı işgaline karşı savunmak olan sayısız küçük, partiler dışı gruplara kadar geniş bir ideolojik ve politik akımlar yelpazesinden oluşan Lübnan yurtseverleri oluşturdular.

İsrail birlikleri, yedikleri darbeler sonucunda, kenti ele geçirdiklerinin onuncu gününde Beyrut'u boşaltmak zorunda kaldılar. Kentten çıkmadan önce, bunlar Beyrut halkına hoparlörlerle seslendiler, ateşkes önerdiler ve boşaltmayı engellememelerini istediler. Ne ki, daha önemli olaylar, daha sonra oldu. Lübnan'ın dağlık bölgelerindeki, ülkenin güneyindeki ve Beka'daki işgal altındaki bölgeler, güçlü bir yığınsal direniş merkezlerine dönüştü. Birçok delikanlı ve genç kız her gün cesur operasyonlar gerçekleştiren savaşçılara katıldılar. Silahlı ve yığınsal biçimleriyle direnişin kapsamı öyle bir durum yarattı ki, ne İsrail birlikleri ne de İsrail kuklaları (önceleri Haddad, sonra da Lahad yönetimindeki ordu) savaşımın yükselen yoğunluğunu durduramadılar. Sürekli işgal, olanksız oldu. Tüm halk, İsrail birliklerine karşı ayaklandı, yabancı egemenliğini reddetti ve işgalcileri kovmak için elindeki tüm olanakları kullandı.

İŞGALCİLERİN SİLAHI TERÖRİZM

Savaşım boyunca direnişe katılanlar arasındaki gerçek birlik, hareketin gerçekten bir yığınsal, ulusal çapta bir güç olmasına yardım eden en önemli etmenler arasında belirtilmelidir. Örgütsel bir yapısı olmak-

sızın, bu birlik, yığınları işgalcilere karşı hareketlendirmek için çok çeşitli yolların kullanıldığı ortak eylemlerde ifadesini buldu. İnsanların dinsel inançlarına, ahlaki ilkelerine ve elbette, yurtseverliklerine seslendi, ülkesine ve evine duyduğu sevgiyi korumaya, tüm zorluklara, baskılara ve İsrail işgalcileri tarafından başlatılan terörizme rağmen evlerini, yurtlarını terketmemeye, yurtdışında göçmen olarak yaşama fikrini dahi kabul etmemeye çağırıldı.

Komünistler de içinde, Lübnan demokratlarının ve yurtseverlerinin iç savaşta ve eskiden İsrail saldırılarını püskürtme savaşlarında deneyim kazanmış olduklarını da belirtmek gerekir. 1960'ların sonlarından itibaren, onların, çeşitli türden askersel operasyonlar düzenleme eğiliminden geçmiş savaşçı kadroları da vardı. Bunun yanı sıra, Filistin devrimci güçleri ülkemizdeki onlarla bağlaşıklık içinde faaliyet göstererek Lübnan yurtseverleri, Filistinlilerden çok şey öğrendiler, onların büyük deneyiminden yararlandılar ve bunları işgalcilere karşı savaşlarda başarıyla uyguladılar. Osmanlı ve Fransız hükümdarlarına karşı, feodal sisteme karşı, despotizme karşı ve hükümetin baskı aygıtlarının terörist yöntemlerine karşı savaşımında kazanılan devrimci demokratik gelenekler de gözardı edilemez. Bunun için İsrail işgaline karşı direnişin kısa sürede kendi geleneklerini geliştirmesi şaşılabilecek bir şey değildir.

Dikkate değer iki olgu üzerinde duralım. Söz konusu olanların birincisi, işgalcilerin bizim topraklarımız üzerinde kurdukları toplama kamplarının direniş odaklarına dönüşmesidir. Direniş biçimleri ulusal ve dinsel bayramların kutlanması, gardiyanlarla çatışmalar, oturma grevleri, kaçmalar, elle yazılmış dergilerin çıkartılması gibi yaratıcı biçimler aldı. İkinci olgu, yurtsever savaşçıların işgalci orduya ve onun malzeme depolarına yaptıkları saldırı ve askersel imha operasyonlarıdır. Kimi zaman bir operasyona katılanlar ülkelerinin kurtuluşu için kendi yaşamlarını feda etmeye karar verdiler. Başka durumlarda da sözkonusu görevler çok somut ve ölüm tehlikesi içermesine karşın, insanlar bunları, itirazsız kabul ettiler.

İsrail kuklası Lahad'ın radyo istasyonunun havaya uçurulması operasyonu, böyle bir olaydır. Görev, farklı dinsel gruplardan ve farklı bölgelerden gelen dört genç komüniste verildi. Üçü öldü, dördüncüsü yakalandı. Kendini feda etmenin dinsel fanatiklik olduğunu iddia etmek yanlışır. Genellikle böylesi eylemler yurtsever duyguların bilinçli bir ifadesidir ve çoğunlukla Komünist Partisi de içinde, demokrat partiler üyeleri tarafından gerçekleştirilmiştir.

Batıdaki burjuva kitle iletişim araçları Lübnan direnişinden söz ettikleri zaman sık sık operasyonları, terörist eylemlerle bir tutuyorlar ve ister yerek ya da istemeyerek, İsrail işgalcilerinin yurtseverlere karşı hunharca baskılarını haklı gösteriyorlar. Soruyoruz: Ülkeyi savunmak ve yabancı

düşmanlara karşı bağımsızlığı korumak, yabancı işgalcilere karşı koymak ne zamandan beri terörizm sayılmaktadır?

Gerçek teröristler, yaklaşık üç ay boyunca Lübnan başkentini nüfusuyla birlikte, yerle bir etmek için en yeni ölümcül silahları kullananlardır. Bunlar apartmanları ve kamu binalarını havaya uçurdular, güzelim meyva bahçelerini ve tarlaları çöle çevirdiler, silahsız insanları idam ettiler, fiziksel ve manevi işkenceler yaptılar. Gerçek terörizm işte budur. Yoksa Lübnan topraklarını işgalden temizlemek için yıkıntıların arasından çıkan ve insanlık adına bu kasapları avlayanlar değil. Halkların özgürlüklerine ve güvenliklerine, insanlığın barışçı yaşamına saldırı, ABD yönetiminin dünya hegemonyası kurma çizgisi ve İsrail egemen çevrelerinin saldırı planları, şimdi resmi politika haline getirilen bu çizgi, devlet düzeyinde uygulanan gerçek terörizmdir.

GERÇEK VE SAHTE YURTSEVERLİK

Yurtseverlerin direnişinin gelişmesiyle bağlı olarak bir başka sorunlar grubu, ülkenin İsrail işgalcilerinden kurtarılması misyonunun yerine getirilmesi sırasında Lübnan yurtseverliğini yeniden yapılandırmada oynadığı olağanüstü önemli roldür. Direnişin gelişmesinden önceki dönemde farklı akımlar bu konuda çatışmaktaydılar. Eylemleri gerçek Lübnan yurtseverliğinin netleşmesini engelleyen, bu yurtseverliğin dayanması gereken temeli baltalayan üç akım vardı. (Bu akımlar arasında önemli çelişkiler vardı.)

Birinci akım, Lübnan'ı Arap tarihinden ayıran, ülkenin özgünlüğünü burada yaşayan toplumlardan sadece birinin karakteristikleriyle sınırlayan izolasyon konseptinden çıkmış ve büyümüştür. Bu konseptin savunucuları, Lübnan'ın kendisini Arap ülkelerinden ne kadar uzaklaştırırsa ve yabancı korumasını garantilerse, o kadar güvenlik altında olacağını iddia ediyorlar. Emperyalist çevreler, izolasyoncu akımı teşvik etmek ve biçimlendirmek için çok çaba harcadılar. Bu akımı oluşturan güçler utanmazlığı öylesine boyutlara götürdüler ki, Arap dünyasının ortasında kanayan bir yara gibi duran ve misyonu Arap ulusal birliğinin biçimlenmesini engellemek ve Arap devrimci hareketini baltalamak olan İsrail devletinden destek almaya başladılar. İzolasyoncular İsrail korumacılığını savunmaya başladılar ve İsrail'i Lübnan'a girmeye davet ettiler. Onların amaçları, işgalcilerin yardımıyla erki ele geçirmek ve kendi çıkartıkları iç savaşın sonucunu belirlemektir. Sonuçta ise, en büyük darbeyi yiyenler, bunlar oldu.

İkinci akım, Arap birliği çağrısının yanlış yorumlanmasından çıktı. Tüm Arap ulusal birliğinin nesnel ve öznel koşulları olgunlaşmadan da tek

tek devletlerin kendilerini feshetmesi gibi daha geniş ve tüm Arapların birliği görüşünün savunucuları, Lübnan'ı bağımsız bir bütün olarak görmüyor ve tanımıyorlar. Kimi zaman bu, şu ya da bu Arap ülkesinin bağımsızlığını savunmaya karşı nihilist bir tutuma yolaçıyor ve içerde devrimci dönüşümler için savaşımın önemini küçümsüyor. Bu yaklaşım, kendisini, tüm Arapların sorunları bağlamında Lübnan ulusal sorununun bütün özgül yanlarıyla görülmesini kesinlikle reddetmede ifadesini buluyor. Bu görüşün savunucuları (ya da bunların bir bölümü) Filistin sorununun tüm Arapların sorununun anahtarı olduğunu ve bu nedenle de bunun çözümünün öncelik taşıdığına inanıyorlar. Filistin devrimine katılmakla birlikte, Lübnan'ın ihtiyaçlarını ve sorunlarını «gereksiz bir lüks» olarak geriye atıyorlar. Bu çizgi, izolasyoncuların daha da güçlenmelerine ve kendi konumlarını daha büyük bir rahatlıkla savunmalarına yardım etmiştir.

Üçüncü akım İslam'ın geleneksel ya da modern sloganlarına dayanmaktadır. Bu akım, ulusal sorunu yorumlarken, tek tek ülkelerin değil, Arap dünyasının sınırlarını da gözardı ediyor, İslam ve müslümanların birliği olarak tanımladıkları daha büyük ve daha kapsamlı bir birliğin parçası olmadan ne ulusal sorunun ne de tüm Arapların sorunlarının hiç bir anlam taşımadığını belirtiyor. Bu yaklaşım, «ulus», «halk» konseptini «Müslüman camiası»na indiriyor.

Bu ideolojik ve politik akımlar, Lübnan Komünist Partisi önderliğinde ülkenin demokratik güçlerinin kararlılıkla uğrunda savaştıkları bir davanın, doğru bir Lübnan yurtseverliği konseptinin oluşması önünde büyük engeller yarattılar. Giderek, bu demokratik güçler, her aşamada özgül bir örgütsel biçimi olan tek bir harekette birleştiler (İsrail saldırısından önce Ulusal Yurtsever Hareket, sonra Ulusal Selamet Cephesi, daha sonra Demokratik Ulusal Cephe, ve şimdi Ulusal Birlik Cephesi). (!) İsrail işgaline karşı Lübnan Yurtsever Direniş Cephesi'nin oluşması, onun artan askersel ve politik faaliyetleri ve kazandığı başlıca başarılar, yukarıda anlatılan eğilimlere darbeler vurulmasında, Lübnan yurtseverliği üzerine doğru bir anlayışın teşvik edilmesi, gelişmesi ve güçlendirilmesinde belirleyici rol oynamıştır.

Bu, ülkenin bütün bölgelerinden ve toplumlarından politik görüş farklılıklarına karşın – hatta iç savaş sırasında birbirlerinin karşısında yer almış güçlerin – birleştikleri direnişin sosyal tabanını genişletmiştir. Kendini ülkeye adanma duygusu güçleniyordu ve böylelikle de ülkenin dostları ile düşmanlarını ayırma, Lübnan'ın bağımsızlığını koruma yol ve araçları belirleme, bütünlüğünü yeniden sağlama ve demokratik gelişme

(!) Daha ayrıntılı, bilgi için bak : «G. Haui, Bunalımdan çıkış yolunu bulmak zorunludur, «Barış ve Sosyalizm Sorunları, – «Yeni Çağ», Sayı 11, 1985, sayfa 13.

yoluna yönlendirme isteği ve duygusu büyüdü. Lübnan'ın bir Arap ülkesi olduğunun genel kabul görmesi, bu yöndeki gelişmelerin en belirgin göstergesidir. Bu konuda bundan böyle hiç bir tartışma sözkonusu olmaz, bu ilkeye karşı olan her şey reddedilmelidir. Öte yandan şu anlayış güçlendi: Ülkenin yönetsel ve politik yapısının temeli olarak mezhepçiliğin kabul edilmesine son verilmesi çizgisi ne denli ardıcıl uygulanırsa, ülkenin Arap dünyasına bağlılığı niteliği daha büyük güç kazanıyor, ülkenin birliğinin yeniden kurulması ve demokratik gelişmesi perspektifi açılıyor.

BUNALIMA DEMOKRATİK BİR ÇÖZÜM BULMAK İÇİN

Şimdi demokratik değişiklikler programını ileri süren güçlerin konularının güçlenmesinde yurtseverlerin direniş hareketinin oynadığı rol üzerinde duralım. Bu rol, iç savaşın daha ileri aşamasında ve şu anda Lübnan bunalımına ulusal demokratik bir çözüm bulma koşulları olgunlaştığı dönemde çok açık bir biçimde ortaya çıkıyor. Bunalıma son verme, üç temel ilkeye, Lübnan'ın Arap benliğini yeniden kazanması, mezhepçiliğin ortadan kaldırılması ve politik, ekonomik ve toplumsal alanlarda demokratik reformlar yapılmasına dayanıyor.

Yukarda belirttiğimiz başarıları sağlarken, direniş hareketi bir yandan da kurtuluştan sonraki görevleri belirledi. Burada, ülkeyi kimin kontrol edeceği gibi çok karmaşık bir sorun öncelik kazandı, çünkü Lübnan bunalımının çözülmesi için savaşımın üzerine net bir görüş olmaksızın işgalcilerin çekilmesinden sonra ortaya çıkacak olan durumu (hükümet ve toplumsal örgütlenme sorununu vb.) tartışmak olanaksızdı. Çünkü, kurtuluştan sonra erk faşist-izolasyoncu görüşleri savunanların elinde kalsaydı, Lübnan er geç yine işgalcilerin eline düşecekti. Ve mezhepçiliği savunanlar yeniden öne geçseydiler, saldırganlar amacına ulaşmış olacaktı, ülkemiz İsrail ile ABD emperyalizmine tümü üzerinde tam kontrol sağlayacak olan birbirine düşman kantonlara bölünecekti.

Lübnan'ın tam kurtuluşu ve Arap dünyasına ait olma niteliğine yeniden kavuşmasının çıkarları, kopmaz biçimde demokratik iç reformların yapılmasıyla bağlıdır İşgalcilere darbeler vurarak yurtsever direniş işgalciler tarafından desteklenen faşist Falanjistlerin planlarının iflas ettirilmesinde anahtar rolü oynadı. Direniş, ister Falanjist olsun, isterse bunun benzerleri olsun, tüm mezhepçi projelerin hiçbir yere götürmeyeceği Lübnan bunalımının çözümüne yardım etmeyeceğini gösterdi. Böylelikle direniş, Lübnan'ın Arap benliğine yeniden kavuşması ve bunun gerektirdiklerinin yerine getirilmesi için gerekli koşulları yarattı. Direniş ayrıca, varolan din-mezhep temeline dayalı sistemin, sadece başka bir isim taşıyacak bir topluluklar otokrasisiyle, ve yeniden Lübnan ve onu kurtaranlar üze-

rinde egemenlik sürecek, yeni bir iç savaşın tohumlarını saçacak olan otokrasiye yer verilmemesini öngörüyor. Demokratik güçler, tümüyle farklı, mezhepçiliğin ilkönce politik, sonra da öteki alanlarda ortadan kaldırılmasını içeren ulusal demokratik bir sistemi, politika, ekonomi ve toplumsal alanlarda kapsamlı reformlar yapılmasını savunuyorlar.

Yurtseverlerin direnişinin olağanüstü büyük önemi, işte buradadır. Direnişin dinsel ya da mezhepsel damga taşıdığı yolunda yurtdışında çeşitli iddiaların yayılmaya çalışılmasına karşın, direniş demokratik güçlerle omuz omuza dinsel çevrelerin de büyük rol oynadığı bir ulusal kurtuluş hareketidir. Ulusal devrimci hareketin ana ögesi olarak direniş hareketinin gelişmesi ve onun politik yaşamdaki öneminin artması sonucunda, düşmanın elindeki toprakların kurtarılması ile Lübnan bunalımına ulusal demokratik çözüm bulma arasında güçlü bağlar oluştu.

İsrail belki yakında hâlâ kontrol altında tuttuğu Lübnan topraklarından da çıkacaktır. Ama sorun sadece bundan ibaret değildir. Lübnan iç bunalımına bir çözüm yolu bulacaktır. Biz, bu çözüm yolunun ancak ulusal demokratik, iç savaşa son verecek mezhepçilik-dışı bir çözüm yolu olabileceğini belirtiyoruz. Fakat ülkemizdeki durumu tüm Ortadoğu'yu etkileyen bunalımdan ayırmak mümkün müdür? Bu ve bunun gibi başka konular, Lübnan ve Filistin haklarının yazgılarını ve onların ulusal, anti-emperyalist ve antisyonist hareketlerini içiçe geçiriyor. Burada, bize gurur veren bir gelişmeyi vurgulamak istiyorum: Ürdün nehrinin batı yakasında ve Gazze şeridinde işgal altındaki bölgelerde değişik biçimlerde direnişin büyümesi. Bu yolla Filistinli yurtseverler, Filistin devriminin baştan beri öngördüğü yolda ilerleyerek savaşımı sürdürme kararlılıklarını dile getiriyorlar.

Bu nedenle biz, Lübnan yurtseverlerinin direnişinin, güçlü bir biçimde kök salan rolünün gelecekte de farklı biçimlerde ortaya çıkacağına inanıyoruz. Lübnanlı, Filistinli, Suriyeli Arap yurtseverleri, Ortadoğu bunalımına hakça ve kalıcı bir çözüm bulunmasını isteyen herkes militan birliklerini güçlendirmek ve geliştirmek için en uygun yol ve araçları bulacaklardır. Bu ise, işgal altındaki toprakların kurtarılmasına katkıda bulunacak, Filistin halkının kendi yazgısını belirlemesi ve kendi toprakları üzerinde bağımsız demokratik devletini kurması hakkının güvence altına alınmasına yardım edecek, emperyalizm, siyonizm ve gericilik tarafından kurulan tüm tuzakları boşa çıkarmaya yardımcı olacak ve ulusal kurtuluş ve sosyal eşitlik için Arap devrimci hareketinin gelişmesi için yeni perspektifler açacaktır.

Bildiri

İnsanlığın, kendisine yönelik en büyük tehlike olan atom bombasından, nükleer savaştan kurtulmasının olanaklı olduğu bugün çok somut bir biçimde ortaya çıkmıştır. SBKP Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov, ABD'ne ve nükleer silah sahibi öteki ülkelere 2.000 yılına kadar yeryüzündeki stratejik ve taktik bütün nükleer silahları yoketmeyi önermiştir. Sovyetler Birliği eğer öteki ülkeler de kabul ederse, kendisinin 2.000 yılına kadar somut üç aşamada bütün nükleer silahları yoketmeye hazır olduğunu açıklamıştır. Gorbaçov ayrıca ülkesinin, tek yanlı olarak aldığı nükleer denemeleri durdurma kararını Nisan başına kadar uzattığını açıklayarak, silahsızlanma konusunda ne kadar içtenlikli davrandığını göstermiştir.

Hedef çok somuttur. İnsanlık 21. yüzyıla nükleer savaş tehlikesinden, 20. yüzyılın bu en büyük kabusundan kurtulmuş olarak girebilir. O nedenle Gorbaçov yoldaşın önerisi bütün dünyada sevinçle karşılanmıştır. Dünya barış güçleri 1986 Dünya Barış Yılında savaşımı daha da yükseltmek için yeni olanaklara kavuşmuştur.

ABD ve öteki önde gelen NATO devletleri Sovyetler Birliği'nin önerilerini inceleyeceklerini açıklamışlardır. Ne var ki, ABD yönetimi sorumlu davranmamakta, uzaya silah yerleştirme hazırlıklarını ve nükleer silah denemelerini aralıksız sürdürmektedir.

Bilindiği gibi ülkemiz topraklarında da ABD'ne ait nükleer başlıklar ve roketler bulunmaktadır. ABD bunların sayısını daha da artırmak, ayrıca Türkiye'deki üslerinden Yıldızlar Savaşı projesini gerçekleştirmede yararlanmak istemektedir. Yeryüzündeki bütün nükleer silahların yok edilmesini ve uzayın silahlandırılmasının önlenmesini öngören Sovyet önerileri bizim ülkemizin ve halkımızın yaşamsal çıkarlarını da ilgilendiriyor. Buna karşın Evren-Özal yönetimi bu öneriler karşısında suskun kalıyor. ABD'den bağımsız ulusal çıkarları dikkate alan bir tutum almaya yanaşmıyor. Basın üzerindeki sansür halkımızın bu konularda aydınlatılmasını engelliyor. Bu koşullarda barış ve demokrasi güçlerinin sorumluluğu daha da artıyor.

Partiler, sendikalar, öteki meslek örgütleri, gazeteciler, bilim, sanat ve hukuk adamları, subaylar ülkemizin geleceğini çok yakından ilgilendiren

dünya politikasındaki gelişmelere kayıtsız kalmamalı, sorumlu davranmalı, barış ve silahlılaşmadan yana aktif tutum almalıdır.

TKP insanlığın nükleer silahlardan kurtarılmasını öngören Sovyetler Birliği'nin girişimini bütün gücüyle destekliyor. Bütün barış yanlısı güçleri bu önerileri halkımıza duyurmaya, desteklemeye, atom silahlarına karşı savaşıma aktif katılmaya çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

22 Ocak 1986

TÜSTAV

Açıklama

Sovyetler Birliği, Kıbrıs sorununa barışçı ve adil çözüm bulunması için bir öneri paketi getirdi. Bu girişim, Sovyetler Birliği'nin dünyada barışın korunması, silahlanma yarışının durdurulması, halkların ve ülkelerin güvenliklerinin sağlanması, uluslararası ilişkilerde iyiye doğru bir dönüşüm gerçekleşmesi için ardarda yapmakta olduğu sorumlu girişimlerin yeni bir halkasıdır.

Kıbrıs sorununun çözülebilmesi için Sovyetler Birliği, ilgili tüm tarafların ortak çaba göstermelerini, Birleşmiş Milletler Genel Sekreteri'nin çabalarını desteklemelerini öneriyor. Sorunun çözümünde Kıbrıs Türkleri ve Kıbrıs Rumlarının meşru çıkarlarının hesaba katılmasını istiyor. İki toplumun aralarındaki sorunları dış karışma olmadan çözmelerini, başka devletlerin Kıbrıs'ı ilhak etmelerinin engellenmesini öngörüyor. Türkiye'nin garantörlüğü de içinde olmak üzere, Kıbrıs'ın bağımsız ve bağlantısız bir devlet olmasını sağlayacak uluslararası garanti önerileri getiriyor. Adanın Yakınoğu ve Akdeniz halklarına karşı askersel amaçlarla ve saldırı operasyonları için bir üs olarak kullanılmasının önüne geçmeyi amaçlıyor. Ve somut olarak, bütün bu konuları ele alacak Kıbrıs'daki iki toplumun temsilcilerinin yanısıra, Türkiye, Yunanistan ve Birleşmiş Milletler Güvenlik Konseyi üyelerinin katılacağı, Birleşmiş Milletler çerçevesinde bir uluslararası konferans toplanmasını öneriyor.

Görüldüğü gibi, bunlar ilgili taraflarca dikkatle incelenmesi, objektif bir biçimde yorumlanması ve desteklenmesi gerekli önerilerdir. Kıbrıs halkının güvenliğini düşünen, Kıbrıs üzerinde özel, bencil, saldırgan amaçlar taşımayanların, sorunun gerçekten çözümünden yana olanların bu önerilere olumlu bir yanıt vermemesi için hiçbir neden yoktur.

Even-Özal yönetimi, bu önerilere karşı yapıcı tutum almadı. Gereken olumlu yanıtı vermedi. Hükümet, «Türkiye'nin Kıbrıs konusunun uluslararası platformlarda ele alınmasına karşı» olduğu savını öne sürüyor. Oysa hükümet, Kıbrıs konusunda haklı konularda olduğuna inanmadığı için uluslararası platformları benimsemekten kaçınıyor. Böylelikle, Türkiye'nin Kıbrıs sorunu nedeniyle dünya ölçüsünde içine düştüğü yalnızlığın devam etmesine hizmet ediyor. Evren-Özal yönetimi, bu önerileri geri çevirmekle, Kıbrıs sorununun Amerikan yönetiminin elinde Türkiye'ye karşı bir şantaj aracı olarak kullanılmasına son verme fırsatını da geri tepiyor.

Türkiye basınında ve Kuzey Kıbrıs'da kimi çevrelerin sıralarında Sovyet önerileri üzerine kopartılan antikomünist, antisovyet gürültü, zihinleri bulandırmaktan, insanları yanıltmaktan, sorunu çözümsüz kalmasından en büyük yararı sağlayan, adayı kendisi için bir askersel üsse çeviren ABD

emperyalizminin savaş planlarına elverişli bir zemin oluşturmaktan başka bir işe yaramıyor.

TKP, «Barış, Ulusal Güvenlik ve Ulusal Egemenlik Alternatifi»nde belirttiği gibi, Türkiye'nin dış politikasında köklü bir değişiklik yapılması gerektiği görüşündedir. Bu, Kıbrıs konusundaki tutum için de geçerlidir.

1974'den bu yana Kıbrıs konusunda izlenen politikaların sorunun çözümüne elverişli olmadığı, açık ortadadır. Bugün Kıbrıs sorununa yaklaşımda hiçbir yeni ve somut, sonuç alıcı öneriler getiremeyen kimi muhalifet çevreleri Sovyetler Birliği'nin Kıbrıs'ın bir NATO üssü olmasından endişe duyduğu için sözkonusu önerileri getirdiğini öne sürüyor ve bu önerilere kayıtsız kalıyorlar. Bu çevreler, Sovyetler Birliği'nin tek amacının bölgede barışın ve kollektif güvenliğin sağlanması olduğunu göremeseler bile, Kıbrıs'ın bir ABD üssüne dönmesinin bütün Ortadoğu halkları açısından getireceği tehlikelere nasıl göz yumabilirler?

Kıbrıs sorunu üzerine açıklanan Sovyet önerileri, «TKP'nin Barış, Ulusal Güvenlik ve Ulusal Egemenlik Alternatifi»nde Kıbrıs sorununun çözümü için öngörülen tutum ve önlemler ile tam bir uyum içindedir. TKP, bu önerilerin, gerek Kıbrıs, gerekse Türkiye ve Yunanistan halklarının çıkarlarını, bölge güvenliğini ve barışını dikkate aldığı görüşündedir. TKP, bu önerileri destekliyor, bütün öteki yurtsever güçleri, Kıbrıs sorunu üzerine Sovyet önerilerini sağduyuyla, soğukkanlılıkla ve büyük bir sorumlulukla incelemeye, ona göre tutum almaya çağırıyor.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

24 Ocak 1986

Açıklama

Bugün Türkiye'de ülkenin geleceğinden sorumluluk duyan herkesin tutumunu gözden geçirmesi gereken gelişmeler oluyor. Politik olayların gelişimi hızlanıyor. Bu gelişmeler bekle-gör politikalarının terkedilmesini, aktif tutum alınmasını gerektiriyor.

Bu gelişmelerin başında Türk-İş'in miting kararı ve yasal muhalefet partilerinin diktatörlük rejimine karşı demokrasi için işbirliği çabalarını somutlamaları geliyor.

TKP MK 5. Plenumu bu gelişmeler henüz bu somutlukta ortaya çıkmadan önce şu saptamayı yapmıştı: «Rejim karşıtı politik güçlerin artan hareketlenmesi, halk yığınlarının hareketlenmesi için elverişli koşullar yaratıyor. Burjuvazi içindeki ayrılıkların derinleşmesi aynı sonucu getirmektedir. Muhalefetin sıralarındaki farklı hatta karşıt konulardaki politik güçler diyalektik bir biçimde birbirinden etkilenmekte ve birbirini daha çok dikkate almaktadır.»

Gelişmeler bu saptamayı doğruluyor. Bunun önemi şuradadır ki, her politik güç tek tek her örgüt ve hatta kişi demokrasi için işbirliğini destekleyerek, aktif tutum alarak, mücadele kararlılığını eylem isteğini ortaya koyarak, bizzat eyleme geçerek, gelişmeleri hızlandırmada kesin bir rol oynayabilir. Koşullar buna olanak verecek yönde gelişmiştir, gelişiyor.

«Söz konusu mitingi uzlaşmacı Türk-İş yönetimi kendini kurtarmak için yapıyor» ya da «DYP ve DSP»nin Anayasa değişiklikleri nasıl bir içerikte olacak, DYP Marksistlerin özgürlüğüne hayır diyor, DSP kendi dışındaki sola duvar çekiyor, SHP parlamentoya umut bağlıyor» diyerek bekleme durumunda kalmak, yapılabilecek en büyük yanıltır.

TKP defalarca açıkladı ki, ülkemizdeki nesnel koşullar öznel niyetlere rağmen bu niyet sahiplerini de ileriye zorluyor. Daha çok önceden diktatörlüğe karşı tüm güçler arasında diyalog ve işbirliği mümkün ve zorunludur dediğimizde TKP'nin hayal gördüğünü söyleyenler sanıyoruz ki, şimdi değerlendirmelerini gözden geçirmek zorundadırlar. Bu yapılsa bundan yararlanacak olan halkımız olacaktır.

Burjuva muhalefet partileri içinde dar demokrasi anlayışlarının, öznel kısır hesapların varlığına TKP elbette gözlerini yumuyor. Ama bunların varlığına şaşırıyor. Ancak demokratik işbirliği için aktif çaba harcıyarak bu tür olumsuzluklar aşılabılır. Tersî tutum gelişmeyi, yığınları bu kısırlığa mahkum etmek demek olur.

Öte yandan şu olumsuzluklara bugünden dikkat vermek zorunludur. Birincisi: Türkiye'nin 12 Eylül'e gelmesinde 1961 Anayasası sorumlu tutu-

lamaz. Suçu eski anayasanın geniş özgürlükler getirmiş olmasında arayarak yeni anayasa özgürlüklerin daha sınırlı olmasını savunan görüş kabul edilemez. Böyle bir temelde uzlaşma olamaz.

İkincisi: Diktatörlüğe karşı muhalefetin, bu ipliği pazara çıkmış parlamento içine hapsedilmesine yol açacak yaklaşımlar bugün demokratik mücadeleye verilebilecek en ciddi zararlardan biridir. Özellikle bu hükümetten olumlu tutum bekleme affedilemez bir yanlıgı olur.

Üçüncüsü: Bugün kendilerini sosyal-demokrat, sol parti olarak tanımlayan iki partinin aralarındaki çatışmalar, eğer demokrasi mücadelesini daha da ilerletmeyle ilgili olsaydı, anlayışla karşılanabilirdi. Oysa şu andaki kısır çekişmeler demokratik muhalefete, solun ve tutarlı demokratların işbirliğine zarar veriyor.

Diktatörlüğün rejimini sürdürmede inisiyatifi zayıflıyor ama henüz ipleri elinden kaçırmış değildir. Ne diktatörlük, ne de onu destekleyen ABD emperyalizmi konularını kolayca terkedecektir. Faşist diktatörlüğün devlet yapısında yarattığı köklü değişikliklerin ortadan kalkmaya başladığı bir süreç gelişmeden, bu hükümet, bu anayasa yerli yerinde duruyorken rejimde bir değişmeden söz edilemez.

Bu nedenle bugün henüz demokrasi kazanılmış değildir. Olanakları adım adım genişletmekle demokrasiyi genişletmek eş anlamlı değildir. Nasıl bir hükümet, nasıl bir anayasa, nasıl bir rejim, kısaca nasıl bir demokrasi soruları geniş tartışılmalıdır. Ama hâlâ diktatörlüğe karşı tüm güçlerin işbirliğinin gerekliliğinin yakıcı olduğu unutulmamalıdır.

İkincisi, bu işbirliği ne kadar geniş olursa ve Marksist sol ne denli etki olanakları yaratabilirse, başta işçilerin olmak üzere yığınların eylemleri ne denli yükselirse, elbette bu «nasıl?» sorularının yanıtları da daha geniş demokraside birleşebilecektir.

Anayasanın nasıl olacağı kimsenin tekelinde değildir. Marksizm'e açık olup olmayacağına karar verecek olanlar da iki partiden ibaret olmayacaktır. Yeter ki, biz meydana boş bırakarak kendi ellerimizle böylesi bir tekelciliğe yol vermiyelim.

Bugünün sorunu, adına ister erken seçim, ister yeni seçim denilsin, seçim istemini yükseltmek ve seçimlerin, anayasa tartışmalarının daha özgür bir ortamda yapılmasının koşullarını hazırlamak için çalışmaktır. Bunun yolu, toplumsal muhalefetin tüm kesimlerinin görüşlerini ortaya koymalarına imkan hazırlayacak 141, 142, 146 ve 163. maddelerden yargılananları da kapsayacak genel ve koşulsuz bir affın çıkartılması, tutuklama, kovuşturma ve işkencelere, Doğu'daki devlet terörüne son verilmesi, ABD'nin ülkemizin iç işlerine karışmasının önlenmesi, militarizmin politik yaşama etkisinin önünün alınması, 12 Eylülcülerden, darbeci ve işkencecilerden hesap sorulması için mücadeleyi yükseltmektir. Ayrıca

halkımızın, işçi ve emekçilerin işsizliğin, işten çıkarılmalar ve hayat pahalılığının önlenmesi isteklerine, yığınların demokrasi, iş, ekmek, özgürlük için eylemlerine destek vermektir.

Halkımız bugün yasal muhalefet partilerinden, sol güçlerden, tüm demokrasi güçlerinden bu adımları bekliyor.

Tüm bu nedenlerle TKP, daha çok önceden gelişmeye başlayan DYP-SHP-RP arasındaki fiili işbirliğini, son olarak yeni anayasa ve yeni seçimler için DYP ile DSP'nin somut işbirliğini, 141., 142., 163. maddelere, işkenlere karşı çıkan, geniş düşünce özgürlüğünü savunan SHP'nin bu çabalarını, Türk-İş'in yeni anayasa için girişimlerini, miting kararını, özellikle işçilerin açıkladığı yığınsal eylemler ve genel grev isteklerini aktif destekliyor. TKP aynı zamanda herkesi gelişmelerin bu önemli ve kritik dönemecinde sorumlu ve etkili tutum almaya çağırıyor.

Demokrasi için kararlı bir mücadele vermeye hazır her politik güç, işçi sınıfımız adına TKP'nin şahsında güvenilir bir bağlaşıklık bulacaktır.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi*

25 Ocak 1986

Türkiye Komünist Partisi ile İran Tudeh Partisi'nin ortak açıklaması

Ocak 1986'da Türkiye Komünist Partisi ile İran Tudeh Partisi delegasyonları arasında bir toplantı yapıldı. Görüşme, tam bir dostluk ve anlayış havasında geçti, görüşlerde tam bir birliğe varıldı.

1. İran'deki durumla ilgili olarak taraflar, Humeyni rejiminin gerici ve baskıcı politikasını mahkum ettiler. TKP delegasyonu, İranlı komünistlerin ve öteki yurtsever güçlerin teokratik rejimi yıkmak ve demokrasi, ulusal bağımsızlık ve sosyal adalet ilkelerine uygun bir ulusal ve demokratik yönetim oluşturmak savaşımına tam destek verdiğini belirtti.

2. İran ile Irak arasında altı yıldan beri sürmekte olan korkunç savaş konusunda taraflar, bu savaşın iki ülkenin çıkarlarıyla taban tabana zıt olduğunu ve yalnızca emperyalizmin ve bölge gericiliğinin çıkarlarına hizmet ettiğini belirttiler. Her iki delegasyon da İran ile Irak arasındaki anlaşmazlıkların İran ve Irak hükümetleri arasında doğrudan ve barışçı görüşmeler yoluyla çözülmesi gerektiğini bildirdiler. Bu yoldaki ilk adım, tüm cephelerde derhal uygulanması gereken ateşkestir.

3. Türkiye'deki gelişmeler üzerine taraflar, şu andaki Türkiye hükümetinin ve ondan önceki askeri hükümetler gibi faşist bir rejimi temsil ettiğini, Türkiye halkının en temel haklarını ve çıkarlarını çiğneyerek, baskıcı, antiulusal, antikomünist bir politika uyguladığını belirttiler. İran ile ilişkilerinde Turgut Özal hükümeti emperyalizmin beşinci kolu işlevini görmektedir. İslam Cumhuriyeti ile Türkiye'nin NATO'daki bağlaşıkları arasında yıkılan köprüleri onarmaya çabalamaktadır. İran hükümeti de kendi adına bu çabaları desteklemekte ve bu doğrultuda davranmaktadır. Türkiye başbakanının 200 kişilik bir delegasyonun başında İran'a yaptığı son gezi, iki ülke yönetimlerinin aralarındaki ilişkiye verdikleri önemi gösteriyor.

4. Türkiye hükümetinin Türkiye'de yaşayan Kürt halkına karşı politikası olağanüstü hunharca ve antidemokratiktir. İran ve Irak'taki gerici çevrelerle elele vererek, Türkiye hükümeti Türkiye'deki demokratik Kürt hareketini acımasızca eziyor ve kategorik olarak haklarını inkar ediyor. Ulusların kendi yazgılarını belirlemesi Marksist-Leninist ilkesine sımsıkı bağlı olan Türkiye Komünist Partisi ile İran Tudeh Partisi şu andaki Türkiye, İran ve Irak yöneticilerinin Kürt halkına karşı antidemokratik politikalarını şiddetle mahkum ederler ve Kürt halkının ulusal hakları uğruna savaşımına tam desteklerini belirtirler.

5. Uluslararası gelişmelerle ilgili olarak taraflar, barış uğruna savaşımın dünyanın tüm ilerici ve devrimci güçlerinin en başta gelen görevi

olduğunu vurgularlar. Taraflar, 15 Ocak 1986'da SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov tarafından yapılan ve 2.000 yılına kadar varolan nükleer silahların bir takvime uygun olarak azaltılmasını ve tümüyle yok edilmesini içeren önerilerine tam desteklerini belirtirler. Eğer Batılı devletler onaylarsa, bu öneri nükleer güçler arasında öteki alanlardaki görüşmelerde anlaşmaya varılmasına yolu açacaktır.

Şu anda en ivedi görev, Reagan yönetiminin uzayı askerselleştirmesini durdurmaktır. «SDI» Reagan'ın iddia ettiği gibi bir savunma planı, bir savunma kalkanı değildir. Bu, dünyada varolan askersel-stratejik dengeyi değiştirmek açık amacını taşıyan saldırgan bir programdır. Eğer bu gerçekleşirse, dünyamızda hayata son verecek bir nükleer felakete doğru büyük bir adım olacaktır.

6. Birleşmiş Milletler Genel Kurulu, oybirliğiyle 1986'yı Uluslararası Barış Yılı ilan etti. Taraflar, bu yılın girişimlerine aktif katılma ve günümüzün en önemli ve en kutsal davasına, barışa, kendi katkılarını yapma kararlılıklarını dile getirdiler.

*Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi
İran Tudeh Partisi Merkez Komitesi*

Ocak 1986

Mustafa Suphi ve yoldaşlarını anma toplantısı'na

Değerli yoldaşlar, arkadaşlar,

Türkiye Komünist Partisi'nin kurucusu ve ilk genel başkanı Mustafa Suphi ile birlikte 15 yoldaşımızın öldürülmelerinin üzerinden 65 yıl geçti. Bu cinayet tarihimizin en acımasız, en insanlık dışı politik cinayetlerinden biridir. Bu cinayet gerçekte sınıf düşmanlarımızın komünistlere karşı fırsat ele geçirdiklerinde ne denli gaddar olabileceklerinin çıplak bir kanıtıdır.

Bugün diktatörlüğün TKP'yi terörist bir örgüt gibi gösterme çabaları sonuç vermemiştir. TKP davalarında partimizin bireysel terörizme saptığının tek bir örneğini bile verememişlerdir.

Ama bugünkü diktatörlerin elleri de 65 yıl önce dedelerinin, yani bir parçası oldukları egemen sınıfların eli gibi kanlıdır. Darbeci generaller partimizin MK üyesi Deniz yoldaşı ve partimiz üyesi Ahmet Hilmi Feyzioğlu'nu, Diyarbakır Cezaevinde Necmettin Büyükkaya ve diğer Kürt ve Türk yurtseverlerini ve pek çok ilerici yurtseveri katletmişlerdir.

Ne var ki ne dünkü, ne de bugünkü cinayetleri işçi sınıfımızı, onun öncü partisi TKP'yi, Türk ve Kürt halkının mücadelesini durduramamıştır.

Geçen yıl partimizin 65. kuruluş yıldönümünü kutladık. Pek çoğunuz bu büyük kutlamaya aktif katıldınız. TKP'nin 65. kuruluş yıldönümü partimizi yoketmek isteyenlere etkili bir yanıt oldu.

Bugün Mustafa Suphi ve yoldaşlarının ölümünün 65. yılı için bir araya geldiğiniz bu toplantı da sınıf düşmanlarımıza bir yanıt daha veriyoruz. Diyoruz ki «Onları yokedemediniz, çünkü işçi sınıfımız onların adını kanlı kızıl bir mermere kazıdı.»

Bir toplumun yaşamında işlenen her politik cinayet gerçekte özgürlüklerin bir parçasının koparılması demektir. Bu nedenle bu toplantıya katılan partimizin üyesi olmayan dostlarımız yalnızca insan olmanın bir gereğini yerine getirmiş olmuyor aynı zamanda özgürlük ve demokrasi için de sesini yükseltmiş oluyor.

Sesimiz daha da yükselmelidir, 12 Eylülcü generallerden, darbesi ve işkencecilerden hesap sormalıyız. Son günlerde işkenceler birbir ortaya çıkmaya başladı. Bu daha başlangıçtır. Ama şimdiden faşist diktatörlüğü ve işkencecileri korku sarmaya bşladı, daha da saracaktır.

Baskı, cinayet, işkence, terör halkımızın özgürlük ve demokrasi mücadelesini durduramadı, durduramayacaktır.

Faşizme, emperyalizme, şovenizme karşı ortak mücadelemizde hepinize başarılar dileriz.

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

TÜSTAV

Türkiye İşçi Partisi Merkez Komitesi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi kardeş Türkiye İşçi Partisi'nin 25. kuruluş yıldönümünü en içten yoldaşlık duygularıyla kutlar.

TİP işçi sınıfımız ve emekçi halkımızın övülecek bir eseridir. TİP'in 25 yıllık mücadele tarihinin sayfaları barış, bağımsızlık, demokrasi ve sosyalizm için zorlu mücadelelerle ve günümüzde de yararlanılabilir derslerle doludur.

TKP Merkez Komitesi, sosyalizm ideallerinin halkımız içinde yaygınlaşması ve Marksizm-Leninizm ilkeleri için çaba harcayan, başta partiniz Genel Başkanı sayın Behice Boran yoldaş olmak üzere tüm yönetici ve militanlarını, emektaşlarını kuruluş yıldönümünüzde yürekten kutlar, bu onurlu davada yaşamını yitirenlerin anısı önünde saygıyla eğilir.

Türkiye İşçi Partisi sosyalist düşüncenin yalnızca işçiler ve aydınlar içinde değil toplumun her katında yayılmasında, köylere dek girmesinde, parlamento kürsülerinden yükselmesinde etkin bir rol oynamıştır. Konuşulması, tartışılması yasak altına alınan en temel konulardaki tabuların kırılmasında TİP'in mücadelelerinin rolü unutulamaz.

TİP'in demokrasinin işçiler ve emekçiler yararına genişletilmesi için harcadığı çabalar somut sonuçlar almıştır. 141. ve 142. maddeler ve diğer yasaklar kaldırılabilmiş olmasa bile uygulama alanları daraltılabiliyordu. Bugün faşist diktatörlük koşullarında bu kazanımlar yokedilmiştir ama kazanılan toplumsal meşruiyetler gerçekte yokedilememiştir.

Sendikal alanda sınıf sendikacılığı ilkelerinin yerleşmesinde, «sınıflar üstü» ya da işçi sınıfını politik mücadelenin dışında tutmak isteyen sendikacılık anlayışlarının kırılmasında TİP önemli bir rol oynamıştır. Aynı şekilde Kürt halkı ve onun haklı çıkarları, hakları üzerinde dikkatlerin artmasında da TİP etkili olmuştur.

Türkiye İşçi Partisi işçi ve emekçi sınıfların çıkarlarını savunurken, ülkemizin bağımsızlığı, ulusal çıkarları için emperyalizme, emperyalizmin saldırganlık örgütü NATO'ya, ABD ile yapılan ikili kölelik anlaşmalarına, üslere karşı etkin bir mücadele vermiştir.

TİP, ideolojik planda sosyalizmin bilimsel karakterine, işçi sınıfının öncülüğü fikrine saldıran her tür milliyetçi ve revizyonist tezlere karşı durmuştur.

12 Eylül 1980 sonrasında TİP de diktatörlüğün en ağır saldırısına uğramıştır. Pek çok yönetici ve üyesi tutuklanmış ve ağır cezalara çarptırılmış,

olanakları daraltılmıştır. Böyle de olsa baskı altında olmak, olanakların daralması yukardaki gerçekleri unutturamaz. Kaldı ki, TIP bugün tüm olumsuz koşullara rağmen ülkede ve ülke dışında varlığını ve mücadelesini sürdürüyor.

Değerli yoldaşlar,

İşçi sınıfımızın mücadele tarihi çok eskidir. Bu tarih zengin bir deney hazinesidir. Sahip olduğu devrimci gelenekler hem övünç hem de maddesel ve moral güç kaynağımızdır. Biz, tarihimizde olumlu, ilerici ne varsa ona sahip çıkıyoruz. Ama kuşkusuz asıl övünç kaynağımız işçi sınıfımızın mücadele tarihidir.

1920'de Mustafa Suphi yoldaşın önderliğinde Türkiye Komünist Partisi'nin kurulması ile işçi sınıfımızın mücadelesi köklü niteliksel bir sıçrama yaptı. Artık işçi sınıfımız yokedilemez, bilinçli, örgütlü öncü partisini yaratmıştı. Kimi zaman zayıflamış, güçten düşmüş de olsa TKP günümüze kadar varlığını ve mücadelesini sürdürdü. Bugün çok zor koşullara rağmen toparlandı, güçlenme aşamasına girdi.

Bu 65 yıllık mücadele tarihi görülmeden bugün işçi sınıfımızın mücadelesinin geldiği nokta anlaşılabilir. Ancak TIP'in 25 yıllık mücadele tarihi dışlanarak da bu 65 yıl anlaşılabilir. Her tür öznel değerlendirmelerin dışında her iki partinin tarihi nesnel olarak birbiriyle sıkıca bağlıdır.

Bu nedenle TKP ve TIP'in politik ve örgütsel birlik adımı yalnız güncel bir gereklilik değil aynı zamanda tarihsel bir zorunluluktur. Asıl önemli olan bugünün sorunları ile sınırlanmadan gelecek kuşaklar için yeni bölünmelerin her tür gerekçesini ortadan kaldıracak, dün geleceğe sağlam biçimde bağlayacak bugünün birliğini gerçekleştirebilmektir.

TKP olarak bu bilinçle, birlik sorununun güncel gereksinimlere ve tarihsel zorunluğa yanıt verecek bir çözüme kavuşması için çabalarımızı daha da artıracaktır. Henüz sonuçlanmamış olmasa da birlik yönünde ortak adımlarımızın hızlanması TKP olarak bizi sevindiriyor.

İşçi sınıfının politik birliği için her iki partinin çabalarının başarıyla sonuçlanması bu birliğin Marksizm-Leninizm temelinde diğer güçlerle daha da genişlemesinin olanaklarını artıracaktır. Ayrıca sol güçler içinde birliğin pekişmesi ve genişlemesi için üzerimize düşen görevleri daha başarı ile yerine getirebileceğiz.

TIP ve TKP'nin birliği inançlı komünistleri geçmişten, tarihsel mirastan koparmak, onları silahsızlandırmak isteyen sınıf düşmanlarımıza ve tarihi kendisinden başlatmaya meraklı küçük burjuva hastalıklarına karşı en etkili yanıt olacaktır.

Bu birlik aynı zamanda, işçi ve emekçi sınıflarda gerçek kurtuluş umutlarını güçlendirecek, sahte alternatifler yaratmaya çalışanlar ya da dik-

tatörlük koşullarını revizyonist tezlerini yaymak için bir fırsat sayanlar için ise tersine umut kırıcı olacaktır.

Değerli yoldaşlar,

Bu inançla Türkiye İşçi Partisi'nin 25. kuruluş yıldönümünü kutluyor olmanızın sevinç ve heyecanında ortak olmak isteriz. Birlik çabalarımızın bir an önce sonuca varması dileği ile diktatörlüğe karşı ortak mücadelelerimizde sizlere, ülkede zor koşullarda çalışma yürüten, ve hapishanelerdeki TİP'li yoldaşlara, dostlarımıza başarılar dileriz.

Yaşasın TİP ve TKP arasındaki yoldaşlık!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proletarya enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

İrlanda Komünist Partisi 19. Ulusal Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına kardeş İrlanda Komünist Partisi'nin 19. Ulusal Kongresine devrimci savaş selamlarını gönderir.

Kongreniz, emperyalizmin en saldırgan çevrelerinin, en başta ABD askersel sanayi kompleksinin yeryüzündeki gerçeklerle çelişen egemenlik heveslerine uygun olarak insanlığı nükleer bir yıkımın eşiğine getirmek için hiçbir çabadan geri durmadıkları bir dönemde toplanıyor. Türkiye Komünist Partisi, ilerici insanlıkla birlikte, Sovyetler Birliği'nin insanlığı nükleer silahlardan kurtarmayı öngören üç aşamalı programını vargüçle destekliyor. İrlanda Komünist Partisi'nin 19. Kongresi'nin, gerçekleşmesi, silahlanma yarışının yeryüzünde durdurulması ve uzaya önlenmesi yolundaki ortak davamıza katkıda bulunacak kararlar alacağına inanıyoruz.

Türkiye Komünist Partisi, İrlanda Komünist Partisi'nin emperyalizme yarayan Anglo-İrlanda Anlaşmasına karşı politikasını destekliyor. Sizin ülkemizde işçi sınıfının bölünmüşlüğü ortadan kaldırma yolundaki çalışmalarınızı büyük bir dikkatle izliyoruz.

Türkiye Komünist Partisi, İrlanda Komünist Partisi'yle Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ilkeleri temelinde kardeşçe bağlıdır. Bu vesileyle, Partinizin faşist bir diktatörlük koşullarında savaşan Türkiye komünistleri ve demokratik güçleriyle gösterdiği sıcak dayanışma için teşekkürlerimizi ifade etmek istiyoruz.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, İrlanda Komünist Partisi'nin 19. Kongresi'ne büyük başarılar diler.

Yaşasın İrlanda Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

31 Ocak 1986

Küba Komünist Partisi 3. Kongresi'ne

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi Merkez Komitesi, Türkiye komünistleri ve ülkemiz işçi sınıfı adına, kardeş Küba Komünist Partisi'nin 3. Kongresi'ne devrimci savaş selamlarını gönderir.

Kongreniz, insanlığın varlığını sürdürmesi ya da yokolması konusunda kritik bir noktaya geldiği bir ortamda toplanıyor. Emperyalizmin, en başta ABD emperyalizminin en saldırgan çevreleri, dünya egemenliği düşleri kurarak sosyalist ülkelere, dünya komünist hareketine, bağımsız devletlere, barış ve ilerlemeden yana tüm güçlere karşı haçlı seferi politikası uyguluyor. Silahlanma yarışını olağanüstü boyutlarda körükliyorlar, uzayın militarizasyonuna yöneliyorlar. Böylesi bir uluslararası ortamda, Sovyetler Birliği'nin ve sosyalist ülkelerin barışın korunması, uluslararası durumda iyiye doğru bir dönüşün sağlanması için gösterdikleri çabalar çok büyük değer taşıyor. SBKP MK Genel Sekreteri Mihail Gorbaçov yoldaşın kısa bir süre önce açıkladığı insanlığı nükleer silahlardan kurtarma programı, yeryüzündeki bütün ülkeler ve halklar için tarihsel bir fırsat niteliğindedir. Türkiye Komünist Partisi, bu girişimi ve SSCB ile sosyalist ülkelerin silahlanma yarışının yeryüzünde durdurulması ve uzayda önlenmesi yolundaki tüm adımlarını vargüçüyle destekliyor. Onların, halkların ve ülkelerin kendi yazgılarını egemence belirlemeleri için gösterdikleri çabalara yüksek değer biçiyor. ABD emperyalizminin sürekli askersel tehdidine ve ekonomik ablukasına karşın sosyalizm kuruculuğu yolunda ilerleyen Kübalı komünistlerin 3. Kongrede alacakları kararlarla barış ve toplumsal ilerleme güçlerine güç katacaklarına inanıyoruz.

Kongreniz, yiğit Küba halkının yaşamında niteliksel değişiklikler yaparak ülkeyi sağlık, kültür, eğitim, spor gibi alanlarda dünyanın en gelişkin ülkeleri arasına sokan devrimci gelişme sürecinin geri döndürülmezliğinin bir simgesi olacaktır. Kongrede onaylanacak olan önemli teorik ve politik belgelerin, sosyal-ekonomik gelişme planlarının ve alınacak bir dizi önemli kararın Amerika kıtasında sosyalizmin kalesi olan Küba'da toplumsal ilerleme yönünde yepyeni olanaklar açacağına inanıyoruz.

Faşist rejimi yıkmak, Türkiye'de demokrasiyi kazanmak ve ABD emperyalizminin ülkemizde sağladığı tüm konumları geri almak için olağanüstü çetin koşullarda savaştan biz Türkiye komünistleri, sosyalist Küba'da kazanılan her başarının, bizim davamıza güç kattığı görüşündeyiz. Türkiye Komünist Partisi, Küba Komünist Partisi ile ilişkilerinin Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi ülkeleri temelinde gelişip güçlenmesinden sevinç duyuyor.

Değerli yoldaşlar,

Türkiye Komünist Partisi, Küba Komünist Partisi'nin 3. Kongresi'ne ve onun alacağı kararları yaşama geçirmede tüm Küba halkına büyük başarılar diler.

Yaşasın Küba Komünist Partisi!

Yaşasın Marksizm-Leninizm ve proleter enternasyonalizmi!

*Türkiye Komünist Partisi
Merkez Komitesi
Genel Sekreteri
Haydar Kutlu*

4 Şubat 1986

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Komünist basının geleneklerini sürdürerek «Barış ve Sosyalizm Sorunları» – «Yeni Çağ» dergisi sürekli olarak okurlara başvuruyor ve derginin daha ilginç, içeriğinin daha zengin olması için önerilerini bildirmelerini rica ediyor.

Aldığımız mektuplardaki tavsiyeler, dilek ve istekler, eleştiriler çalışmalarımızı ayarlamamızda bizlere büyük yardımda bulunuyor.

Sizlere tekrar başvurarak aşağıdaki soruları yanıtlamanızı rica ediyoruz:

– Dergide yayımlanan yazılardan hangileri sizde derin bir iz bıraktı ve niçin?

– Hangi yazıları beğenmediniz ve niçin?

– Dergide hangi konularda yazılar okumak istiyorsunuz?

– Derginin sayfalarında kimlerin yazılarını okumak istiyorsunuz?

– Dergide ne gibi yeni bölümler görmek istiyorsunuz?

– Başka önerileriniz var mı?

Okurlarımızın bu sorularımızı yanıtlamalarını bekliyor, mektuplarını aşağıdaki adrese göndermelerini rica ediyoruz.

Adresimiz: Yeni Çağ – Stredisko pro rozsirovani tisku,

Praha 6, Thakurova 3

Czechoslovakia

TKP YAYINLARI

«Atılım»

«Yol ve Amaç»

«Yeni Çağ»

TKP 5. Kongre belgeleri

- TKP 5. Kongresi'ne sunulan MK Çalışma Raporu
- Türkiye Komünist Partisi Programı
- Mustafa Suphi 100. Yıl Tezleri

TKP Merkez Komitesi Plenum raporları

Türkiye ve Türkiye Kürdistanı Sol Birliği. Belgeler

«İşçi sınıfının tarihsel misyonu»

«Leninci parti öğretisi»

«Karl Marks ve günümüz» (Uluslararası Konferans, Berlin, 1983)

«1 Mayıs»

«TKP'nin savaş tarihinden sayfalar»

«Halkımızın özlediği demokrasi TKP'siz olamaz»

«TKP halkımızın umududur»

«TKP 65. Kuruluş Yıldönümü Toplantısı»

«Terörizmin ardında kim var?»

«Konspiratif çalışma üzerine»

«Devrim ve demokrasi»

Bu yayınlarımızı edinmek isteyenler aşağıdaki adrese başvurabilirler:

Ermis Verlag
Postfach 101016
4300 Essen
(BRD)

«Yeni Çağ» dan Okurlara

Batı Avrupa'daki okurlarımız «Yeni Çağ» dergisini aşağıdaki kitapçı-
lardan sağlayabilirler:

FEDERAL ALMANYA'DA

5100 Aachen

Collectiv-Buchhandlung
Adam Kuckhoff
Annuntiatenbach 1

5060 Bergisch-Gladbach 2

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Bensberger Straße 128

4800 Bielefeld

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Feilenstraße 10

5300 Bonn

Progress-Buchhandlung
Oxfordstraße 17

2800 Bremen 1

Volksbuchhandlung
Richtweg 4

6100 Darmstadt

Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Lauteschlägerstraße 3

4600 Dortmund

Buch International
Königswall 22

4000 Düsseldorf

Heinrich-Heine-Buchhandlung
Ackerstraße 3

4300 Essen 1

Karl-Liebnecht-Buchhandlung
Viehofer Platz 15

6000 Frankfurt/Main 1

collectiv-Buchhandlung
Bornwiesenweg 4

7800 Freiburg i. Br.
Friedrich-Hecker-Buchhandlung
An der Mehlwaage 2

2000 Hamburg 13
Internationale Buchhandlung GmbH
Johnsallee 67

3000 Hannover 1
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Hamburger Allee 37

6900 Heidelberg
Buchhandlung collectiv
Plöck 64a

3500 Kassel
Wissen und Fortschritt
Buchhandelsges. m.b.H.
Werner-Hilpert-Straße 5

2300 Kiel
collectiv-Buchhandlung
Käthe Kollwitz
Muhliusstraße 38

5000 Köln
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
Fleischmengergasse 31

6500 Mainz
Anna-Seghers-Buchhandlung
Bilhildisstraße 15

6800 Mannheim
Buchhandlung
Wissen und Fortschritt
U 2,3

3550 Marburg/L.
collectiv-Buchhandlung
Wilhelm Liebknecht
Wettersgasse 19

8000 München 40
Libresso-Buchhandlung
Türkenstraße 66

4400 Münster/Westf.
Collectiv Buchhandlung GmbH
Roggenmarkt 15-16

8500 Nürnberg 1
Libresso-Buchzentrum
Peter-Vischer-Straße 25

2900 Oldenburg
Collectiv-Buchhandlung
Donnerschweerstraße 12

6600 Saarbrücken
Collectiv-Buchhandlung
lenchen demuth
Berliner Promenade 12

7000 Stuttgart
Collectiv-Buchhandlung
Friedrich Wolf Inh. Anita Laufer
Wilhelmsplatz 1

5600 Wuppertal 1
Friedrich-Engels-Buchhandlung
Gathe 55–57

BATI BERLIN'DE

Das Europäische Buch
Knesebeckstraße 3
1000 Berlin 12

Das Europäische Buch
Thielallee 34
1000 Berlin 33

DANIMARKA'DA

Bogcafe
Frederikssundsvej 64
2400 NV Koebenhaun
Danimarka

ISVIÇRE'DE

Buchhandlung Waser
Rumelinplatz 17
4051 Basel
Isviçre

ISVEÇ'TE

Inter-Bok AB
Fleminggatan 85
10028 Stockholm
Isveç